

843.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na 12. šednici prvog redovnog (prolječnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 31. jula 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O PROGLAŠENJU AMANDMANA I DO XVI NA USTAV CRNE GORE**

Proglašavaju se AMANDMANI I DO XVI NA USTAV CRNE GORE, koje je usvojila Skupština Crne Gore 25. saziva, na 12. šednici prvog redovnog (prolječnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 31. jula 2013. godine.

Broj: 00-13/13-1/11

EPA: 224 XXV

Podgorica, 31. jul 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predšednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 1 i člana 156 st. 1 i 6 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na 12. šednici prvog redovnog (prolječnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 31. jula 2013. godine, donijela je

**AMANDMANE
I DO XVI NA USTAV CRNE GORE**

Amandmani I do XVI čine sastavni dio Ustava Crne Gore i stupaju na snagu danom proglašenja.

AMANDMAN I

Niko ne može biti kažnjen za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo propisano zakonom ili propisom zasnovanim na zakonu kao kažnjivo djelo, niti mu se može izreći kazna koja za to djelo nije bila predviđena.

Krivična djela i krivične sankcije mogu se propisivati samo zakonom.

Ovim amandmanom zamjenjuje se član 33 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN II

Blaži propis

Krivična i druga kažnjiva djela utvrđuju se i kazne za njih izriču po zakonu ili propisu koji je važio u vrijeme izvršenja djela, osim ako je novi zakon ili propis blaži za učinioca.

Ovim amandmanom zamjenjuje se naziv člana 34 i član 34 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN III

13) bira i razrješava sudije Ustavnog suda, vrhovnog državnog tužioca i četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnikā;

14) imenuje i razrješava: zaštitnika ljudskih prava i sloboda; guvernera Centralne banke i članove Savjeta Centralne banke Crne Gore; predsjednika i članove Senata Državne revizorske institucije i druge nosioce funkcija određene zakonom;

Ovim amandmanom zamjenjuju se tač. 13 i 14 člana 82 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN IV

Većinom glasova svih poslanika Skupština donosi zakone kojima se uređuju: način ostvarivanja sloboda i prava građana, crnogorsko državljanstvo, referendum, materijalne obaveze građana, državni simboli i upotreba i korišćenje državnih simbola, odbrana i bezbjednost, vojska, osnivanje, spajanje i ukidanje opština; proglašava ratno i vanredno stanje; donosi prostorni plan; donosi poslovnik Skupštine; odlučuje o raspisivanju državnog referenduma; odlučuje o skraćenju mandata; odlučuje o razrješenju predsjednika Crne Gore; bira i razrješava predsjednika i članove Vlade i odlučuje o povjerenju Vladi; imenuje i razrješava zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

U prvom glasanju dvotrećinskom većinom i u drugom glasanju tresetinskom većinom svih poslanika najranije nakon mjesec dana, Skupština bira i razrješava sudije Ustavnog suda, vrhovnog državnog tužioca i četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnikā.

U prvom glasanju Skupština bira vrhovnog državnog tužioca na predlog Tužilačkog savjeta. Ako predloženi kandidat ne dobije potrebnu većinu, Skupština u drugom glasanju bira vrhovnog državnog tužioca iz reda svih kandidata koji ispunjavaju zakonske uslove.

Ovim amandmanom zamjenjuju se stav 2 člana 91 i dopunjava član 91 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN V

5) predlaže Skupštini: mandatara za sastav Vlade, nakon obavljenog razgovora sa predstavnicima političkih partija zastupljenih u Skupštini; dvoje sudija Ustavnog suda i zaštitnika ljudskih prava i sloboda;

Ovim amandmanom zamjenjuje se tačka 5 člana 95 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN VI

5. SUDSTVO

Ovim amandmanom zamjenjuje se naziv poglavlja 5. „SUD“ u Dijelu Trećem – Uređenje vlasti

AMANDMAN VII

Vrhovni sud obezbjeđuje jedinstvenu primjenu zakona od strane sudova i vrši druge poslove propisane zakonom.

Predsjednika Vrhovnog suda bira i razrješava Sudski savjet dvotrećinskom većinom, na predlog Opšte sjednice Vrhovnog suda.

Predsjednik Vrhovnog suda bira se na pet godina.

Isto lice može biti birano za predsjednika Vrhovnog suda najviše dva puta.

Ovim amandmanom zamjenjuju se st. 2, 3 i 4 člana 124 i dopunjava član 124 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN VIII

Sudski savjet ima predsjednika i devet članova.

Članovi Sudskog savjeta su:

- 1) predsjednik Vrhovnog suda;
- 2) četiri sudije koje bira i razrješava Konferencija sudija, vodeći računa o ravnomjernoj zastupljenosti sudova i sudija;
- 3) četiri ugledna pravnika koje bira i razrješava Skupština, na predlog nadležnog radnog tijela Skupštine po raspisanom javnom pozivu;
- 4) ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Predsjednika Sudskog savjeta bira Sudski savjet iz reda svojih članova, koji nijesu nosioci sudijske funkcije, dvotrećinskom većinom članova Sudskog savjeta.

Za predsjednika Sudskog savjeta ne može biti biran ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Predsjednik Sudskog savjeta ima odlučujući glas u slučaju jednakog broja glasova.

Sastav Sudskog savjeta proglašava predsjednik Crne Gore.

Mandat Sudskog savjeta je četiri godine.

Ovim amandmanom zamjenjuje se član 127 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN IX

Sudski savjet:

- 1) bira i razrješava predsjednika Vrhovnog suda;
- 2) bira i razrješava predsjednika Sudskog savjeta;
- 3) dostavlja Skupštini godišnji izvještaj o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu;
- 4) bira i razrješava sudiju, predsjednika suda i sudiju-porotnika;
- 5) razmatra izvještaj o radu suda, predstavke i pritužbe na rad suda i zauzima stavove o njima;
- 6) utvrđuje prestanak sudijske funkcije;
- 7) utvrđuje broj sudija i sudija porotnika;
- 8) predlaže Vladi iznos sredstava za rad sudova;
- 9) vrši i druge poslove utvrđene zakonom.

Sudski savjet odlučuje većinom glasova svih članova osim u slučajevima propisanim Ustavom.

U postupcima disciplinske odgovornosti sudija, ministar nadležan za poslove pravosuđa ne glasa.

Ovim amandmanom zamjenjuje se član 128 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN X

Poslove Državnog tužilaštva vrše rukovodioci državnih tužilaštava i državni tužioci.

Vrhovnog državnog tužioca bira i razrješava Skupština Crne Gore nakon saslušanja u nadležnom radnom tijelu Skupštine, na predlog Tužilačkog savjeta, po raspisanom javnom pozivu.

Vrhovni državni tužilac i rukovodioci državnih tužilaštava biraju se na vrijeme od pet godina.

Funkcija državnog tužioca je stalna. Izuzetno, lice koje se prvi put bira za državnog tužioca bira se na vrijeme od četiri godine.

Rukovodiocu državnog tužilaštva i državnom tužiocu prestaje funkcija i razrješava se vršenja funkcije u slučajevima i po postupku propisanom zakonom.

Rukovodilac državnog tužilaštva i državni tužilac razrješava se funkcije ako je pravosnažnom presudom osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora.

Ovim amandmanom zamjenjuje se član 135 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN XI

Tužilački savjet obezbjeđuje samostalnost državnog tužilaštva.

Vrhovni državni tužilac predsjedava Tužilačkim savjetom, osim u disciplinskom postupku.

Sastav, izbor, mandat, organizacija i način rada Tužilačkog savjeta uređuju se zakonom.

Tužilački savjet:

- 1) utvrđuje predlog za izbor Vrhovnog državnog tužioca;
- 2) bira i razrješava rukovodioce državnih tužilaštava i državne tužioce;
- 3) utvrđuje prestanak funkcije rukovodilaca državnih tužilaštava i državnih tužilaca;
- 4) predlaže Vladi iznos sredstava za rad državnog tužilaštva;
- 5) dostavlja Skupštini godišnji izvještaj o radu Državnog tužilaštva;
- 6) vrši i druge poslove utvrđene zakonom.

Tužilački savjet odlučuje većinom glasova svih članova.

Ovim amandmanom zamjenjuje se član 136 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN XII

Rukovodilac državnog tužilaštva i državni tužilac uživaju funkcionalni imunitet i ne mogu biti pozvani na odgovornost za mišljenje dato ili odluku donijetu u vršenju svoje funkcije, osim ako se radi o krivičnom djelu.

Ovim amandmanom zamjenjuje se član 137 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN XIII

Rukovodilac državnog tužilaštva i državni tužilac ne mogu vršiti poslaničku i drugu javnu funkciju, niti profesionalno obavljati drugu djelatnost.

Ovim amandmanom zamjenjuje se član 138 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN XIV

Predsjednik i članovi Senata Državne revizorske institucije uživaju funkcionalni imunitet i ne mogu biti pozvani na odgovornost za mišljenje dato ili odluku donijetu u vršenju svoje funkcije, osim ako se radi o krivičnom djelu.

Ovim amandmanom dopunjava se član 144 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN XV

Ustavni sud o ustavnoj žalbi odlučuje u vijeću sastavljenom od troje sudija. Vijeće može odlučivati samo jednoglasno i u punom sastavu. Ako se u vijeću ne postigne jednoglasnost, o ustavnoj žalbi odlučiće Ustavni sud u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Ovim amandmanom dopunjava se član 151 Ustava Crne Gore.

AMANDMAN XVI

Ustavni sud ima sedam sudija.

Sudija Ustavnog suda bira se na vrijeme od 12 godina.

Sudije Ustavnog suda bira i razrješava Skupština, i to: dvoje sudija na predlog Predsjednika Crne Gore i pet sudija na predlog nadležnog radnog tijela Skupštine po raspisanom javnom pozivu koji predlaže sprovode.

Sudija Ustavnog suda bira se iz reda istaknutih pravnika sa najmanje 40 godina života i 15 godina radnog iskustva u pravnoj struci.

Sudije Ustavnog suda iz svog sastava biraju predsjednika Ustavnog suda na vrijeme od tri godine.

Isto lice može biti birano samo jednom za predsjednika i sudiju Ustavnog suda.

Predsjednik i sudija Ustavnog suda ne može vršiti poslaničku i drugu javnu funkciju niti obavljati drugu djelatnost.

Ovim amandmanom zamjenjuje se član 153 Ustava Crne Gore.

Broj: 00-13/13-1/10

EPA: 224 XXV

Podgorica, 31. jul 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

844.

Na osnovu člana člana 158 stav 3 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na 12. šednici prvog redovnog (prolječnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 31. jula 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O PROGLAŠENJU USTAVNOG ZAKONA ZA SPROVOĐENJE
AMANDMANA I DO XVI NA USTAV CRNE GORE**

Proglašava se USTAVNI ZAKON ZA SPROVOĐENJE AMANDMANA I DO XVI NA USTAV CRNE GORE, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva, na 12. šednici prvog redovnog (prolječnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 31. jula 2013. godine.

Broj: 00-12/13-1/5
EPA: 254 XXV
Podgorica, 31. jul 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva
Predšednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 158 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na 12. šednici prvog redovnog (prolječnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 31. jula 2013. godine, donijela je

**USTAVNI ZAKON
ZA SPROVOĐENJE AMANDMANA I DO XVI NA
USTAV CRNE GORE**

Član 1

Amandmani na Ustav Crne Gore (u daljem tekstu: Amandmani) primjenjuju se danom kada ih proglasi Skupština Crne Gore, ako u pogledu primjene pojedinih amandmana ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 2

Zakon o Sudskom savjetu uskladiće se sa Amandmanima u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Javni poziv za izbor svih članova Sudskog savjeta raspisaće se u roku od 30 dana od dana usklađivanja propisa iz stava 1 ovog člana.

Izbor predsjednika Vrhovnog suda izvršiće se u roku od 30 dana od dana konstituisanja Sudskog savjeta.

Član 3

Zakon o sudovima uskladiće se sa Amandmanima u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 4

Zakon o Državnom tužilaštvu uskladiće se sa Amandmanima u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Javni poziv za izbor Vrhovnog državnog tužioca raspisaće se u roku od 30 dana od dana usklađivanja propisa iz stava 1 ovog člana, a predlog za izbor Vrhovnog državnog tužioca biće upućen Skupštini u roku od 10 dana od dana isticanja roka javnog poziva.

Član 5

Zakon o Ustavnom sudu Crne Gore uskladiće se sa Amandmanima u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Javni poziv za izbor svih sudija Ustavnog suda raspisaće se u roku od 30 dana od dana usklađivanja propisa iz stava 1 ovog člana.

Član 6

Ostali zakoni i drugi propisi uskladiće se sa Amandmanima u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, a propisi za izvršavanje zakona u rokovima utvrđenim tim zakonima.

Član 7

Zakoni i drugi propisi ostaju na snazi do njihovog usklađivanja sa Amandmanima u rokovima određenim ovim zakonom.

Član 8

U zakonima koji se usklađuju sa Amandmanima propisaće se odredba o srazmjernoj zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u sudovima, Državnom tužilaštvu i Ustavnom sudu, u skladu sa zakonom.

Član 9

Ovaj zakon stupa na snagu danom proglašenja.

Broj: 00-12/13-1/4

EPA: 254 XXV

Podgorica, 31. jul 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

845.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O
AKCIZAMA**

Proglašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva na 10. sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 30. jula 2013. godine.

Broj: 01-1442/2

Podgorica 2. avgusta 2013. godine

**Predsjednik Crne Gore
Filip Vujanović, s.r.**

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 2 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na 10. šednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 30. jula 2013. godine, donijela je

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AKCIZAMA**

Član 1

U Zakonu o akcizama („Službeni list RCG”, br. 65/01 i 76/05 i "Službeni list CG", br. 76/08, 50/09, 78/10, 61/11 i 28/12) u članu 15 poslije tačke 5 dodaje se nova tačka koja glasi:

„6) pravno lice ili preduzetnik, koji nije obveznik akcize, stavi u promet duvanske proizvode i alkoholna pića (osim piva i mirnog vina), bez kontrolne akcizne markice."

Član 2

U članu 21 stav 6 riječi: „60 dana" zamjenjuju se riječima: "30 dana."

Član 3

U članu 30 stav 2 mijenja se i glasi:

„(2) Pravo na povraćaj dijela plaćene akcize može da ostvari kupac mineralnih ulja (gasnih ulja) iz člana 52 stav 3 tačka 4 alineja 3 ovog zakona, koje se koristi za grijanje."

Član 4

U članu 47 stav 2 mijenja se i glasi:

„(2) Svitkom duvana iz stava 1 ovog člana smatraju se dvije cigarete čija dužina bez filtera ili muštikle je duža od 8cm, ali nije duža od 11cm; tri cigarete koje bez filtera, odnosno muštikle su duže od 11cm, ali nijesu duže od 14cm, i tako dalje.”

Član 5

Član 48 mijenja se i glasi:

„(1) Cigarima i cigarilosima smatraju se svici duvana koji se mogu, s obzirom na njihova svojstva i uobičajena očekivanja potrošača, pušiti, ako su:

1) sa spoljnim omotačem od prirodnog duvana;

2) punjeni smjesom izrezanom na trake i sa spoljnim omotačem uobičajene boje duvana, od rekonstituisanog duvana, koji u potpunosti pokriva proizvod, a zavisno od vrste i filtera, ali u slučaju cigara sa muštiklom ne pokriva i muštiklu, čija je jedinična težina bez filtera ili muštikle veća od 2,3 grama a najviše do 10 grama, obima najmanje 34mm.

(2) Cigarima i cigarilosima smatraju se i proizvodi koji djelimično sadrže materije koje nijesu duvan, a koji ispunjavaju kriterijume iz stava 1 ovog člana.”

Član 6

U članu 49 stav 3 riječi: "kraćih i užih od 1,4 mm" zamjenjuju se riječima: „čija je širina manja od 1,5mm.”

Poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

„(4) Duvanskim otpatkom, u smislu stava 1 tačka 2 ovog člana, smatraju se ostaci listova duvana i nusproizvodi nastali preradom duvana ili proizvodnjom, obradom ili preradom duvanskih prerađevina.”

Član 7

U članu 50 stav 3 riječi: „15,00 Eura" zamjenjuju se riječima: „17,50 eura".

U stavu 4 riječi: „iznosi 36%" zamjenjuju se riječima: „iznosi 35%".

U stavu 8 poslije riječi "veće" dodaju se riječi: "ili manje".

Član 8

Poslije člana 50a dodaju se dva nova člana koji glase:

„Minimalna akciza

Član 50b

(1) Ako je obračunata akciza na cigarete iz člana 50 st. 3 i 4 ovog zakona manja od minimalne akcize utvrđene ovim zakonom, plaća se minimalna akciza koja iznosi 100% ukupne akcize (specifične i proporcionalne), utvrđene za kategoriju prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta.

(2) Prosječnu ponderisanu maloprodajnu cijenu cigareta čini odnos ukupne vrijednosti svih cigareta koje su puštene u slobodan promet po maloprodajnim cijenama, sa ukupnom količinom svih cigareta stavljenih u slobodan promet u prethodnoj godini.

(3) Način i postupak utvrđivanja iznosa prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta propisuje Vlada.

(4) Ministarstvo finansija utvrđuje iznos prosječne ponderisane maloprodajne cijene cigareta, u skladu sa propisom iz stava 3 ovog člana i objavljuje u „Službenom listu Crne Gore“.

Član 50c

U slučaju promjene maloprodajnih cijena proizvođači i uvoznici duvanskih proizvoda dužni su da izvrše popis zaliha duvanskih proizvoda, preuzetih a neiskorišćenih akciznih markica, u magacinima veleprodaje, akciznim i carinskim skladištima i u fabrici dobavljača, za koje je plaćena akciza i za koje nije plaćena akciza na dan promjene maloprodajnih cijena i popisne liste dostave nadležnom poreskom organu i organu uprave nadležnom za duvan, najkasnije u roku od 15 dana od dana početka primjene promijenjenih maloprodajnih cijena."

Član 9

U članu 52 stav 3 tačka 3 alineja 1 riječi: „156 eura" zamjenjuju se riječima: "330 eura".

Član 10

U članu 53 stav 3 riječi: "u visini od 50% akcize" brišu se.

Poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

"(4) Povraćaj akcize iz stava 3 ovog člana kupci mineralnih ulja ostvaruju u roku od sedam dana od dana podnošenja urednog zahtjeva nadležnom poreskom organu."

Dosadašnji stav 4 postaje stav 5.

Član 11

U članu 70 uvodna rečenica stava 1 mijenja se i glasi:

„Novčanom kaznom od 2.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice:".

U tački 15 poslije riječi: "su veće" dodaju se riječi: "ili manje".

St. 2, 3 i 4 mijenjaju se i glase:

„Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 6.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tačka 17c) ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 250 eura do 1.000 eura."

Član 12

U članu 71 uvodna rečenica stava 1 mijenja se i glasi:

„Novčanom kaznom od 2.500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice - oslobođeni korisnik akciznih proizvoda."

St. 2 i 3 mijenjaju se i glase:

„Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 250 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik - oslobođeni korisnik akciznih proizvoda novčanom kaznom od 1.000 eura do 6.000 eura."

Član 13

Član 72 mijenja se i glasi:

„(1) Novčanom kaznom od 1.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako ne vodi evidenciju kupaca te opreme i ne podnese je poreskom organu na njegov zahtjev (član 60).

(2) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 250 eura do 1.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 500 eura do 6.000 eura."

Član 14

Član 73 mijenja se i glasi:

„(1) Novčanom kaznom od 2.500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako crveno označeno mineralno ulje koje se upotrebljava kao gorivo za grijanje upotrijebi za drugu svrhu od one za koju je određeno oznakom, odnosno ako ga prodaje za pogon motornih vozila i plovnih objekata ili drugih motora, odnosno prodaje ga za standardni rezervoar motornih vozila, plovnih objekata ili drugih motora (član 56).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 250 eura do 1.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 6.000 eura."

Član 15

Poslije člana 80d dodaje se novi član koji glasi:

"Član 80e

(1) Proizvođači i uvoznici duvanskih proizvoda dužni su da izvrše popis zaliha duvanskih proizvoda, preuzetih a neiskorišćenih akciznih markica u magacinima veleprodaje, akciznim i carinskim skladištima i u fabrici dobavljača na dan stupanja na snagu ovog zakona i popisne liste dostave nadležnom poreskom organu i organu uprave nadležnom za duvan, najkasnije u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Proizvođači i uvoznici duvanskih proizvoda dužni su da na zalihe za koje je plaćena akciza i za koje nije plaćena akciza izvrše obračun i uplate akcizu, odnosno razliku akcize prema stopama i iznosima iz člana 50 ovog zakona.

(3) Obračun akcize iz stava 2 ovog člana podnosi se nadležnom poreskom organu u roku iz člana 34 stav 1 ovog zakona.

(4) Akciza iz stava 2 ovog člana dospijeva za plaćanje u roku iz člana 35 stav 1 ovog zakona."

Član 16

Poslije člana 84c dodaju se dva nova člana koji glase:

„Član 84d

Odredba člana 50a ovog zakona primjenjivaće se do 31. januara 2014. godine.

Odredba člana 50b ovog zakona primjenjivaće se od 1. februara 2014. godine.

Član 84e

Odredbe čl. 56a i 56b ovog zakona primjenjivaće se do 31. decembra 2014. godine."

Član 17

Poslije člana 85e dodaje se novi član koji glasi:

„Član 85f

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi član 132 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje („Službeni list CG", broj 40/11)."

Član 18

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. avgusta 2013. godine.

Broj 16-03/13-4/4

EPA 231 XXV

Podgorica, 30. jula 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

846.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O PENZIJSKOM I
INVALIDSKOM OSIGURANJU

Proglašavam **Zakon o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju**, koji je donijela Skupština Crne Gore 25. saziva na 10 sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 30. jula 2013. godine.

Broj: 01-1447/2
Podgorica 2. avgusta 2013. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 2 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 25. saziva, na 10. sednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 30. jula 2013. godine, donijela je

ZAKON
O DOPUNI ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

Član 1

U Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni list RCG”, br. 54/03, 39/04, 61/04, 79/04, 14/07 i 47/07 i „Službeni list CG”, br. 79/08, 14/10, 78/10, 34/11 i 66/12) poslije člana 197i dodaje se novi član koji glasi:

„Član 197j

Izuzetno od člana 17 ovog zakona, osiguranik kome je u aluminijumskoj industriji prestao radni odnos zbog uvođenja stečaja stiče pravo na starosnu penziju ako ima navršenih 30 godina staža osiguranja.

Pravo na starosnu penziju u skladu sa stavom 1 ovog člana može se osvariti do 30. septembra 2013. godine".

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj 09-2/13-4/17

EPA 199 XXV

Podgorica, 30. jula 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

847.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 14 Ustava Crne Gore i člana 33 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji („Službeni list RCG”, br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Službeni list CG”, br. 17/07), Skupština Crne Gore 25. saziva, na desetoj sednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 30. jula 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O IMENOVANJU PREDSJEDNIKA I JEDNOG ČLANA SENATA
DRŽAVNE REVIZORSKE INSTITUCIJE**

Za predsjednika Senata Državne revizorske institucije imenuje se dr MILAN DABOVIĆ.

Za člana Senata Državne revizorske institucije imenuje se NIKOLA KOVAČEVIĆ.

Broj 00-74/13-19/1

EPA 236 XXV

Podgorica, 30. jula 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

848.

Na osnovu člana 26 stav 1 alineja 5 Zakona o Prijestonici ("Službeni list CG", br. 47/08 i "Službeni list CG" br. 88/09), Skupština Crne Gore 25. saziva, na desetoj sednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 30. jula 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O ODREĐIVANJU DVA PREDSTAVNIKA SKUPŠTINE CRNE GORE U
SENAT PRIJESTONICE**

Za predstavnike Skupštine Crne Gore u Senat Prijestonice određuju se BORISLAV BANOVIĆ i prof. dr BRANKO RADULOVIĆ.

Broj 00-63-14/13-65/1
EPA 245 XXV
Podgorica, 30. jula 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

849.

Na osnovu člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06, 66/06 i „Službeni list CG“, br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12), Skupština Crne Gore 25. saziva, na četrnaestoj sednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2013. godini, dana 31. jula 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O RAZRJEŠENJU I IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA
BEZBJEDNOST I ODBRANU SKUPŠTINE CRNE GORE**

Razrješava se dužnosti člana Odbora za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore ZORAN MILJANIĆ.

Za člana Odbora za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore bira se DARKO PAJOVIĆ.

Broj 00-74/13-22/1

EPA 259 XXV

Podgorica, 31. jula 2013. godine

Skupština Crne Gore 25. saziva

Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

850.

Na osnovu člana 34 stav 3 Zakona o državnoj imovini ("Službeni list CG", broj 21/09) Vlada Crne Gore, na sjednici od 18. jula 2013. godine, donijela je

ODLUKU
O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI ZA OTUĐENJE
NEPOKRETNOSTI KOJA PRIPADA GLAVNOM GRADU PODGORICA

1. Daje se prethodna saglasnost Glavnom gradu Podgorica za otuđenje nepokretnosti i to:

- urbanističke parcele broj 37, Blok C, u zahvatu DUP-a "Novi Grad 1 i 2" - Izmjene i dopune, površine 1.007m², koju čine katastarska parcela 1204/2, površine 185m² i katastarska parcela broj 1205/1, površine 822m², obje upisane u listu nepokretnosti broj 177, KO Podgorica I, po procijenjenoj vrijednosti od 441,60 €/m².

2. Ova odluka će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 08-1703/4

Podgorica, 18. jula 2013. godine

Vlada Crne Gore

Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

851.

Na osnovu člana 51 Zakona o privrednim društvima („Službeni list RCG", broj 6/02 i „Službeni list CG" , br. 17/07, 80/08 i 36/11), Vlada Crne Gore, na sjednici od 25. jula 2013. godine, donijela je

**ODLUKU
O PROCJENI VRIJEDNOSTI KAPITALA JAVNOG PREDUZEĆA
"AERODROMI CRNE GORE"**

Član 1

Vrijednost kapitala Javnog preduzeća "Aerodromi Crne Gore" sa sjedištem u Podgorici, na dan 31. oktobra 2012. godine, iznosi 101.500.000 eura, prema procjeni koju je izvršila revizorska kuća "KPMG" D.O.O. iz Podgorice.

Član 2

Strukturu kapitala iz člana 1 ove odluke čini akcijski kapital Države Crne Gore koji iznosi 101.500.000 eura, odnosno 10.150.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 10 eura po akciji.

Član 3

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore".

Broj: 08-1834/3
Podgorica 25. jula 2013. godine

Vlada Crne Gore

Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

852.

Na osnovu člana 18a i člana 20a stav 1 tačka 1 Zakona o privrednim društvima („Službeni list RCG” , broj 6/02 i „Službeni list CG” , br. 17/07, 80/08 i 36/11), i člana 13 stav 2 Zakona o unaprjeđenju poslovnog ambijenta („Službeni list CG”, broj 40/10), Vlada Crne Gore, na sjednici od 25. jula 2013. godine, donijela je

ODLUKU
O OSNIVANJU JEDNOČLANOG AKCIONARSKOG DRUŠTVA ZA
USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU
"AERODROMI CRNE GORE"

Član 1

Osniva se jednočlano akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Crne Gore” (u daljem tekstu: Društvo).

Član 2

Osnivač Društva je Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Osnivač), Karađorđeva bb, Podgorica, matični broj 02010666.

Društvo se osniva na neodređeno vrijeme.

Član 3

Naziv društva je: „Aerodromi Crne Gore” akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju.

Skraćeni naziv Društva je: „Aerodromi Crne Gore” AD.

Član 4

Sjedište uprave Društva je na Aerodromu Podgorica.

Član 5

Pretežna djelatnost Društva je uslužna djelatnost u vazdušnom saobraćaju (šifra djelatnosti 52.23).

Pretežna djelatnost iz stava 1 ovog člana obuhvata:

- aktivnosti u vezi sa prevozom putnika, životinja ili robe vazdušnim putem;
- kontrolu aerodroma i vazdušnog saobraćaja, rad zemaljske službe na aerodromu i dr,

- protivpožarnu zaštitu i odbranu na aerodromu.

Ostale djelatnosti Društva su:

- posredovanje u prodaji tekstila, odjeće, krzna, obuće i predmeta od kože (šifra djelatnosti 46.16);

- posredovanje u prodaji hrane, pića i duvana - (šifra djelatnosti 46.17);

- specijalizovano posredovanje u prodaji posebnih proizvoda - (šifra djelatnosti 46.18);

- posredovanje u prodaji raznovrsnih proizvoda - (šifra djelatnosti 46.19);

- trgovina na veliko pićem - (šifra djelatnosti 46.34);

- trgovina na veliko duvanskim proizvodima - (šifra djelatnosti 46.35);

- nespecijalizovana trgovina na veliko - (šifra djelatnosti 46.90);

- trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama - (šifra djelatnosti 47.11);
  - ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama - (šifra djelatnosti 47.19);
  - trgovina na malo pićima u specijalizovanim prodavnicama - (šifra djelatnosti 47.25);
  - trgovina na malo proizvodima od duvana u specijalizovanim prodavnicama - (šifra djelatnosti 47.26);
  - trgovina na malo kozmetičkim i toaletnim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama - (šifra djelatnosti 47.75);
  - ostala trgovina na malo novim proizvodima u specijalizovanim prodavnicama - (šifra djelatnosti 47.78);
  - gradski i prigradski kopneni prevoz putnika - (šifra djelatnosti 49.31);
  - skladištenje - (šifra djelatnosti 52.10);
  - manipulacija teretom: utovar i istovar tereta ili prtljaga putnika bez obzira na vrstu saobraćajnog sredstva kojim je prevoz izvršen - (šifra djelatnosti 52.24);
  - uslužne djelatnosti u kopnenom saobraćaju - (šifra djelatnosti 52.21);
  - ostale prateće djelatnosti u saobraćaju - (šifra djelatnosti 52.29);
  - djelatnost restorana i pokretnih ugostiteljskih objekata - (šifra djelatnosti 56.10);
  - catering (dostava pripremljene hrane) - (šifra djelatnosti 56.21);
  - ostale usluge pripremanja i posluživanja hrane - (šifra djelatnosti 56.29);
  - usluge pripremanja i posluživanja pića - (šifra djelatnosti 56.30);
  - iznajmljivanje vlastitih ili iznajmljenih nekretnina i upravljanje njima - (šifra djelatnosti 68.20);
  - ostalo obrazovanje - (šifra djelatnosti 85.59);
  - djelatnost putničkih agencija - (šifra djelatnosti 79.11);
  - ostale usluge rezervacije i djelatnosti povezane s njima - (šifra djelatnosti 79.90);
  - ostala zdravstvena zaštita - (šifra djelatnosti 86.90).
- Društvo može obavljati i druge djelatnosti uključujući i spoljnotrgovinski promet, ako te djelatnosti služe ili su uobičajene u obavljanju djelatnosti iz st. 1 i 2 ovog člana.

Član 6

Osnivač u Društvo unosi akcijski kapital, koji prema procjeni koju je izvršila revizorska kuća "KPMG" D.O.O. iz Podgorice iznosi 101.500.000 eura.

Akcijski kapital iz stava 1 ovog člana čini 10.150.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 10 eura, što čini 100 % vrijednosti kapitala Društva.

Član 7

Organi Društva su: Odbor direktora, Izvršni direktor i Sekretar.

Nadležnosti, prava, obaveze, odgovornosti, način rada organa Društva, i organizacija Društva uređuju se statutom i drugim opštim aktima u skladu sa zakonom.

Član 8

Društvom upravlja Osnivač, na način i pod uslovima utvrđenim zakonom i statutom Društva.

Član 9

Zadužuje se direktor Javnog preduzeća „Aerodromi Crne Gore, da u ime osnivača preduzme sve radnje potrebne za registraciju i početak rada Društva u skladu sa zakonom.

Član 10

Danom upisa u Centralni registar privrednih subjekata Društvo će preuzeti zaposlene, prava, obaveze i dokumentaciju Javnog preduzeća „Aerodromi Crne Gore".

Član 11

Danom upisa Društva u Centralni registar privrednih subjekata prestaje da važi Odluka o osnivanju Javnog preduzeća „Aerodromi Crne Gore" („Službeni list RCG", broj 29/99).

Član 12

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore".

Broj: 08-1834/4

Podgorica, 25. jula 2013. godine

Vlada Crne Gore

Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

853.

Na osnovu člana 253 stav 7 Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima („Službeni list CG”, broj 33/12), Ministarstvo unutrašnjih poslova donijelo je

**PRAVILNIK
O BLIŽIM USLOVIMA KOJE MORAJU DA ISPUNJAVAJU STANICE ZA
TEHNIČKI PREGLED VOZILA**

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi koje moraju da ispunjavaju stanice za tehnički pregled vozila.

Član 2

Stanica za tehnički pregled vozila mora biti u građevinskom objektu za koji je izdata upotrebna dozvola, sa prilaznim i izlaznim saobraćajnicama i parking prostorom.

Stanica za tehnički pregled vozila mora da ima:

- tehnološku liniju za tehnički pregled vozila;
- prostoriju za prijem stranaka;
- sanitarni čvor;
- arhivu.

Ako stanica za tehnički pregled vozila ima više tehnoloških linija za tehnički pregled vozila, te linije moraju biti odvojene fizički ili linijom žute boje širine najmanje 10cm.

Član 3

Prilazne i izlazne saobraćajnice objekta u kojem se nalazi stanica za tehnički pregled vozila moraju biti izgrađene tako da prostor prije i poslije valjaka na kojima se vrši provjera sile kočenja, koji je vodoravan i omogućava pravolinijsko kretanje vozila, bude za:

- sve kategorije vozila - najmanje 18 metara;
- putnička vozila, autobuse i teretna vozila - najmanje 13m;
- putnička vozila i teretna vozila najveće dozvoljene mase do 3500 kg - najmanje 12m.

Širina jednosmjernih saobraćajnica u stanicama za tehnički pregled vozila mora da bude najmanje 2,75m, a dvosmjernih saobraćajnica najmanje 5,5m.

Član 4

Parking prostor mora da bude funkcionalno povezan sa stanicom za tehnički pregled vozila i da ima najmanje dva parking mjesta.

Član 5

Tehnološka linija za tehnički pregled vozila treba da omogući da vozila ulaze sa jedne strane u stanicu za tehnički pregled vozila, nastavljaju pravolinijsko kretanje za vrijeme tehničkog pregleda i izlaze u smjeru kretanja sa druge strane tehnološke linije.

Tehnološka linija za tehnički pregled vozila, zavisno od kategorije vozila čiji se tehnički pregled vrši, mora da bude, i to za:

- sve kategorije vozila - dužine najmanje 20m, širine za prolaz vozila najmanje 5,5m, visine najmanje 4,3m, dužine kanala za pregled donjeg postroja vozila najmanje 8m, i otvorom za ulaz i izlaz vozila širine najmanje 4m i visine najmanje 4,2m;

- putnička vozila, autobuse i teretna vozila - dužine najmanje 16m, širine za prolaz vozila najmanje 5m, visine najmanje 4,3m, dužine kanala za pregled donjeg postroja vozila najmanje 8m, i otvorom za ulaz i izlaz vozila širine najmanje 4m i visine najmanje 4,2m;

- putnička vozila i teretna vozila najveće dozvoljene mase do 3500kg - dužine najmanje 13m, širine prolaza najmanje 4,5m i visine najmanje 3,20m, dužine kanala za pregled donjeg postroja vozila najmanje 6m i otvorom za ulaz i izlaz vozila širine najmanje 3m i visine najmanje 3m.

Ukoliko stanica za tehnički pregled vozila ima tehnološku liniju za tehnički pregled vozila iz stava 2 alineja 3 ovog člana, a posjeduje dizalicu za podizanje kompletnog vozila, ne mora imati izgrađen kanal za pregled donjeg postroja vozila.

Član 6

Kanal za pregled donjeg postroja vozila mora da bude širine od 0,75m do 1m i dubine od 1,4m do 1,8m, sa najmanje jednim stepenicama koje moraju biti izgrađene na izlaznoj strani, kao i ugrađenu unutrašnju rasvjetu od 250 luxa i najmanje jedno pokretno svijetlo, a gornja ivica kanala treba da ima odbojni profil visine od najmanje 5cm koji otežava pad vozila u kanal.

Član 7

Uređaji i oprema za vršenje tehničkog pregleda vozila, koji moraju da se nalaze na svakoj tehnološkoj liniji za tehnički pregled vozila, su:

- uređaj sa valjcima za mjerenje sile kočenja na obimu točkova iste osovine, koji mora biti postavljen u prostoru između 1/3 do 2/3 dužine tehnološke linije za tehnički pregled vozila, sa pisačem i instrumentom za kontrolu odziva komandi kočionih sistema i utvrđivanje praznog hoda komandi;

- dinamometar za mjerenje sile pritiska na papučici radne kočnice;

- kompresor sa manometrom i potrebnim vodovima za provjeru pritiska u pneumaticima kao i dovoljan broj priključnika za povezivanje uređaja i opreme na liniji tehničkog pregleda;

- nagazna ploča za kontrolu usmjerenosti prednjih točkova na vozilu;

- uređaj za kontrolu usmjerenosti i jačine svijetla sa luksmetrom i vizirom;

- mjerni uređaj za provjeru gabarita, razmaka osovine i raspona točkova;

- uređaj za utvrđivanje slobodnog hoda točka upravljača;

- metar i metarska traka od 25m;

- uređaj za mjerenje nivoa jačine buke;

- uređaj za kontrolu zatamnjenja u izduvnim gasovima dizel motora;

- uređaj za mjerenje CO u izduvnim gasovima benzinskih motora;

- štoperica;

- katalog boja;

- dubinomjer za mjerenje dubine šara na pneumatiku;
- uređaji za mjerenje usporavanja vozila na stazi ili putu;
- uređaji za kontrolu spajanja električne instalacije između vučnih i priključnih vozila;
- detektor plina;
- kanalska dizalica nosivosti najmanje 2000 kg za liniju za tehnički pregled vozila najveće dozvoljene mase do 3500 kg, odnosno nosivosti najmanje 12 000 kg za ostale linije za tehnički pregled vozila;
- digitalni fotoaparati;
- pomoćni pribor i alat za vršenje tehničkog pregleda vozila.

Za uređaje i opremu iz stava 1 al. 1 do 5, al. 9 do 11 i al. 15 i 17 ovog člana stanica za tehnički pregled vozila mora posjedovati odgovarajući dokaz o ispravnosti.

Član 8

Za tehnički pregled kočionog sistema mopeda i motocikla stanica za tehnički pregled vozila mora da ima poseban prostor i uređaje.

Za tehnički pregled tricikla, četvorocikla, radne mašine i drugih vozila za koje se na uređaju sa valjcima na kojima se vrši provjera sile kočenja ne može izvršiti kontrolisanje kočionog sistema, stanica za tehnički pregled vozila mora da ima vodoravnu stazu dužine najmanje 50 m, kao i uređaje za mjerenje usporavanja vozila.

Član 9

Prostorija za prijem stranaka mora biti površine najmanje 10m².

U slučaju da ima više od jedne tehnološke linije za tehnički pregled vozila, stanica za tehnički pregled vozila mora da ima najmanje dvije prostorije iz stava 1 ovog člana, od kojih se jedna koristi za administrativne poslove, a druga za prijem stranaka.

Član 10

U slučaju da ima više od jedne tehnološke linije za tehnički pregled vozila, stanica za tehnički pregled vozila mora da ima dva sanitarna čvora od kojih jedan za zaposlene, a drugi za stranke.

Član 11

Arhiva mora biti dovoljne površine za smještaj i čuvanje predmeta, u skladu sa propisima kojima se uređuje arhivska djelatnost.

Član 12

Ukoliko stanica za tehnički pregled vozila posjeduje više od jedne tehnološke linije za tehnički pregled vozila, za svaku od njih mora da ima po dva kontrolora tehničkog pregleda vozila, u skladu sa Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima.

Član 13

Stanica za tehnički pregled vozila mora da ima internet konekciju sa najmanje 1Mb protoka, komunikacioni uređaj za ostvarivanje VPN (Virtual Private Network) tunela, personalni računar i elektronski certifikat.

Član 14

Svaka tehnološka linija za tehnički pregled vozila mora da bude pokrivena sa najmanje dvije kamere, za koje postoje važeći CE sertifikat i atest, minimalne rezolucije Full HD (1920 x 1080 piksela), minimalne osjetljivosti 0,1 lux, koje posjeduju noćni režim rada sa minimalnim dometom u noćnom režimu rada od 20 m.

Kamere iz stava 1 ovog člana moraju biti postavljene na način da je na snimku koji daje jedna kamera vidljiv ulaz i dio tehnološke linije od ulaza do valjaka na kojima se vrši provjera sile kočenja, a na snimku druge kamere vidljiv dio tehnološke linije za tehnički pregled vozila sa valjcima za provjeru sile kočenja do izlaza sa tehnološke linije za tehnički pregled vozila, kao i sami izlaz.

Sistem video nadzora treba da obezbijedi dovoljno memorije za arhiviranje snimljenog materijala u periodu ne kraćem od 60 dana neprekidno.

Član 15

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju da važe odredbe čl. 2 do 6 Pravilnika o tehničkom pregledu vozila („Službeni list SRCG“, broj 6/84).

Član 16

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 011/13-40130/3

Podgorica, 30. jula 2013. godine

Ministar,
mr Raško Konjević, s.r.

854.

Na osnovu člana 25 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni list RCG", broj 60/03 i "Službeni list CG", br. 45/10 i 47/11) i člana 196 stav 1 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03 i "Službeni list CG", broj 32/11), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE

O IZDAVANJU LICENCE ZA RAD FAKULTETU ZA INTERNACIONALNI MENADŽMENT U TURIZMU I HOTELIJERSTVU U MILOČERU, ZA PRIMIJENJENI OSNOVNI STUDIJSKI PROGRAM "INTERNACIONALNI MENADŽMENT U HOTELIJERSTVU"

1. Izdaje se licenca za rad Fakultetu za internacionalni menadžment u turizmu i hotelijerstvu u Miločeru, za primijenjeni osnovni studijski program "Internacionalni menadžment u hotelijerstvu", obima studija 180 ECTS.
2. Fakultet, iz tačke 1 ovog rješenja, na akademski osnovni studijski program "Internacionalni menadžment u hotelijerstvu", može upisati najviše 70 studenata.
3. Studenti koji završe studijski program Fakulteta iz tačke 1 ovog rješenja stiču diplomu o završenim primijenjenim osnovnim studijama i stepen obrazovanja Bachelor (Bapp).
4. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UP I broj 07-567

Podgorica, 19. jula 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

855.

Na osnovu člana 50 Opšteg Zakona o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG", br. 45/10 i 45/11) i člana 196 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03 i „Službeni list CG", broj 32/11), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE

O IZDAVANJU LICENCE JAVNOJ USTANOVI GIMNAZIJA - KOTOR

1. Izdaje se licenca Javnoj ustanovi Gimnazija - Kotor, za izvođenje Programa obrazovanja odraslih za učenje rada na računaru i Programa obrazovanja odraslih za učenje engleskog jezika, u skladu sa zakonom.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore".

UP I broj 07 - 483

Podgorica, 4. jula 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

856.

Na osnovu člana 50 Opšteg Zakona o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG", br. 45/10 i 45/11) i člana 196 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03 i „Službeni list CG", broj 32/11), Ministarstvo prosvjete donijelo je

RJEŠENJE

**O IZDAVANJU LICENCE JAVNOJ USTANOVI SREDNJA STRUČNA
ŠKOLA „IVAN USKOKOVIĆ" - PODGORICA**

1. Izdaje se licenca Javnoj ustanovi Srednja stručna škola „Ivan Uskoković" - Podgorica, za izvođenje Programa obrazovanja za osposobljavanje za zanimanja: Transportni komercijalista/kinja u željezničkom saobraćaju i Kondukter/ka u željezničkom saobraćaju, u skladu sa zakonom.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore".

UP I broj 07 - 484

Podgorica, 4. jula 2013. godine

Ministar,
Slavoljub Stijepović, s.r.

857.

Na osnovu člana 31 Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list CG”, broj 80/10) i člana 196 stav 1 Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni list RCG”, broj 60/03 i "Službeni list CG", broj 32/11), Ministarstvo nauke donijelo je

RJEŠENJE
O IZDAVANJU LICENCE ZA RAD FAKULTETU ZA PREHRAMBENU
TEHNOLOGIJU, BEZBJEDNOST HRANE I EKOLOGIJU,
ORGANIZACIONOJ JEDINICI UNIVERZITETA DONJA GORICA, SA
SJEDIŠTEM U PODGORICI, ZA OBAVLJANJE NAUČNOISTRAŽIVAČKE
DJELATNOSTI

1. Izdaje se licenca za rad Fakultetu za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju, organizacionoj jedinici Univerziteta Donja Gorica, sa sjedištem u Podgorici, za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti u oblasti interdisciplinarnih nauka.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 01-1113/5

Podgorica, 17. jula 2013. godine

Ministar,
prof. dr **Sanja Vlahović**, s.r.

858.

Na osnovu člana 63 stav 5 Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 28/10 i 6/13), Ministarstvo ekonomije donijelo je

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O KRITERIJUMIMA ZA
IZDAVANJE ENERGETSKE DOZVOLE, SADRŽINI ZAHTJEVA I
REGISTRU ENERGETSKIH DOZVOLA**

Član 1

U Pravilniku o kriterijumima za izdavanje energetske dozvole, sadržini zahtjeva i registru energetske dozvole („Službeni list CG“, broj 49/10) u članu 3 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

“Godišnji bruto energetske potencijal za vodotok, određuje se za vodotok od izvora do ušća“.

Dosadašnji stav 2 postaje stav 3.

Član 2

U članu 7 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

“Tehničko-tehnološko rješenje mora biti u potpunosti usklađeno sa uslovima zaštite prirode izdatim od nadležnog organa”.

Član 3

U članu 10 poslije stava 1 dodaju se dva nova stava koja glase:

“Predloženo tehničko-tehnološko rješenje sadrži analizu energetske proizvodnje i analizu ekonomske isplativosti.

Predloženo tehničko-tehnološko rješenje za izgradnju hidroelektrane, pored elemenata iz st. 1 i 2 ovog člana sadrži i:

- 1) pregled svih relevantnih podloga za projektovanje postrojenja (hidroloških, geodetskih, geotehničkih itd);
- 2) prikaz optimizacije radnih performansi hidroelektrane i
- 3) razradu građevinskog, mašinskog i elektro-mašinskog dijela projekta”.

Član 4

U članu 14 stav 1 tačka 2 i Obrazac “01-B Zahtjev za izdavanje energetske dozvole za izgradnju energetske objekta za proizvodnju električne energije instalisane snage preko 1MW” brišu se.

Član 5

U članu 15 stav 1 tačka 3 poslije riječi “objekat” dodaju se riječi: “i izvod iz katastra nepokretnosti”.

Poslije tačke 6 dodaje se nova tačka koja glasi:

“ 6a) uslove zaštite prirode izdate od nadležnog organa uprave “.

Poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi :

“Ako se zahtjev podnosi za hidroelektranu podnosilac zahtjeva, pored dokumentacije iz stava 1 ovog člana, dostavlja i izvještaj o bruto energetsom potencijalu vodotoka na kojem se planira izgradnja hidroelektrane izrađenog ili verifikovanog od organa uprave nadležnog za osmatranje i mjerenje hidroloških parametara”.

Član 6

Poslije člana 18 dodaje se novi član koji glasi:

“Predlog za javno nadmetanje

18a

Ako dva ili više zahtjeva za izdavanje energetske dozvole za izgradnju hidroelektrane instalisane snage do 1MW ispunjavaju kriterijume iz člana 10 ovog pravilnika, predložiće se sprovođenje postupka javnog nadmetanja u skladu sa zakonom koji uređuje koncesije”.

Član 7

Član 19 briše se.

Član 8

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04-1481/3

Podgorica, 26. jula 2013. godine

Ministar,
dr **Vladimir Kavarić**, s.r.

859.

Na osnovu čl. 38 i 58 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list CG", broj 27/13) Ministarstvo rada i socijalnog staranja donijelo je

ODLUKU
O USKLADIVANJU VISINE OSNOVA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA
MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE I VISINE MATERIJALNIH DAVANJA
IZ SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

1. Ovom odlukom utvrđuje se visina osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje i visina materijalnih davanja iz člana 22 stav 1 tačka 1 i čl. 31, 32, 33, 36, 41, 44 i 54 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, i to:

1) Visina osnova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje iznosi za :

- pojedinca 64.10 eura;
- porodicu sa dva člana 77.00 eura;
- porodicu sa tri člana 92.40 eura;
- porodicu sa četiri člana 109.10 eura; i
- porodicu sa pet i više članova 121.90 eura.

2) Visina materijalnih davanja iz socijalne zaštite:

a) visina materijalnog obezbjeđenja za pojedinca odnosno porodicu koji nemaju prihoda iznosi mjesečno, za:

- pojedinca 64.10 eura;
- porodicu sa dva člana 77.00 eura;
- porodicu sa tri člana 92.40 eura;
- porodicu sa četiri člana 109.10 eura;
- porodicu sa pet i više članova 121.90 eura; i
- lice koje je bilo dijete bez roditeljskog staranja 121.90 eura .

b) visina lične invalidnine iznosi mjesečno 109.90 eura.

c) visina dodatka za njegu i pomoć iznosi mjesečno 63.60 eura.

d) visina troškova sahrane iznosi 318. 20 eura.

3) Visina materijalnih davanja iz dječje zaštite:

a) visina naknade za novorođeno dijete iznosi 106.10 eura.

b) visina dodatka za djecu iznosi mjesečno za dijete:

- korisnika materijalnog obezbjeđenja 19.20 eura;
- korisnika dodatka za njegu i pomoć 25.80 eura;
- korisnika lične invalidnine 32.10 eura;
- bez roditeljskog staranja 32.10 eura; i

- čiji je roditelj, usvojlac, staralac, hranitelj, odnosno lice kome je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje kao korisnik materijalnog obezbjeđenja zasnovao radni odnos na osnovu sporazuma o aktivnom prevazilaženju nepovoljne socijalne situacije 19.20 eura.

c) visina naknada po osnovu rođenja djeteta za lice koje je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i redovnog studenta iznosi
mjesečno 64.10 eura.

2. Visina materijalnih davanja iz podtač. 2 i 3 ove odluke utvrđuje se po službenoj dužnosti dosadašnjim korisnicima toga prava, počev od 1. jula 2013. godine, bez donošenja posebnog rješenja.

3. Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o utvrđivanju visine materijalnog obezbjeđenja porodice, lične invalidnine, njege i pomoći drugog lica, dodatka za djecu, troškova sahrane, opreme za novorođeno dijete i naknade po osnovu rođenja djeteta za lice koje je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i redovnog studenta ("Službeni list CG", broj 10/11).

4. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 56-558/2013-1
Podgorica, 30. jula 2013. godine

Ministar,
Predrag Bošković, s.r.

860.

Na osnovu člana 18 stav 7 Zakona o radnom vremenu i pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prevozu („Službeni list CG“, broj 75/10), Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, donijelo je

PRAVILNIK O TEHNIČKIM I IZVOĐAČKIM ZAHTJEVIMA ZA TAHOGRAFE, TAHOGRAFSKE LISTIĆE I MEMORIJSKE KARTICE

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se tehnički i izvođački zahtjevi koje moraju da ispunjavaju tahografi, tahografski listići i memorijske kartice za digitalne tahografe (u daljem tekstu: kartice), način i postupak izdavanja uvjerenja o odobrenju tipa, obarazac uvjerenja, način pregleda, ispitivanja, popravke i demontaže tahografa i ispitivanje ograničavača brzine.

Analogni tahograf

Član 2

Analogni tahograf treba da bude tehnički i konstrukciono izrađen na način da može da evidentira sljedeće podatke:

- 1) brzinu vozila;
- 2) dužinu pređenog puta vozila;
- 3) trajanje upravljanja vozilom članova posade;
- 4) trajanje drugih vrsta rada i pripravnosti članova posade;
- 5) trajanje prekida rada i dnevnog odmora članova posade;
- 6) o otvaranju kućišta u koje se stavlja tahografski listić;
- 7) o prekidu napajanja uređaja od 100 ms (osim rasvjete), napajanja senzora pređenog puta i brzine i svaki prekid signalne veze sa senzorom pređenog puta i brzine za elektronske analogne tahografe koji rade na principu signala koji se prenosi elektronskim putem od senzora pređenog puta i brzine, svaki prekid napajanja.

Ako analogni tahograf ima mogućnost evidentiranja aktivnosti višečlane posade, treba da na odvojenim tahografskim listićima, istovremeno i odvojeno, zapisuje podatke iz stava 1 tač. 3, 4 i 5 ovog člana za svakog člana posade.

Konstrukcioni zahtjevi za analogni tahograf

Član 3

Analogni tahograf treba da ima sljedeće dijelove:

- 1) vizuelni instrument koji pokazuje:
  - dužinu pređenog puta (brojač kilometara);
  - brzinu kretanja vozila (brzinomjer);
  - vrijeme (sat).
- 2) instrument za evidentiranje koji zapisuje:
  - dužinu pređenog puta;
  - brzine kretanja vozila;
  - vrijeme vožnje.
- 3) za označavanje otvaranja analognog tahografa koji na tahografskom listiću evidentira pojedinačno:
  - svako otvaranje analognog tahografa sa tahografskim listićima;
  - za elektronski analogni tahograf, svaki prekid napajanja tahografskog uređaja duži od 100 ms (osim rasvjete), najkasnije pri ponovnom uključivanju napajanja;
  - za elektronski analogni tahograf, svaki prekid napajanja senzora pređenog puta i brzine duži od 100 ms i svaki prekid signalne veze sa senzorom pređenog puta i brzine.

Djelovi analognog tahografa iz stava 1 ovog člana treba da budu izrađeni od stabilnih i mehanički otpornih materijala i stabilnih elektromagnetskih karakteristika.

Mjerenje dužine pređenog puta

Član 4

Dužina pređenog puta mjeri se i evidentira sabiranjem pređenog puta pri kretanju vozila naprijed i nazad, ili samo pri kretanju vozila naprijed. Evidencija o kretanju vozila nazad ne smije da utiče na tačnost ostalih evidentiranih podataka.

Mjerenje brzine

Član 5

Brzina se mjeri u rasponu datom u odobrenju tipa tahografa.

Sopstvena frekvencija i prigušenje analognog tahografa treba da bude takvo da djelovi koji pokazuju i zapisuju brzinu mogu, unutar mjernog područja, da slijede promjenu brzine od 2 m/s², ne prelazeći granice najvećih dozvoljenih grešaka.

Mjerenje vremena

Član 6

Komanda mehanizma za podešavanje sata treba da bude smještena unutar kućišta analognog tahografa.

Ako mehanizmom koji pomjera tahografski listić upravlja sat, taj sat treba nakon što se do kraja navije, ispravno da radi najmanje 10 % duže nego što traje evidentiranje, u zavisnosti od najvećeg broja tahografskih listića u analognom tahografu.

Osvjetljenje i zaštita

Član 7

Vizuelni instrumenti analognog tahografa treba da budu opremljeni odgovarajućim osvjetljenjem koje ne zaslepljuje. Unutrašnji dijelovi analognog tahografa treba da budu zaštićeni od vlage i prašine. Unutrašnji dijelovi analognog tahografa, treba da budu zaštićeni od dodira, kućištem koje ima mjesto za pečaćenje.

Pokazivač dužine pređenoga puta

Član 8

Vrijednost najmanjeg mjernog stepenovanja na ljestvici instrumenta koji pokazuje pređeni put mora da bude 0,1 km. Brojevi koji označavaju svakih 100 m pređenoga puta treba da se razlikuju od brojeva koji predstavljaju cijele km. Brojevi na brojaču kilometara treba da budu čitljivi i visoki najmanje 4 mm. Brojač kilometara treba da omogući prikaz od najmanje 99.999,9 km.

Pokazivač brzine

Član 9

Unutar mjernog opsega, ljestvica brzine treba da ima linearnu podjelu od 1, 2, 5 ili 10 km/h. Vrijednost stepenovanja brzine (razmak između dvije uzastopne oznake) ne smije da pređe vrijednost 10 % najveće vrijednosti brzine koju ljestvica pokazuje. Dužina svakog razmaka na ljestvici koji predstavlja promjenu brzine od 10 km/h ne može da bude manja od 10 mm. Na pokazivaču sa kazaljkom, udaljenost između kazaljke i ljestvice ne može da bude veća od 3 mm.

Pokazivač vremena

Član 10

Pokazivač vremena treba da bude vidljiv spolja, a očitavanje pouzdano, lako i jasno.

Zapisi dijelovi

Član 11

Analogni tahograf, bez obzira na oblik tahografskog listića (traka ili disk), treba da ima oznaku koja omogućava pravilno postavljanje tahografskog listića, tako da vrijeme označeno na tahografskom listiću odgovara vremenu koje pokazuje sat. Mehanizam koji pomjera tahografski listić treba da omogući da se tahografski listić pomjera bez praznog hoda i da se može u svako vrijeme postaviti i izvaditi.

Kod tahografskog listića u obliku diska, mehanizmom za pomjeranje tahografskog listića upravlja satni mehanizam.

U slučaju iz stav 3 ovog člana, okretanje tahografskog listića treba da bude neprekidno i jednolično sa brzinom ne manjom od 7 mm/h, mjereno na unutrašnjoj ivici diska za evidentiranje brzine vozila.

Kod tahografskih listića u obliku trake, čiji mehanizam za pomjeranje kontroliše satni mehanizam, brzina pomjeranja treba da bude najmanje 10 mm/h.

Dužina pređenog puta vozila, brzina vozila i svako otvaranje kućišta analognog tahografa sa tahografskim listićem ili listovima zapisuje se automatski.

Zapisivanje dužine pređenog puta

Član 12

Svaki kilometar pređenog puta prikazuje se na odgovarajućoj koordinati zapisom dužine od najmanje 1 mm. Pri brzinama koje dostižu gornju granicu mjernog područja, zapis dužine pređenog puta treba da bude jasan i čitljiv.

Zapisivanje brzine

Član 13

Pisaljka za brzinu treba da se kreće pravolinijski i normalno na smjer pomjeranja tahografskog listića bez obzira na njegov oblik. Izuzeće od stava 1 ovog člana, kretanje pisaljke može biti i kružno ako:

- 1) je trag crtanja pisaljke normalan na srednji opseg kruga (kod tahografskog listića u obliku diska) ili normalan na uzdužnu osu diska za zapisivanje linearne brzine (kod tahografskog listića u obliku trake);
- 2) je odnos između poluprečnika zakrivljenosti traga nacrtanog pisaljkom prema širini polja za zapisivanje linearne brzine veći od 2,4:1, nezavisno od oblika tahografskog listića;
- 3) oznaka na vremenskoj ljestvici presijeca krivu istog poluprečnika kao što ima trag koji crta pisaljka, a razmak između oznaka na vremenskoj ljestvici prikazivan vremenskim odsječkom koji nije duži od jednog sata.

Svaka promjena brzine od 10 km/h treba da bude prikazana na odgovarajućoj koordinati zapisom dužine od najmanje 1,5 mm.

Zapisivanje vremena

Član 14

Analogni tahograf treba da bude konstruisan tako da se vrijeme vožnje uvijek evidentira automatski, a po potrebi i da se pomoću prekidača posebno evidentiraju ostali vremenski periodi.

Različiti vremenski periodi, moraju se na zapisu razlikovati različitim debljinama relevantnih tragova ili bilo kojim drugim oblikom koji obezbjeđuje jednaku mogućnost očitavanja i tumačenja zapisa.

Mehanizam za zatvaranje

Član 15

Mehanizam za zatvaranje (kućište analognog tahografa) u koji je postavljen tahografski listić ili listovi i u kojem se nalazi mehanizam za podešavanje sata treba da bude opremljen bezbjednosnim uređajem protiv otvaranja.

Svako otvaranje kućišta analognog tahografa u koje je postavljen tahografski listić ili listovi i u kojem se nalazi mehanizam za podešavanje sata automatski se zapisuje na tahografskom listiću odnosno listovima.

Oznake na analognom tahografu

Član 16

Na prednjoj strani analognog tahografa treba da se nalaze oznake:

- 1) "km" za pređeni put neposredno do brojača km;
- 2) "km/h" blizu ljestvice brzine;
- 3) "vmin...km/h, vmax...km/h", za mjerno područje brzinomjera, ako nije označeno na tipskoj pločici tahografa.

Oznake iz stava 1 tačka 3 ovog člana ne primjenjuju se na tahografe koji su odobreni prije 10. avgusta 1970. godine.

U analogni tahograf treba da bude ugrađena tipska pločica sa sljedećim podacima o:

- 1) nazivu i adresi proizvođača tahografa;
- 2) fabričkom broju i godini proizvodnje;
- 3) oznaci odobrenja tip analognog tahografa;
- 4) konstanti "k" analognog tahografa u obliku "k=...obr/km" ili "k=...imp/km";
- 5) o mjernom području brzinomjera u obliku iz stava 1 tačka 3 ovog člana,
- 6) dozvoljenom uglu u obliku

pri čemu je α ugao koji zatvara prednja ploča analognog tahografa sa horizontalnom ravni i u kojem je položaju analogni tahograf tipski ispitani, a uglovi β i γ prikazuju najveće dozvoljeno odstupanje prema gore odnosno prema dolje od ugla α , za analogni tahograf osjetljiv na nagib tako da utiče na prekoračenje dozvoljenih granica grešaka tahografa.

Najveće dozvoljene greške analognog tahografa

Član 17

Dozvoljene greške analognog tahografa prije ugradnje u vozilo mogu da budu:

- 1) za dužinu pređenoga puta $\pm 1\%$ od stvarne dužine, pod uslovom da mjerena udaljenost nije manja od 1 km;
- 2) za brzinu ± 3 km/h od stvarne brzine;
- 3) za vrijeme ± 2 min na dan, a ± 10 min nakon sedam dana, ako hod sata bez navijanja nije kraći od sedam dana.

Dozvoljene greške analognog tahografa poslije ugradnje u vozilo mogu da budu:

- 1) za dužinu pređenoga puta $\pm 2\%$ od stvarne dužine, pod uslovom da mjerena udaljenost nije manja od 1 km;
- 2) za brzinu ± 4 km/h od stvarne brzine;
- 3) za vrijeme ± 2 min na dan, ili ± 10 minuta na sedam dana.

Dozvoljene greške analognog tahografa u toku upotrebe mogu da budu:

- 1) za dužinu pređenoga puta $\pm 4\%$ od stvarne dužine, pod uslovom da mjerena udaljenost nije manja od 1 km;
- 2) za brzinu ± 6 km/h od stvarne brzine;
- 3) za vrijeme ± 2 min na dan, ili ± 10 min na sedam dana.

Dozvoljene greške iz st. 1, 2 i 3 ovog člana odnose se na temperature od 0° do 40°C , izmjerene neposredno na tahografu.

Digitalni tahograf

Član 18

Digitalni tahograf treba da ima pokazivač brzine i brojač kilometara.

Digitalni tahograf treba da evidentira, arhivira, štampa i prikazuje podatke o aktivnosti vozača.

Digitalni tahograf se sastoji od instalacija, senzora kretanja i jedinice u vozilu (VU).

Jedinica u vozilu sastoji se od jedinice za obradu podataka, memorije za podatke, sata za prikaz realnog vremena, uređaja interfejsa za dvije kartice (za vozača i suvozača), štampača, displeja, vizuelnog upozorenja, priključka za kalibraciju/preuzimanje podataka i uređaja za unos ulaznih podataka korisnika.

Digitalni tahograf se može priključiti na druge uređaje pomoću dodatnih instalacija.

Digitalni tahograf treba da ima selektivni pristup podacima i funkcijama u skladu sa vrstom i/ili identitetom korisnika.

Digitalni tahograf evidentira i arhivira podatke u memoriji tahografa i na karticama.

Digitalni tahograf treba da obezbjedi sljedeće funkcije:

- 1) praćenje stavljanja i vađenja kartice;
- 2) mjerenje brzine i pređenog puta;
- 3) mjerenje vremena;
- 4) praćenje aktivnosti vozača;
- 5) praćenje režima vožnje;
- 6) ručni unos (mjesta početka i/ili završetka dnevnog perioda rada, aktivnosti vozača i posebnih uslova);
- 7) upravljanje blokadama prevoznika;
- 8) praćenje aktivnosti kontrole;
- 9) otkrivanje slučajeva i/ili grešaka;
- 10) ugradnju provjeru i samoprovjeru;
- 11) očitavanje iz memorije tahografa;
- 12) evidentiranje i arhiviranje u memoriji tahografa;
- 13) očitavanje iz kartica;
- 14) evidentiranje i arhiviranje na karticama;

- 15) prikaz podataka;
- 16) štampanje podataka;
- 17) upozorenja;
- 18) preuzimanje podataka iz spoljnih medija;
- 19) izlaz podataka na dodatne spoljne uređaje;
- 20) kalibraciju;
- 21) podešavanje vremena.

Režimi rada digitalnog tahografa Član 19

Digitalni tahograf ima četiri režima rada:

- 1) radni režim;
- 2) kontrolni režim;
- 3) režim kalibracije;
- 4) režim prevoznika.

Režim rada digitalnog tahografa prebacuje se karticama stavljenim u digitalni tahograf, i to:

Režim rada		Otvor za karticu vozača				
		Bez kartice	Kartica vozača	Kartica kontrolnih organa	Kartica radionice	Kartica prevoznika
Otvor za karticu suvozača	Bez kartice	Radni	Radni	Kontrolni	Kalibracije	Prevoznika
	Kartica vozača	Radni	Radni	Kontrolni	Kalibracije	Prevoznika
	Kartica kontrolnih organa	Kontrolni	Kontrolni	Kontrolni	Radni	Radni
	Kartica radionice	Kalibracije	Kalibracije	Radni	Kalibracije	Radni
	Kartica prevoznika	Prevoznika	Prevoznika	Radni	Radni	Prevoznika

Funkcije digitalnog tahografa iz člana 18 stav 8 ovog pravilnika treba da rade u svim režimima rada digitalnog tahografa osim:

- 1) kalibracije koja je dostupna samo u režimu kalibracije;
- 2) podešavanja vremena koje je ograničeno kada nije u režimu kalibracije;
- 3) ručnog unosa podataka koje je dostupno samo u radnom režimu i režimu kalibracije;
- 4) upravljanja blokadama prevoznika koji je dostupan samo u režimu prevoznika;
- 5) praćenja kontrolnih aktivnosti koje su dostupne samo u kontrolnom režimu;
- 6) preuzimanja podataka koji nije dostupan u radnom režimu.

Digitalni tahograf može prenijeti sve podatke na displej, štampač ili spoljne uređaje, osim:

- 1) u radnom režimu, lične podatke (ime i prezime vozača) koji ne odgovaraju stavljenoj kartici i broj kartice koji ne odgovara stavljenoj kartici (neparni broj sa lijeva na desno);
- 2) u režimu prevoznika, podaci o vozaču samo za periode koje nije blokirao drugi prevoznik (koji je identifikovan sa prvih 13 brojeva kartice prevoznika);
- 3) kada u digitalni tahograf nije stavljena kartica, podaci o vozaču se mogu prenijeti samo za tekući i prethodnih osam kalendarskih dana.

Stavljanje i vađenje kartice Član 20

Nakon stavljanja kartice digitalni tahograf registruje stavljanje i vađenje kartice.

Digitalni tahograf treba da nakon stavljanja kartice registruje da li je stavljena važeća kartica i indentifikuje vrstu kartice.

Digitalni tahograf treba da bude izrađen na način da se kartice zaključaju pri pravilnom stavljanju u jedinicu u vozilu.

Kartica se može vaditi samo nakon zaustavljanja vozila i nakon evidentiranja podataka na kartici.

Mjerenje brzine i pređenog puta Član 21

Mjerenje pređenog puta vrši se neprekidno, s tim da stanje na brojaču kilometara odgovara ukupnoj udaljenosti koju je vozilo prešlo.

Mjerenje brzine vrši se neprekidno.

Mjerenje brzine daje informaciju da li se vozilo kreće ili stoji.

Vozilo se kreće ako se na senzoru kretanja utvrdi više od 1 imp/sek u trajanju od najmanje pet sekundi.

Uređaji za prikaz brzine (brzinomjer) i pređene udaljenosti (brojač kilometara) ugrađeni u vozilo opremljeno digitalnim tahografom moraju zadovoljiti zahtjeve u pogledu maksimalnih odstupanja utvrđenih u st. 8 i 11 ovog člana.

Dužina pređenog puta mjeri se i evidentira sabiranjem pređenog puta pri kretanju vozila naprijed i nazad, ili samo pri kretanju vozila naprijed.

Digitalni tahograf mjeri dužinu pređenog puta od 0 do 9.999.999,9 km.

Izmjerena dužina pređenog puta može da bude u granicama sljedećih odstupanja:

- ± 1 % prije ugradnje;
- ± 2 % pri ugradnji i povremenom pregledu;
- ± 4 % pri upotrebi.

Izmjerena dužina pređenog puta može da ima toleranciju jednaku ili veću od 0,1 km.

Digitalni tahograf mjeri brzinu od 0 do 220 km/h.

Maksimalna tolerancija prikazane brzine iznosi ± 6 km/h pri upotrebi digitalnog tahografa, pri čemu digitalni tahografa treba da, kod brzina između 20 i 180 km/h i za karakteristične koeficijente vozila u rasponu između 4.000 i 25.000 imp/km mjeri brzinu uz toleranciju od ± 1 km/h (pri konstantnoj brzini), uzimajući u obzir:

- toleranciju od ± 2 km/h za odstupanja ulaznih podataka (odstupanja pneumatika);
- toleranciju od ± 1 km/h za mjerenja izvršena tokom ugradnje ili povremenih pregleda;

Brzina se mjeri ispravno unutar uobičajenih tolerancija u roku od 2 sek od završetka promjene brzine kada se brzina mijenjala ubrzanjem od 2 m/s^2 . Mjerenje brzine ima toleranciju jednaku ili veću od 1 km/h.

Mjerenje vremena

Član 22

Funkcija mjerenja vremena treba da se vrši neprekidno i da digitalno prikazuje univerzalni datum i vrijeme (u daljem tekstu: UTC). UTC se koristi za prikazivanje datuma i svim segmentima digitalnog tahografa (evidentiranje, štampanje, razmjena podataka, prikaz i dr.). Kako bi se prikazalo lokalno vrijeme, treba da bude omogućeno mijenjanje pomjeranja prikazanog vremena u periodu od pola sata. Vremensko odstupanje može da bude od ± 2 sek po danu u homologacijskim uslovima. Vrijeme koje se mjeri treba da ima toleranciju ≥ 1 sek. Na mjerenje vremena ne smije da utiče prekid spoljašnjeg napajanja digitalnog tahografa kraći od 12 mjeseci u homologacijskim uslovima.

Praćenje aktivnosti vozača

Član 23

Praćenje aktivnosti vozača je neprekidno i odvojeno za vozača i suvozača. Aktivnosti vozača i suvozača su vožnja, rad, pripravnost ili pauza/odmor. Vozač ili suvozač ima mogućnost ručnog izbora aktivnosti rada, pripravnosti ili pauze/odmora. Kada se vozilo kreće, za vozača se automatski odabira aktivnost vožnja, a za suvozača se automatski odabira aktivnost pripravnost. Kad se vozilo zaustavi, za vozača se automatski odabira aktivnost rad. Praćenje aktivnosti vozača treba da omogući evidentiranje podatka o promjenama aktivnosti uz toleranciju od 1 min. Uzimajući u obzir kalendarsku minutu, ukoliko je aktivnost vožnje nastupila tokom te minute, čitava minuta se smatra aktivnošću vožnja. Uzimajući u obzir kalendarsku minutu, ukoliko je aktivnost vožnje nastupila tokom protekle minute i minute koja slijedi, cijela minuta se smatra aktivnošću vožnjom.

Praćenje režima vožnje

Član 24

Praćenje režima vožnje je neprekidno i automatsko. Režim vožnje posade odabire se kada se dvije ispravne vozačke kartice stave u digitalni tahograf, a u svim drugim slučajevima odabire se režim vožnje jedan vozač.

Ručni unos podataka vozača

Član 25

Ručni unos podataka koji vrši vozač omogućava unos mjesta početka i/ili završetka dnevnog perioda rada vozača i/ili suvozača. Mjesta iz stava 1 ovog člana utvrđuju se kao država, a prema potrebi kao regija. U vrijeme vađenja vozačke ili kartice radionice, na digitalnom tahografu se ispisuje obavještenje vozaču da unese mjesto završetka dnevnog perioda rada. Digitalni tahograf mora da ima mogućnost da se ovaj zahtjev zanemari. Digitalni tahograf mora da ima mogućnost unosa mjesta početka i/ili kraja dnevnog perioda rada bez kartice ili u vrijeme drugačije od vremena stavljanja ili vađenja kartice. Nakon stavljanja vozačke ili kartice radionice digitalni tahograf će:

- 1) podsjetiti vlasnika kartice o datumu i vremenu posljednjeg vađenja kartice, i
- 2) zatražiti od vlasnika kartice da naznači da li trenutno stavljanje kartice predstavlja nastavak tekućeg perioda dnevnog rada.

Unos posebnih stanja

Član 26

Digitalni tahograf omogućava vozaču unos sljedeća dva posebna stanja:

- „izvan aktivnosti“ (početak, kraj);
- „vožnja trajektom/vozom“.

Stanje „vožnja trajektom/vozom“ ne može nastati ako započne stanje „izvan aktivnosti“. Započeto stanje „izvan aktivnosti“ digitalni tahograf mora automatski zaključati ako se vozačka kartica stavlja ili vadi.

Upravljanje blokadama prevoznika

Član 27

Funkcija upravljanja blokadama prevoznika omogućava upravljanje blokadama koje postavi prevoznik kako bi ograničio pristup podacima. Blokade prevoznika sastoje se od datuma/vremena početka (zaključavanje blokade) i datuma/vremena završetka (otključavanje blokade) pridruženih identifikaciji prevoznika naznačenoj u broju kartice prevoznika (pri uključanju). Blokade se mogu uključiti odnosno isključiti samo u realnom vremenu. Otključavanje blokade može da izvrši samo prevoznik čija je blokada uključena (što određuje prvih 13 brojeva broja kartice prevoznika) ili je otključavanje automatsko kada drugi prevoznik izvrši zaključavanje blokade.

U slučaju zaključavanja blokade od strane prevoznika kada je prethodna blokada bila za istog prevoznika, pretpostavlja se da prethodna blokada nije bila isključena, te da je i dalje uključena.

Praćenje aktivnosti kontrole

Član 28

Funkcija praćenje aktivnosti kontrole prati aktivnosti „prikaza“, „ispisa“, „VU“ i „preuzimanja“ dok je u režimu kontrole.

Funkcija iz stava 1 ovog člana takođe prati aktivnost „kontrole prekoračenja brzine“ dok je u režimu kontrole.

Otkrivanje slučajeva i/ili grešaka

Član 29

Funkcija otkrivanja slučajeva i/ili grešaka, otkriva sljedeće slučajeve i/ili greške:

Slučaj stavljanja nevažeće kartice se aktivira stavljanjem bilo koje nevažeće kartice i/ili ukoliko istekne rok važenja stavljene kartice.

Slučaj sukoba kartica se aktivira ako se javi bilo koja kombinacija sa važećim karticama označena u tabeli sa X :

Sukob kartica		Otvor za vozača				
		Bez kartice (ili neispravna kartica)	Kartica vozača	Kartica kontrolnog organa	Kartica radionice	Kartica prevoznika
Otvor za suvozača	Bez kartice (ili neispravna kartica)					
	Kartica vozača				X	
	Kartica kontrolnog organa			X	X	X
	Kartica radionice		X	X	X	X
	Kartica prevoznika			X	X	X

Slučaj vremenskog preklapanja se aktivira kada datum/vrijeme posljednjeg vađenja kartice, učitana sa kartice, sledi tekući datum/vrijeme digitalnog tahografa u koji je stavljena kartica.

Slučaj vožnje bez odgovarajuće kartice se aktivira za bilo koju kombinaciju kartica označenu sa X u sljedećoj tabeli ukoliko se aktivnost vozača promijeni na „vožnju“ ili ukoliko dođe do promjene režima rada kada je aktivnost vozača „vožnja“.

Vožnja bez odgovarajuće kartice		Otvor za vozača				
		Bez kartice (ili neispravna kartica)	Kartica vozača	Kartica kontrolnog organa	Kartica radionice	Kartica prevoznika
Otvor za suvozača	Bez kartice (ili neispravna kartica)	X		X		X
	Kartica vozača	X		X	X	X
	Kartica kontrolnog organa	X	X	X	X	X
	Kartica radionice	X	X	X		X
	Kartica prevoznika	X	X	X	X	X

Slučaj stavljanja kartice tokom vožnje se aktivira ako se kartica stavi u bilo koji otvor u vrijeme dok je aktivnost vozača „vožnja“.

Slučaj prekoračenja brzine se aktivira pri svakom prekoračenju brzine.

Slučaj prekida napajanja se aktivira izvan režima kalibracije u slučaju svakog prekida napajanja senzora kretanja i/ili jedinice u vozilu dužeg od 200 ms.

Prag prekida utvrđuje proizvođač.

Pad napajanja zbog pokretanja motora vozila ne aktivira ovaj slučaj.

Slučaj greške u podacima o kretanju se aktivira u slučaju prekida redovnog protoka podataka između senzora kretanja i jedinice u vozilu i/ili u slučaju greške cjelovitosti podataka ili greške autentifikacije podataka tokom razmjene podataka između senzora kretanja i jedinice u vozilu.

Slučaj pokušaja probijanja zaštite se aktivira za sve ostale slučajeve koji utiču na bezbjednost senzora kretanja i/ili jedinice u vozilu kako je navedeno u generičkim sigurnosnim ciljevima za takve sastavne dijelove dok nijesu u režimu kalibracije.

Greška kartice se aktivira ako se tokom rada javi greška na kartici.

Greška digitalnog tahografa se aktivira za neku od sljedećih grešaka, dok nije u režimu kalibracije:

- 1) interna greška jedinice u vozilu;
- 2) greška štampača;
- 3) greška displeja;
- 4) greška pri preuzimanju podataka;
- 5) greška senzora.

Ugrađena provjera i samoprovjera

Član 30

Digitalni tahograf sam otkriva greške samoprovjerom i ugrađenom provjerom prema sljedećoj tabeli:

Podsystem koji se provjerava	Samoprovjera	Ugrađena provjera
Programska oprema		Cjelovitost
Memorija podataka	Pristup	Pristup, cjelovitost podataka

Uređaji za otvor za kartice	Pristup	Pristup
Tastatura		Ručna provjera
Štampač	(zavisi od proizvođača)	Ispis
Displej		Vizualna provjera
Preuzimanje podataka (vrši se samo tokom preuzimanja podataka)	Pravilan rad	
Senzor	Pravilan rad	Pravilan rad

Čitanje podataka iz memorije
Član 31

Digitalni tahograf treba da očitava sve podatke arhivirane u memoriji podataka.

Evidentiranje i arhiviranje u memoriju podataka
Član 32

Digitalni tahografa u memoriju podataka evidentira i arhivira:

- 1) identifikacione podatke o uređaju;
  - a) identifikacione podatke jedinice u vozilu;
  - b) identifikacione podatke senzora kretanja;
- 2) bezbjedonosne elemente;
- 3) podatke o stavljanju i vađenju kartice vozača.

Na podatke arhivirane u memoriju podataka ne smije da utiče spoljašnji prekid napajanja kraći od 12 mjeseci.

Identifikacioni podaci jedinice u vozilu
Član 33

Digitalni tahograf u memoriju podataka arhivira sljedeće identifikacione podatke jedinice u vozilu:

- 1) naziv proizvođača;
- 2) adresu proizvođača;
- 3) kataloški broj;
- 4) serijski broj;
- 5) broj verzije programske opreme;
- 6) datum ugradnje programske opreme;
- 7) godinu proizvodnje uređaja;
- 8) broj odobrenja.

Identifikacione podatke jedinice u vozilu evidentira i arhivira proizvođač jedinice, osim podataka iz stava 1 tač. 5 i 8 ovog člana.

Identifikacioni podaci senzora kretanja
Član 34

Senzor kretanja arhivira u memoriji sljedeće identifikacione podatke:

- 1) naziv proizvođača;
- 2) broj artikla;
- 3) serijski broj;
- 4) broj odobrenja;
- 5) identifikator ugrađene sigurnosne komponente (npr. broj ugrađenog integralnog kola/procesora);
- 6) identifikator operativnog sistema (npr. broj oznake programske opreme).

Podatke iz stava 1 ovog člana evidentira i arhivira u senzoru kretanja proizvođač.

Jedinica u vozilu arhivira u svojoj memoriji sljedeće identifikacione podatke senzora kretanja sa kojim je trenutno uparena:

- 1) serijski broj;
- 2) broj odobrenja;
- 3) datum prvog uparivanja.

Sigurnosni elementi
Član 35

Digitalni tahograf arhivira sljedeće sigurnosne elemente:

- 1) evropski javni ključ;
- 2) certifikat države - certifikat uređaja;
- 3) privatni ključ uređaja.

Proizvođač jedinice u vozilu ugrađuje u digitalni tahograf sigurnosne elemente.

Podaci o stavljanju i vađenju kartice vozača
Član 36

Prilikom stavljanja i vađenja kartice vozača ili radionice u/iz digitalnog tahografa, digitalni tahograf evidentira i arhivira u svoju memoriju:

- 1) ime i prezime vlasnika kartice snimljenog na kartici;
- 2) broj kartice, državu izdavanja i datum isteka snimljenog na kartici;

- 3) datum i vrijeme stavljanja kartice;
- 4) stanje brojača kilometara vozila pri stavljanju kartice;
- 5) otvor u koji je kartica stavljena;
- 6) datum i vrijeme vađenja kartice;
- 7) stanje brojača kilometara vozila pri vađenju kartice;
- 8) informacije snimljene na kartici o prethodnom vozilu koje je vozač koristio i to:
  - a) registarsku oznaku vozila (VRN) i državu u kojoj je vozilo registrovano;
  - b) datum i vrijeme vađenja kartice;
  - c) oznaku koja pokazuje da li je prilikom stavljanja kartice, vlasnik kartice ručno unio aktivnosti ili nije.

Memorija digitalnog tahografa arhivira podatke iz stava 1 ovog člana najmanje 365 dana.

Kad se iscrpi kapacitet za arhiviranje podataka iz stava 1 ovog člana, novi podaci zamjenjuju najstarije podatke.

Podaci o aktivnosti vozača

Član 37

Digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju podatke za svaku promjenu aktivnosti vozača i/ili suvozača i/ili promjenu režima vožnje i/ili stavljanje ili vađenje kartice vozača ili radionice:

- 1) režim vožnje (posada, jedan vozač);
- 2) otvor (vozač, suvozač);
- 3) status kartice u odgovarajućem otvoru (stavljena, nije stavljena);
- 4) aktivnost (vožnja, pripravnost, rad, pauza/odmor);
- 5) datum i vrijeme promjene.

Memorija digitalnog tahografa arhivira podatke iz stava 1 ovog člana najmanje 365 dana.

Kada se iscrpi kapacitet za arhiviranje podataka iz stava 1 ovog člana, novi podaci zamjenjuju najstarije podatke.

Mjesto početka i/ili završetka dnevnog perioda rada

Član 38

Digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju podatke o unosu mjesta početka i/ili završetka dnevnog perioda rada, i to:

- 1) prema potrebi, broj kartice vozača/suvozača i državu izdavanja kartice;
- 2) datum i vrijeme unosa (ili datum/vrijeme koji se odnosi na unos kada se unos vrši u postupku ručnog unosa);
- 3) vrstu unosa (početak ili završetak, stanje unosa);
- 4) državu i regiju u koju se ulazi;
- 5) stanje brojača kilometara.

Memorija digitalnog tahografa arhivira podatke iz stava 1 ovog člana najmanje 365 dana.

Kada se iscrpi kapacitet za snimanje podataka iz stava 1 ovog člana, novi podaci zamjenjuju najstarije podatke.

Stanje brojača kilometara

Član 39

Digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju podatke o stanju brojača kilometara i datum unosa tih podataka.

Memorija digitalnog tahografa arhivira podatke iz stava 1 ovog člana najmanje 365 dana.

Kada se iscrpi kapacitet za snimanje podataka iz stava 1 ovog člana, novi podaci zamjenjuju najstarije podatke.

Pojedinosti o brzini

Član 40

Digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju podatke o trenutnoj brzini vozila i datum i vrijeme u svakoj sekundi tokom najmanje posljednja 24 sata kretanja vozila.

Podaci o slučajevima

Član 41

Za svaki otkriveni slučaj digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju podatke prema sljedećim pravilima arhiviranja:

Slučaj	Pravila arhiviranja	Podaci koji se evidentiraju za svaki slučaj
Sukob kartica	- 10 posljednjih slučajeva	- datum i vrijeme početka slučaja, - datum i vrijeme kraja slučaja, - vrsta kartica, broj i država izdavanja dviju sukobljenih kartica.
Vožnja bez odgovarajuće kartice	- najduži slučaj za svaki od 10 posljednjih dana nastanka, - pet najdužih slučajeva tokom posljednjih 365 dana.	- datum i vrijeme početka slučaja, - datum i vrijeme kraja slučaja, - vrsta kartice, broj i država izdavanja bilo koje kartice stavljene na početku i/ili kraju slučaja, - broj sličnih slučajeva tog dana.
Stavljanje kartice tokom vožnje	-posljednji slučaj za svaki od 10 posljednjih dana nastanka.	- datum i vrijeme slučaja, - vrsta kartice, broj i država izdavanja kartice, - broj sličnih slučajeva tog dana.
		- datum i vrijeme stavljanje kartice, - vrsta kartice, broj i država izdavanja kartice, - podaci o posljednjem periodu razmjene podataka

Posljednji period razmjene podataka sa karticom nije pravilno završeno	- 10 posljednjih slučajeva	učitani sa kartice: - datum i vrijeme stavljanja kartice, - VRN i država registracije.
Prekoračenje brzine	- najteži slučaj za svaki od 10 posljednjih dana nastanka (tj. onaj sa najvećom prosječnom brzinom), - pet najtežih slučajeva tokom posljednjih 365 dana, - prvi slučaj koji se desio nakon posljednje kalibracije.	- datum i vrijeme početka slučaja, - datum i vrijeme kraja slučaja, - maksimalna brzina izmjerena tokom slučaja, - aritmetička prosječna brzina izmjerena tokom slučaja, - vrsta kartice, broj i država vozača, izdavaoca kartice (prema potrebi), - broj sličnih slučajeva tog dana.
Prekid napajanja	- najduži slučaj za svaki od 10 posljednjih dana nastanka, - pet najdužih slučajeva tokom posljednjih 365 dana.	- datum i vrijeme početka slučaja, - datum i vrijeme kraja slučaja, - vrsta kartica, broj i država izdavanja bilo koje kartice stavljene na početku i/ili kraju slučaja, - broj sličnih slučajeva tog dana.
Greška u podacima o kretanju	- najduži slučaj za svaki od 10 posljednjih dana nastanka, - pet najdužih slučajeva tokom posljednjih 365 dana.	- datum i vrijeme početka slučaja, - datum i vrijeme kraja slučaja, - vrsta kartica, broj i država izdavanja bilo koje kartice stavljene na početku i/ili kraju slučaja, - broj sličnih slučajeva tog dana.
Pokušaj probijanja zaštite	- 10 posljednjih slučajeva po vrsti slučaja	- datum i vrijeme početka slučaja, - datum i vrijeme kraja slučaja (ukoliko je bitno), - vrsta kartica, broj i država izdavanja bilo koje kartice stavljene na početku i/ili kraju slučaja, - broj sličnih slučajeva tog dana.

Digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju:

- 1) datum i vrijeme posljednje kontrole prekoračenja brzine;
- 2) datum i vrijeme prvog prekoračenja brzine nakon navedene kontrole prekoračenja brzine;
- 3) broj prekoračenja brzine od posljednje kontrole.

Podaci o greškama

Član 42

Za svaku grešku digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju podatke prema sljedećim pravilima arhiviranja:

Slučaj	Pravila arhiviranja	Podaci koji se evidentiraju za svaki slučaj
Greška kartice	- 10 posljednjih grešaka kartice vozača	- datum i vrijeme početka greške, - datum i vrijeme završetka greške, - vrsta kartice, broj i država izdavanja kartice.
Greška digitalnog tahografa	- 10 posljednjih grešaka za svaku vrstu greške, - prva greška nakon posljednje kalibracije.	- datum i vrijeme početka greške, - datum i vrijeme završetka greške, - vrsta greške, - vrsta kartice, broj i država izdavanja bilo koje kartice koja je stavljena na početku i/ili kraju greške.

Podaci o kalibraciji

Član 43

Digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriji podatke koji se odnose na:

- 1) poznate parametre kalibracije u trenutku stavljanja digitalnog tahografa u upotrebu;
- 2) njegovo prvo kalibrisanje nakon stavljanja digitalnog tahografa u upotrebu;
- 3) njegovo prvo kalibrisanje u vozilu (koje se identifikuje VIN brojem);
- 4) pet posljednjih kalibracija (ako je tokom jednog dana izvršeno više kalibrisanja, arhivira se samo posljednje izvršeno tog dana).

Za kalibraciju iz stava 1 ovog člana evidentiraju se sljedeći podaci:

- 1) svrha kalibracije (stavljanje u upotrebu, prva ugradnja, ugradnja, povremeni pregled);
- 2) naziv i adresa radionice;
- 3) broj kartice radionice, država izdavanja kartice i datum isteka roka važenja kartice;
- 4) identifikacija vozila;
- 5) ažurirani ili potvrđeni parametri: koeficijenta vozila "w", efektivni obim pogonskih točkova "l", konstanta digitalnog tahografa „k“, veličina pneumatika, podešenost ograničavača brzine, brojač kilometara (stare i nove vrijednosti), datum i vrijeme (stare i nove vrijednosti).

Senzor kretanja evidentira i arhivira u memoriju podatke o ugradnji senzora kretanja, i to:

- 1) prvo uparivanje sa jedinicom u vozilu (datum, vrijeme, broj odobrenja VU, serijski broj VU);
- 2) posljednje uparivanje sa jedinicom u vozilu (datum, vrijeme, broj odobrenja VU, serijski broj VU).

Podaci o podešavanju vremena

Član 44

Digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriji podatke koji se odnose na:

- 1) posljednje podešavanje vremena;
- 2) pet podešavanja vremena najvećih razmjera nakon posljednje kalibracije.

Za svako podešavanje vremena iz stava 1 ovog člana evidentiraju se sljedeći podaci:

- 1) datum i vrijeme, prije podešavanja vremena;
- 2) datum i vrijeme, nakon podešavanja vremena;
- 3) naziv i adresa radionice;
- 4) broj kartice radionice, država izdavanja kartice i datum isteka roka važenja kartice.

Podaci o kontrolnim aktivnostima

Član 45

Digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju podatke za 20 posljednjih kontrolnih aktivnosti, i to:

- 1) datum i vrijeme kontrole;
- 2) broj kartice organa koji vrši kontrolu i državu izdavanja kartice;
- 3) vrstu kontrole (prikaz i/ili ispis i/ili preuzimanje podataka sa VU i/ili sa kartice).

U slučaju preuzimanja podataka, evidentiraju se datumi prvih i posljednjih dana za koje se preuzimaju podaci.

Podaci o blokadama prevoznika

Član 46

Digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju podatke za 20 posljednjih blokada prevoznika, i to:

- 1) datum i vrijeme zaključavanja blokade;
- 2) datum i vrijeme otključavanja blokade;
- 3) broj kartice prevoznika i države izdavanja kartice;
- 4) naziv i adresa prevoznika.

Podaci o aktivnostima preuzimanja podataka

Član 47

Za posljednje preuzimanje podataka iz memorije na spoljašnje uređaje u režimu rada prevoznika ili kalibrisanja, digitalni tahograf evidentira i arhivira u memoriju podatke i to:

- 1) datum i vrijeme preuzimanja podataka;
- 2) broj kartice prevoznika ili kartice radionice i države izdavanja kartice;
- 3) naziv prevoznika ili radionice.

Podaci o posebnim stanjima

Član 48

Digitalni tahograf evidentira u memoriju podatke za posebna stanja i to:

- 1) datum i vrijeme unosa;
- 2) vrsta posebnog stanja.

Očitavanje podataka sa kartica

Član 49

Digitalni tahograf ukoliko je potrebno treba da ima mogućnost da očitava sa kartice sljedeće podatke:

- 1) za identifikaciju vrste kartice, vlasnika kartice, prethodno korišćenog vozila, datum i vrijeme posljednjeg vađenja kartice i aktivnost odabranu u to vrijeme;
- 2) za provjeru da li je posljednji period razmjene podataka sa karticom pravilno završen;
- 3) za izračunavanje neprekidnog vremena vožnje vozača, zbirnog vremena pauza i zbirnog vremena vožnje za prethodnu i tekuću nedjelju;
- 4) za izradu traženih ispisa u vezi podataka evidentiranih na kartici vozača;
- 5) za preuzimanje podataka sa kartice vozača na spoljne medije.

U slučaju greške pri očitavanju podataka, digitalni tahograf može najviše tri puta da pokuša da očita te podatke, a ako je očitavanje tih podataka ponovo bilo neuspješno, karticu treba da oglasi neispravnom i nevažećom.

Evidentiranje i arhiviranje podataka na kartice

Član 50

Digitalni tahograf postavlja „podatke o razmjeni podataka sa karticom“ u karticu vozača ili radionice odmah nakon stavljanja kartice.

Digitalni tahograf ažurira podatke arhivirane na ispravnoj kartici vozača, radionice i/ili kontrolnog organa sa svim podacima koji su bitni za periode u kojem je kartica stavljena i koji se odnose na vlasnika kartice.

Ažuriranje kartica tahografa, a uzimajući u obzir stvarni kapacitet za arhiviranje podataka, vrši se na način da najnoviji podaci zamjenjuju najstarije.

U slučaju greške zapisa, digitalni tahograf može najviše tri puta da pokuša da izvrši zapisivanje, a ako je zapisivanje tih podataka ponovo bilo neuspješno, karticu treba da oglasi neispravnom i nevažećom.

Prikaz na displeju digitalnog tahografa

Član 51

Displej digitalnog tahografa treba da ima najmanje 20 znakova.

Minimalna visina znaka je 5 mm, a širina 3,5 mm.

Displej digitalnog tahografa koristi latinske i grčke slovne znakove utvrđene standardom ISO 8859.

Displej digitalnog tahografa treba da ima odgovarajuće neblješteće osvjjetljenje.

Oznake na displeju digitalnog tahografa treba da budu vidljive sa spoljašnje strane.

Digitalni tahograf treba da ima mogućnost da prikaže sljedeće podatke:

- 1) iz člana 52 stav 1 ovog pravilnika;
- 2) upozorenja;
- 3) vezane za pristup meniju; i
- 4) druge podatke koje korisnik zatraži.

Digitalni tahograf može da pokaže dodatne podatke ako ih je moguće jasno razlikovati od podataka iz stava 1 ovog člana.

Displej digitalnog tahografa koristi piktograme ili kombinacije piktograma.

Displej digitalnog tahografa treba da bude uključen uvijek kada se vozilo kreće.

Digitalni tahograf može da ima ručnu ili automatsku mogućnost isključivanja displeja kada se vozilo ne kreće.

Prikazivanje bitnih podataka

Član 52

Digitalni tahograf treba da ima mogućnost da uvijek prikazuje sljedeće podatke:

- 1) lokalno vrijeme (kao rezultat UTC vremena + pomjeranja koje podešava vozač);
- 2) režim rada;
- 3) trenutnu aktivnost vozača i trenutnu aktivnost suvozača;
- 4) informacije vezane za vozača:
  - a) ako je njegova trenutna aktivnost vožnja, njegovo trenutno neprekidno vrijeme vožnje i njegovo trenutno zbirno vrijeme pauza,
  - b) ako njegova trenutna aktivnost nije vožnja, trenutno trajanje te aktivnosti (otkad je odabrana) i njegovo trenutno zbirno vrijeme pauza,
- 5) informacije vezane za suvozača:
  - a) trenutno trajanje njegove aktivnosti (otkad je odabrana).

Prikaz podataka za svakog vozača treba da bude jasan, jednostavan i nedvosmislen.

U slučaju kada se podaci o vozaču i suvozaču ne mogu prikazati istovremeno, digitalni tahograf treba da ima mogućnost da prikaže bitne podatke o vozaču, a da korisniku omogući prikaz podataka o suvozaču.

U slučaju kad širina displeja ne omogućava prikazivanje režima rada, digitalni tahograf treba da ima mogućnost da nakratko prikaže novi režim rada ako se on izmijeni.

Digitalni tahograf nakratko prikazuje ime vlasnika kartice pri stavljanju kartice.

Prikaz upozorenja

Član 53

Digitalni tahograf prikazuje podatke upozorenja koristeći prvenstveno piktograme, a. može dodati i tekstualni opis upozorenja na jeziku po izboru vozača.

Pristup meniju

Član 54

Digitalni tahograf treba da ima mogućnost pristupa odgovarajućim komandama putem menija.

Selektivno prikazivanje podataka

Član 55

Digitalni tahograf treba da ima mogućnost da selektivno prikaže sljedeće podatke o:

- 1) UTC;
- 2) režimu rada (ako nije predviđeno kao bitni podatak);
- 3) neprekidnom vremenu vožnje i zbirnom vremenu pauza vozača i suvozača;
- 4) zbirnom vremenu vožnje vozača i suvozača za prethodnu i tekuću nedjelju;
- 5) sadržaju bilo kojeg od šest ispisa u istom obliku kao i sami ispisi.

Prikaz sadržaja ispisa vrši se red po red.

Ako je širina displeja manja od 14 slovnih znakova, korisniku se pruža potpuna informacija (nekoliko redova, klizni prikaz teksta).

Ispis iz digitalnog tahografa

Član 56

Digitalni tahograf treba da bude u mogućnosti da podatke iz svoje memorije i/ili kartica ispiše u obliku pet sljedećih ispisa, i to:

- 1) dnevni ispis aktivnosti vozača iz kartice;
- 2) dnevni ispis aktivnosti vozača iz jedinice u vozilu- ispis slučajeva i grešaka sa kartice;
- 3) ispis slučajeva i grešaka iz jedinice u vozilu;
- 4) ispis tehničkih podataka;
- 5) ispis prekoračenja brzine.

Digitalni tahograf može da omogući i druge ispise, samo ako se oni jasno razlikuju od ispisa iz stava 1 ovog člana.

Dnevni ispis aktivnosti vozača iz kartice i ispis slučajeva i grešaka iz kartice treba da budu dostupni samo kada se kartica vozača ili radionice nalazi u digitalnom tahografu.

Digitalni tahograf ažurira i arhivira podatke na odgovarajućoj kartici prije početka ispisa.

Štampač digitalnog tahografa treba da ima mogućnost ispisa 24 slova znaka po jednom redu.

Minimalna visina slovnih znakova treba da bude 2,1 mm, a širina 1,5 mm.

Štampač digitalnog tahografa treba da bude tako izrađen da daje ispis sa takvom oštrinom da se izbjegne svaka nejasnoća pri njihovom čitanju.

Ispisi treba da zadrži svoje dimenzije i zapise pod normalnim uslovima vlažnosti i temperature.

Papir koji se koristi za štampanje u digitalnom tahografu treba da ima odgovarajuću oznaku odobrenja tipa i naznaku vrste ili vrstu digitalnog tahografa u kojima se može koristiti.

Ispisi iz digitalnog tahografa treba da budu jasno čitljivi i prepoznatljivi u normalnim uslovima čuvanja, najmanje godinu dana i da postoji mogućnost da se u ispise dodaju rukom pisane zabilješke, kao što je potpis vozača.

Digitalni tahograf treba da ima mogućnost da u slučaju nestanka papira pri ispisu, nakon ponovnog stavljanja papira, počne ispis od početka ili nastavi ispis uz jasno upućivanje na prethodno ispisani dio.

Upozorenja na digitalnom tahografu

Član 57

Digitalni tahograf upozorava vozača pri otkrivanju svakog slučaja ili greške.

Upozorenje o prekidu napajanja može se odložiti do ponovnog uspostavljanja napajanja.

Digitalni tahograf upozorava vozača o prekoračenju neprekidne vožnje od četiri sata i 30 min, 15 min prije prekoračenja, kao i u trenutku prekoračenja tog vremena.

Upozorenja na digitalnom tahografu treba da budu vizuelana.

Pored vizuelnih upozorenja na digitalnom tahografu moguće je i davanje zvučnog signala.

Vizuelna upozorenja treba da budu prepoznatljiva i smještena u vidnom polju vozača i jasno čitljiva i danju i noću.

Vizuelna upozorenja mogu da budu ugrađena u digitalni tahograf i/ili odvojena od digitalnog tahografa i označena oznakom „T“ žute ili narandžaste boje.

Upozorenja treba da traju najmanje 30 sek, osim u slučajevima kada ih korisnik potvrdi pritiskom na bilo koji taster digitalnog tahografa.

Uzrok upozorenja prikazuje se na digitalnom tahografu i ostaje vidljiv dok ga korisnik ne potvrdi korišćenjem posebnog tastera ili komande digitalnog tahografa.

Kalibracija digitalnog tahografa

Član 58

Funkcija kalibracije digitalnog tahografa treba da omogući:

- 1) automatsko uparivanje senzora kretanja sa VU;
- 2) digitalno prilagođavanje konstante digitalnog tahografa (k) karakterističnom koeficijentu vozila (w) (vozila sa dva ili više prenosnih odnosa osovina, moraju biti opremljena adapterom pomoću kojeg se različiti odnosi automatski dovode u odnos za koji je urađeno prilagođavanje tahografa vozilu);
- 3) podešavanje (bez ograničenja) vremena;
- 4) podešavanje brojača kilometara;
- 5) ažuriranje identifikacionih podataka senzora kretanja arhiviranih u memoriji;
- 6) ažuriranje ili potvrđivanje ostalih parametara poznatih digitalnom tahografu: identifikacija vozila, w, l, veličina pneumatika i prema potrebi podešavanje ograničavača brzine.

Podešavanje vremena na digitalnom tahografu

Član 59

Funkcija podešavanja vremena na digitalnom tahografu treba da omogući podešavanje vremena za najviše jednu minutu u razmacima od najmanje sedam dana.

Funkcija podešavanja vremena mora u režimu kalibracije da omogući podešavanje trenutnog vremena bez ograničenja.

Tehničke karakteristike

Član 60

Jedinica u vozilu treba da omogućava rad na temperaturama u rasponu od – 20°C do 70°C, a senzor kretanja na temperaturama u rasponu od – 40°C do 135°C.

Digitalni tahograf treba da bude u mogućnosti da sačuva sadržaj memorije i na temperaturi do – 40°C.

Digitalni tahograf treba da ima mogućnost normalnog rada na vlažnosti u rasponu od 10 % do 90 %.

Digitalni tahograf mora biti zaštićen od prenapona, zamjene polariteta napajanja i kratkih spojeva.

Materijal od kojih je izrađen digitalni tahograf

Član 61

Digitalni tahograf i njegovi sastavni dijelovi trebaju da budu izrađeni od stabilnog i mehanički čvrstog materijala koji je otporan na električne i magnetne uticaje.

Unutarašnji dijelovi digitalnog tahografa u normalnim uslovima treba da budu zaštićeni od vlage i prašine.

Jedinica u vozilu treba da bude zaštićena stepenom zaštite IP 40, a senzor kretanja stepenom zaštite IP 64 prema standardu IEC 529.

Digitalni tahograf mora da odgovara važećim tehničkim specifikacijama u odnosu na ergonomski dizajn.

Digitalni tahograf treba da bude zaštićen od slučajnog oštećenja.

Oznake na digitalnom tahografu

Član 62

Ako digitalni tahograf prikazuje stanje brojača kilometara i brzinu vozila, na displeju se pojavljuju sljedeće oznake:

- 1) „km“ za jedinicu mjere pređenog puta označenu skraćenicom;
- 2) „km/h“ za brzinu.

Na digitalnom tahografu može se prikazati brzina u miljama na sat, koja se označava skraćenicom „mph“.

Na svakom sastavnom dijelu digitalnog tahografa nalazi se tipska pločica koja sadrži sljedeće podatke:

- 1) naziv i adresu proizvođača digitalnog tahografa;
- 2) kataloški broj proizvođača i godinu proizvodnje tahografa;
- 3) serijski broj tahografa;
- 4) oznaku odobrenja tipa tahografa.

Tahografski listići

Član 63

Tahografski listići treba da budu izrađeni na način da ne ometaju normalan rad tahografskog uređaja i da zapisi na njima budu neizbrisivi, čitljivi i prepoznatljiviji.

Dimenzije tahografskih listića i zapis na njemu ne smije se promijeniti tokom rada u normalnim uslovima.

U normalnim uslovima arhivirani tahografski listići treba da budu jasno čitljivi najmanje godinu dana.

Zapisi na tahografskim listićima, bez obzira na njihov oblik, treba da sadrže podatke za period od 24 sata.

Ako je međusobno povezano nekoliko tahografskih listića, radi povećanja mogućnosti neprekidnog zapisivanja, spojevi pojedinih tahografskih listića treba da budu takvi da zapisi na prelaznim mjestima ne pokazuju ni prekid ni preklapanje.

Površine na tahografskim listićima za zapisivanje podataka

Član 64

Tahografski listići treba da imaju površine za zapisivanje podataka koji se odnose:

- 1) na brzinu;
- 2) na dužinu pređenog puta vozila; i
- 3) na vrijeme upravljanja vozilom, druge vrste rada i pripravnosti i prekida rada i dnevnog odmora.

Površina za zapisivanje brzine treba da bude u rasponima od 20 km/h ili manje.

Svaka razdjelna linija površine za zapisivanje brzine treba da bude obilježena brojkom koja označava odgovarajuću brzinu.

Oznaka „km/h“ treba da se nalazi najmanje na jednom mjestu površine za zapisivanje brzine.

Posljednja razdjelna linija površine za zapisivanje brzine treba da se slaže sa gornjom granicom zapisnog mjernoga područja.

Površina za zapisivanje dužine pređene udaljenosti treba da bude podijeljena na način da broj km pređenoga puta bude lako čitljiv.

Površina za zapisivanje podataka iz stava 1 tačka 3 ovog člana, treba da bude označena na način da se mogu jasno razlikovati različiti periodi.

Podaci koji se moraju nalaziti na tahografskim listićima

Član 65

Na svakom tahografskom listiću treba da se nalaze sljedeći podaci:

- 1) naziv i adresa ili zaštitni znak proizvođača;
- 2) oznaka odobrenja tipa tahografskog listića;
- 3) oznaka odobrenja tipa ili tipova analognog tahografa u kojima se tahografski listić može upotrebljavati;
- 4) gornja granica mjernoga područja brzine izražena u km/h.

Na svakom tahografskom listiću nalazi se vremenska ljestvica koja je tako podijeljena da omogućava direktno očitavanje vremena svakih 15 min. i da se vremenski razmaci od pet min. mogu bez teškoće odrediti.

Slobodna površina na tahografskom listiću za ručno unošenje podataka

Član 66

Tahografski listić treba da ima slobodnu površinu na kojoj vozač može ručno da zapiše sljedeće podatke:

- 1) ime i prezime vozača;
- 2) datum i mjesto gdje je počela upotreba tahografskog listića i datum i mjesto gdje je završena njegova upotreba;
- 3) registarsku oznaku ili oznaku jednog ili više vozila koja su vozaču dodijeljena tokom upotrebe tahografskog listića;
- 4) stanja brojača kilometara vozila koje je vozaču dodijeljeno tokom upotrebe tahografskog listića, i
- 5) o vremenu svake promjene vozila.

Kartice

Član 67

Kartice sadrže:

Na prednjoj strani:

- 1) naziv (kartica vozača, kartica kontrolnog organa, kartica radionice, kartica prevoznika) štampan tako da čini pozadinu kartice velikim slovima na službenom jeziku države koja izdaje karticu i na drugim službenim jezicima Evropske unije;
- 2) državu koja je izdala karticu (nije obvezno);
- 3) jedinstvenu oznaku države koja je izdala karticu, štampanu u negativu u plavom pravougaoniku.

Druga strana kartice treba da sadrži pojašnjenja podataka sa prednje strane kartice.

Kartice se štampaju u sljedećim bojama:

- 1) kartica vozača -bijela;
- 2) kartica kontrolnog organa-plava;
- 3) kartica radionice-crvena;
- 4) kartica prevoznika-žuta.

Kartice treba da budu izrađene od materijala i na način da su zaštićene od falsifikovanja i neovlašćene upotrebe, i to:

- 1) da je pozadina sigurnosno izvedena sa finim linearnim uzorcima i nijansiranom štampom;
- 2) da se na prostoru za fotografiju, sigurnosno izvedena pozadina i fotografija poklapaju;
- 3) da je barem jedna dvobojna linija u mikro štampi.

Sigurnosni elementi kartice

Član 68

Sigurnost sistem ima za cilj zaštitu cjelovitosti i autentičnost podataka koji se razmjenjuju između kartica i digitalnog tahografa, zaštitu cjelovitosti i autentičnosti podataka koji se preuzimaju sa kartica, omogućavanje određenih aktivnosti upisivanja na kartice samo digitalnog tahografa, isključivanje svake mogućnosti falsifikovanja podataka arhiviranim na karticama, sprječavanje neovlašćene upotrebe i otkrivanje svih takvih pokušaja.

Standardi za kartice

Član 69

Kartice moraju zadovoljavati sljedeće standarde:

- 1) ISO/IEC 7810 Identifikacione kartice – fizičke karakteristike;
- 2) ISO/IEC 7816 Identifikacione kartice – integralna kola sa kontaktima:
  - a) prvi dio: Fizičke karakteristika;
  - b) drugi dio: Dimenzije i smještaj kontakata;
  - c) treći dio: Elektronski signali i protokoli prenosa;
  - d) četvrti dio: Međugranske naredbe za razmjenu;
  - e) peti dio: Međugranske naredbe koje se odnose na sigurnost.
- 3) ISO/IEC 10573 Identifikacione kartice – metode provjere.

Uslovi za normalan rad kartica

Član 70

Kartica treba da bude izrađena na način da može ispravno da radi pri temperaturnom rasponu od najmanje – 25°C do + 70°C sa povremenim rastom do + 85°C.

Povremeni rast iz stava 1 ovog člana, predstavlja izlaganje kartice temperaturi do +85°C najviše do četiri sata i najviše 100 puta tokom trajanja kartice.

Kartice treba da rade ispravno u rasponu vlažnosti vazduha između 10 % i 90 %.

Ako se kartice koriste u skladu sa specifikacijama okruženja i elektrotehničkim specifikacijama kartice će raditi pet godina.

Identifikacioni i sigurnosni podaci kartice

Član 71

Kartica treba da ima mogućnost da arhivira:

- 1) aplikacione identifikacione podatke:
  - identifikaciju tahografske aplikacije;
  - identifikaciju vrste kartice.
- 2) identifikacione podatke o integralnom kolu (IC):
  - serijski broj IC;
  - proizvodne reference IC.
- 3) identifikacione podatke:
  - serijski broj kartice (sa proizvodnim referencama);
  - broj odobrenja tipa kartice;
  - identifikaciju (ID) personalizatora kartice;
  - identifikaciju (ID) ugradioca;
  - identifikator IC.
- 4) podatke o sigurnosnim elementima:
  - evropski javni ključ;
  - certifikat države;
  - certifikat kartice;
  - privatni ključ kartice.

Kartica vozača

Član 72

Pored podataka iz člana 71 ovog pravilnika kartica vozača treba da ima mogućnost da arhivira:

- 1) identifikacione podatke kartice i to:
  - broj kartice;
  - državu izdavanja, naziv izdavaoca, datum izdavanja;
  - datum početka važenja i isteka kartice.

2) identifikacione podatke vlasnika kartice:

- ime i prezime;
- datum rođenja;
- izabrani jezik.

3) podatke o vozačkoj dozvoli:

- državu izdavanja i naziv organa koji je izdao vozačku dozvolu;
- broj vozačke dozvole (na datum izdavanja kartice).

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira sljedeće podatke za svaki kalendarski dan korišćenja kartice i za svaki period korišćenja vozila tog dana (period korišćenja obuhvata sve uzastopne cikluse stavljanja i vađenja kartice u tom vozilu):

- 1) datum i vrijeme prvog korišćenja vozila (tj. prvog stavljanja kartice u navedenom periodu korišćenja vozila ili 00,00 ako je period korišćenja u to vrijeme, u toku);
- 2) stanje brojača kilometara vozila u to vrijeme;
- 3) datum i vrijeme posljednjeg korišćenja vozila (tj. posljednjeg vađenja kartice u tom periodu korišćenja vozila ili 23,59 ako je period korišćenja u to vrijeme, u toku);
- 4) stanje brojača kilometara vozila u to vrijeme;
- 5) registarski broj vozila i državu registracije vozila.

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira najmanje 84 zapisa iz stava 2 ovog člana.

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira, za svaki kalendarski dan korišćenja kartice ili za koji je vozač ručno unio podatke, sljedeće podatke:

- 1) datum;
- 2) dnevni brojač prisustva (uvećan za jedan za svaki od navedenih kalendarskih dana);
- 3) ukupnu udaljenost koju je vozač prešao u tom danu;
- 4) status vozača u 00,00;
- 5) kad god je vozač promijenio aktivnost i/ili status vožnje i/ili je stavio ili izvadio svoju karticu:
  - a) status vožnje (posada, jedan vozač);
  - b) otvor (vozač, suvozač);
  - c) status kartice (stavljena, nije stavljena);
  - d) aktivnost (vožnja, pripravnost, rad, pauza/odmor);
  - e) vrijeme promjene.

Kartica vozača mora biti u stanju da zadrži podatke o aktivnosti vozača najmanje 28 dana (pri čemu se prosječna aktivnost vozača utvrđuje na 93 promjene dnevno).

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira sljedeće podatke o mjestu početka i/ili završetka dnevnih perioda rada koje unese vozač:

- 1) datum i vrijeme unosa (ili datum/vrijeme vezane uz unos ako se unos vrši u postupku ručnog unosa);
- 2) vrstu unosa (početak ili kraj, stanje unosa);
- 3) državu i regiju ulaska;
- 4) stanje brojača kilometara vozila.

Kartica vozača mora biti u stanju da zadrži najmanje 42 para zapisa iz stava 6 ovog člana.

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira podatke koje je digitalni tahograf otkrio dok je bila stavljena kartica i to:

- 1) vremensko preklapanje (ukoliko je navedena kartica uzrokovala slučaj);
- 2) stavljanje kartice tokom vožnje (ukoliko je navedena kartica predmet slučaja);
- 3) neispravan završetak posljednje razmjene podataka sa karticom (kada je navedena kartica predmet slučaja);
- 4) prekid napajanja;
- 5) grešku u podacima o kretanju;
- 6) pokušaj probijanja zaštite.

Kartica vozač mora biti u stanju da arhivira podatke o greškama koje je digitalni tahograf otkrio dok je kartica bila stavljena:

- 1) greška kartice (kada je ta kartica predmet slučaja);
- 2) greška digitalnog tahografa.

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira podatke o greškama:

- 1) šifru greške;
- 2) datum i vrijeme početka greške (ili stavljanja kartice ako je u tom trenutku greška bila u toku);
- 3) datum i vrijeme završetka greške (ili vađenja kartice ako je u tom trenutku greška bila u toku);
- 4) registarski broj vozila i države registracije vozila u kojemu je došlo do greške.

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira podatke za 12 posljednjih grešaka svake od vrsta (tj. 24 greške).

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira podatke o aktivnosti kontrole:

- 1) datum i vrijeme kontrole;
- 2) broj kartice kontrolnog organa i državu koja je karticu izdala;
- 3) vrsta kontrole (prikaz i/ili ispis i/ili preuzimanje podataka sa VU i/ili preuzimanje podataka sa kartice);
- 4) period za koje se podaci preuzimaju (ukoliko se radi o preuzimanju podataka);
- 5) registarski broj vozila i država registracije vozila u kojoj je izvršena kontrola.

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira podatke za vozilo koje je započelo svoju tekuću razmjenu podataka:

- 1) datum i vrijeme početka razmjene podataka (tj. stavljanja kartice) sa razmakom od jedne sekunde;
- 2) registarski broj i država registracije vozila.

Kartica vozača mora biti u stanju da arhivira podatke o posebnim stanjima koja su unijeta dok je kartica bila stavljena (bez obzira u koji otvor):

- 1) datum i vrijeme unosa;
- 2) vrsta posebnog uslova.

Kartica vozača mora biti u stanju da snimi 56 zapisa iz stava 14 ovog člana.

Kartica radionice

Član 73

Kartica radionice mora biti u stanju da arhivira lični identifikacioni broj (šifru PIN) kriptografske ključeve potrebne za uparivanje senzora kretanja sa jedinicama u vozilu.

Pored podataka iz člana 71 ovog pravilnika kartica radionice treba da ima mogućnost da arhivira:

- 1) identifikacione podatke kartice i to:
  - broj kartice;
  - državu izdavanja, nadležni organ koje izdaje karticu, datum izdavanja;
  - datum početka i isteka roka važenja kartice.
- 2) identifikacione podatke vlasnika kartice:
  - naziv radionice;
  - adresu radionice;
  - ime i prezime vlasnika kartice;
  - izabrani jezik.

Kartica radionice mora biti u stanju da arhivira podatke o korišćenim vozilima na isti način kao i kartica vozača.

Kartica radionice mora biti u stanju da arhivira najmanje četiri zapisa iz stava 2 ovog člana.

Kartica radionice mora biti u stanju da arhivira podatke o aktivnosti vozača na isti način kao i kartica vozača.

Kartica radionice mora biti u stanju arhivirati podatke o aktivnosti vozača barem tokom jednog dana prosječne aktivnosti vozača.

Kartica radionice mora biti u stanju arhivirati podatke o početku i/ili završetku dnevnog perioda rada na isti način kao i kartica vozača.

Kartica radionice mora biti u stanju arhivirati najmanje tri para zapisa iz stava 7 ovog člana.

Kartica radionice mora biti u stanju arhivirati podatke o slučajevima i greškama na isti način kao i kartica vozača.

Kartica vozača mora biti u stanju arhivirati podatke za tri posljednja slučaja svake od vrsta (tj. 18 slučajeva) i šest posljednjih grešaka svake od vrsta (tj. 12 grešaka).

Kartica radionice mora biti u stanju arhivirati podatke o aktivnostima kontrole na isti način kao i kartica vozača.

Kartica radionice mora biti u stanju da arhivira zapise o kalibraciji i/ili vremenskim podešavanjima izvršenim dok je kartica bila stavljena u digitalni tahograf.

Svaki zapis o kalibraciji mora biti u stanju arhivirati sljedeće podatke:

- 1) svrhu kalibracije (prva ugradnja, ugradnja, povremeni pregled);
- 2) identifikaciju vozila;
- 3) parametre koji se ažuriraju ili potvrđuju (w, k, l, veličina pneumatika, postavke ograničavača brzine, brojač kilometara (nove i stare vrijednosti), datum i vrijeme (nove i stare vrijednosti));
- 4) identifikaciju digitalnog tahografa (kataloški broj VU, serijski broj VU, serijski broj senzora kretanja).

Kartica radionice mora biti u stanju arhivirati barem 88 zapisa iz stava 13 ovog člana.

Kartica radionice mora sadržati brojač za označavanje ukupnog broja kalibracija izvršenih sa tom karticom.

Kartica radionice mora sadržati brojač za označavanje broja kalibracija izvršenih nakon posljednjeg preuzimanja podataka sa iste kartice.

Kartica radionice mora biti u stanju arhivirati podatke o posebnim uslovima na isti način kao i kartica vozača. Kartica radionice mora biti u stanju arhivirati dva takva zapisa.

Kartica kontrolnog organa

Član 74

Pored podataka iz člana 71 ovog pravilnika kartica kontrolnog organa treba da ima mogućnost da arhivira:

- 1) identifikacione podatke kartice i to:
  - broj kartice;
  - država izdavanja, organ koja izdaje karticu, datum izdavanja;
  - datum početka i isteka važenja kartice (ukoliko postoji).
- 2) identifikacione podatke vlasnika kartica:
  - naziv kontrolnog organa;
  - adresu kontrolnog organa;
  - prezime vlasnika kartice;
  - ime vlasnika kartice;
  - izabrani jezik.
- 3) podatke o aktivnostima kontrole:
  - datum i vrijeme kontrole;
  - vrstu kontrole (prikaz i/ili ispis i/ili preuzimanje podataka s VU i/ili sa kartice);
  - periode za koje se podaci preuzimaju (ukoliko postoji);
  - registarski broj i oznaka države kontrolisanog vozila.

Kartica kontrolnog organa mora arhivirati najmanje 230 zapisa iz stava 1 ovog člana.

Kartica prevoznika

Član 75

Pored podataka iz člana 71 ovog pravilnika kartica prevoznika treba da ima mogućnost da arhivira:

- 1) identifikacione podatke kartice i to:
  - broj kartice;
  - država izdavanja, organ koji izdaje karticu, datum izdavanja;
  - datum početka važenja i isteka kartice (ukoliko postoji).

- 2) identifikacione podatke vlasnika kartice:
  - naziv prevoznika;
  - adresu prevoznika.
- 3) podatke o aktivnostima prevoznika:
  - datum i vrijeme aktivnosti;
  - vrstu aktivnosti (uključivanje i/ili isključivanje blokade VU, preuzimanje podataka sa VU i/ili sa kartice);
  - periode za koje se podaci preuzimaju (ukoliko postoji);
  - VRN i države registracije vozila;
  - broj kartice i državu izdavanja kartice (u slučaju preuzimanja podataka sa kartice).

Kartica prevoznika mora biti u stanju arhivirati barem 230 zapisa iz stava 1 ovog člana.

Obrazac i sadržaj kartica iz ovog čl. i čl. 72,73 i 74 ovog pravilnika date su u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Odobrenje tipa

Član 76

Zahtjev za odobrenje tipa tahografa ili tahografskog listića ili kartice, uz potrebne tehničke specifikacije, organu državne uprave nadležnom za poslove saobraćaja (u daljem tekstu: Ministarstvo) podnosi proizvođač ili njegov ovlašćeni zastupnik.

Za svaki tip tahografa ili tahografskog listića ili kartice, može se podnijeti zahtjev samo jednoj državi.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, proizvođač dostavlja sigurnosni atest, potvrdu o funkcionalnosti i potvrdu o kompatibilnosti.

Provjeru kompatibilnosti iz stava 3 ovog člana sprovodi laboratorija koju je ovlastila Evropska Komisija.

Uz zahtjev za provjeru kompatibilnosti proizvođač dostavlja:

- 1) dokumenata potrebna za ispitivanje kompatibilnosti;
- 2) potvrde o sigurnosti;
- 3) potvrde o funkcionalnosti.

Laboratorija iz stava 4 ovog člana neće izvršiti provjeru kompatibilnosti tahografa ili kartice za koje nije izdat sigurnosni atest i potvrda o funkcionalnosti.

Potvrda o kompatibilnosti se izdaje na period od šest mjeseci.

Oznaka odobrenja tipa

Član 77

Uvjerjenje o odobrenju tipa se izdaje za bilo koji tip tahografa, bilo koji model tahografskog listića ili kartice koji ispunjava zahtjeve propisane ovim pravilnikom.

Obrazac uvjerenja iz stava 1 ovog člana dat je u Prilogu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Za svaki tip tahografa, tahografskog listića ili kartica, podnosiocu zahtjeva se izdaje oznaka odobrenja tipa data u Prilogu 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Oznaka odobrenja tipa se sastoji od:

- 1) pravougaonika, unutar kojeg se upisuje slovo "e", iza kojeg slijedi broj ili slovo države koja izdaje odobrenje tipa;
- 2) broj odobrenja tipa koji odgovara broju uvjerenja o odobrenju tipa sastavljenog za prototip tahografa, tahografskog listića ili kartice, zapisan u neposrednoj blizini pravougaonika.

Oznaka odobrenja tipa zapisuje se na naljepnicu svakog tahografa, tahografskog listića i kartice.

Oznaka odobrenja tipa treba da bude neizbrisiva.

Povlačenje uvjerenja

Član 78

Ako država koja je izdala uvjerenje o odobrenju tipa u skladu sa članom 77 ovog pravilnika utvrdi da određeni tahograf, tahografski listić ili kartica ima oznaku odobrenja tipa koju je ona izdala, a nije u skladu sa prototipom koji je odobrila, preduzeće potrebne mjere kako bi obezbjedila da se proizvedeni modeli usklade sa odobrenim prototipom.

Država koja je izdala uvjerenje o odobrenju tipa povlači to uvjerenje ukoliko odobreni tahograf, tahografski listić ili kartica nije u skladu sa odredbama ovog pravilnika.

Podnosilac zahtjeva za izdavanje uvjerenja o odobrenju tipa za tahografski listić na svom zahtjevu navodi tip ili tipove tahografa sa kojima bi se taj tahografski listić upotrebljavao i stavlja na raspolaganje odgovarajući tahograf tog tipa ili tipova u svrhu ispitivanja tahografskog listića.

Na uvjerenju o odobrenju tipa za tahografski listić navodi se tip ili tipovi tahografa za koje se taj tahografski listić smije koristiti.

Ugradnja tahografa

Član 79

Poslovi ugradnje podrazumijevaju postupak prvog ugrađivanja tahografa u motorno vozilo, uz obavezno pridržavanje uputstava proizvođača tahografa i proizvođača motornog vozila.

Vozila koja imaju dva ili više prenosnih odnosa osovina, treba da budu opremljena adapterom pomoću kojeg se različiti prenosni odnosi automatski dovode u odnos za koji je urađeno prilagođavanje tahografa vozilu.

Tokom ugradnje digitalnog tahografa proizvođači vozila moraju unaprijed podesiti sve poznate parametre.

Proizvođači vozila ili ugraditelji moraju staviti u rad digitalni tahograf prije nego što vozilo napusti prostorije u kojima je izvršena ugradnja.

Stavljanje digitalnog tahografa u rad vrši se automatski prvim stavljanjem kartice radionice u bilo koji otvor za kartice.

Posebne operacije uparivanja senzora kretanja i jedinice u vozilu, ako ih ima, vrše se automatski prije ili tokom stavljanja u rad.

Nakon stavljanja u rad, digitalni tahograf mora u potpunosti izvršavati funkcije i prava pristupa podacima.

Nakon ugradnje digitalnog tahografa slijedi kalibracija tahografa.

Prvo kalibrisanje uključuje unos VRN, a vrši se u roku od dvije sedmice nakon ugradnje ili dodjele VRN.

Podešavanje tahografa

Član 80

Podešavanje tahografa je aktiviranje funkcije evidentiranja i arhiviranja podataka kod digitalnog tahografa.

Kontrola tahografa

Član 81

Kontrola tahografa je preduzimanje radnji kojim se, prije nego što se pristupi ugradnji novog ili popravljenog tahografa, odnosno pregledu tahografa, utvrđuje i evidentira slučajno ili namjerno prouzrokovana neispravnost tahografa.

Kontrole tahografa podrazumijevaju utvrđivanje stanja tahografa, odnosno utvrđivanje:

- 1) da li se na mjestima koja sprječavaju otvaranje kućišta tahografa nalaze neoštećene plombe sa originalnim žigom proizvođača tahografa ili sa žigom radionice za popravku tahografa;
- 2) da li su sva predviđena mjesta za zaštitu pravilne ugradnje obezbjeđena neoštećenom plombom sa žigom radionice za pregled tahografa;
- 3) da li postoji informativna naljepnica propisanog sadržaja sa neoštećenom zaštitnom folijom;
- 4) da li dimenzije pneumatika odgovaraju dimenzijama upisanim u informativnoj naljepnici;
- 5) da li brzina na koju je podešen ograničavač brzine tahografa odgovara kategoriji vozila.

Nakon kontrole, odnosno utvrđivanja stanja tahografa sačinjava se zapisnik o kontroli tahografa.

Ukoliko je u postupku kontrole utvrđeno da je otvarano kućište tahografa ili ako se utvrdi postojanje naprave za manipulaciju na instalacijama između tahografa i davača impulsa, kopija zapisnika se čuva najmanje godinu dana.

Zapisnik o kontroli tahografa sadrži podatke: o radionici, vlasniku, odnosno korisniku vozila, vozilu, tahografu, radnji kontrole i utvrđenoj nepravilnosti, preduzetim mjerama, tehničaru i mjestu i datumu izvršene kontrole.

Obrazac zapisnika iz stava 4 ovog člana dat je u Prilogu 4 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Pregled analognog tahografa

Član 82

Pregled analognog tahografa obavlja se nakon ugradnje, popravke analognog tahografa ili dvije godine nakon posljednjeg pregleda.

Pregled analognog tahografa je preduzimanje radnji kojima se, na nenatovarenom, tehnički ispravnom vozilu sa pravilno podešenim pritiskom u pneumaticima čija je istrošenost u propisanim granicama:

- 1) vrši spoljašnji pregled i identifikacija, odnosno utvrđuje da li tahograf u pogledu izgleda, natpisa i oznaka odgovara tipskim karakteristikama, tj. da li postoji tipska pločica, da li na tahografu postoje mehanička oštećenja (npr. brave, skale, brojčanika), postojanje i ispravnost sijalice za osvijetljenje skale i za signalizaciju prekoračenja brzine i drugih propisanih sastavnih dijelova tahografa;
- 2) vrši određivanje koeficijenta vozila "w" i efektivnog obima pogonskih točkova "l";
- 3) testira probni rad, odnosno vrši provjeru rada tahografa (otklon kazaljke u cijelom opsegu skale, rad brojčanika, ispravnost osvijetljenja skale, uključivanje signalizacije, ispravno funkcionisanje tahografa za promjene vozača, ispravno funkcionisanje dodatnih sklopova u tahografu i dr.);
- 4) provjerava satni mehanizam, brzinomjer, daljinomer, odnosno utvrđuje da li je prikaz vremena, brzine i pređenog puta u okviru dozvoljenih odstupanja iz člana 17 ovog pravilnika i provjerava evidentiranje tahografa, odnosno formira ispitni dijagram u automatskom režimu rada uređaja za mjerenje brzine i pređenog puta ili ručno, ukoliko uređaj nema tu opciju i upotrebom sredstva za kontrolu zapisa (šablonom) kontroliše zapis na tahografskom listiću;
- 5) vrši usklađivanje koeficijenta vozila "w" i konstante tahografa "k", što podrazumijeva podešavanje kojim se postiže da odstupanje "k" od "w", poslije ugradnje u vozilo, nije veće od $\pm 2\%$ i, nakon izvršenog podešavanja, postavljanje posebne informativne naljepnice na kojoj je upisana konstanta tahografa i preko nje zaštitne folije;
- 6) obavlja probna vožnja, koja se izvodi na putu od najmanje 1 km ili na mjernim valjcima sa tahografom podešenim na realno vrijeme i sa tahografskim listićem koji je bio u tahografu od početka pregleda.

U toku probne vožnje provjerava se funkcionisanje tahografa, signalizatora, indikatora na instrument tabli vozila i ručnih komandi na uređaju za upravljanje.

Nakon probne vožnje, tahografski listić se mora izvaditi i izvršiti njegova vizuelna kontrola o čemu se sačinjava zapisnik u koji se unosi stanje na brojčaniku odometra, a u tahograf se vraća ovjereni originalni tahografski listić sa kojim je vozilo primljeno na pregled.

Vozilo se mora kretati snagom sopstvenog motora, pravolinijski na ravnoj površini brzinom od 50 ± 5 km/h.

Određivanje koeficijenta vozila "w" vrši se na obilježenoj mjernoj stazi ili na mjernim valjcima.

Nakon izvršenog pregleda analognog tahografa sačinjavaju se zapisnik o pregledu analognog tahografa, koji sadrži podatke o radionici, vlasniku, odnosno korisniku vozila, vozilu, graničnika brzine, etalonima, spoljašnjem pregledu, probnom radu, pregledu satnog mehanizma, brzinomjera, odometra i evidentiranja, postavljenim naljepnicama, žigovima i plombama, uvjerenju o ispravnosti tahografa, mjestu i datumu izvršenog pregleda i tehničaru.

Obrazac zapisnika iz stava 4 ovog člana dat je u Prilogu 5 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Zapisnik i tahografski listić čuvaju se najmanje dvije godine.

Pregled digitalnog tahografa

Član 83

Pregled digitalnog tahografa se obavlja nakon svakog popravka tahografa ili nakon svake izmjene koeficijenta vozila ili efektivnog obima pneumatika ili nakon greške UTC uređaja veće od 20 min., ili pri promjeni VRN, a obavezno svake dvije godine nakon posljednjeg pregleda.

Pregleda digitalnog tahografa je preduzimanje radnji kojima se, na nenatovarenom, tehnički ispravnom vozilu sa pravilno podešenim pritiskom u pneumaticima čija je istrošenost u propisanim granicama:

- 1) vrši spoljašnji pregled i identifikacija, odnosno utvrđuje da li tahograf u pogledu izgleda, natpisa i oznaka odgovara tipskim karakteristikama, tj. da li postoji tipska pločica i da li se podaci sa tipske pločice i ispis podataka iz memorije tahografa podudaraju;
- 2) vrši provjera integriteta sistema digitalnog tahografa, odnosno kojima se utvrđuje da li se serijski brojevi davača impulsa sa ispisa na početku i kraju provjere integriteta podudaraju tj. da li postoji naprava za manipulaciju na instalacijama između tahografa i davača impulsa. Poslovi provjere integriteta podrazumijevaju i popunjavanje Zapisnika o kontroli tahografa;
- 3) vrši određivanje koeficijenta vozila "w" i određivanje efektivnog obima pogonskih točkova "l";
- 5) vrši kalibracija - u skladu sa uputstvom proizvođača za dati tip digitalnog tahografa, i, na svakih sedam dana, vrši skladištenje podataka o izvršenim kalibracijama na karticu radionice i njihovo preuzimanje sa kartice radionice i prenos na računar sa odgovarajućim softverom za čuvanje podataka;
- 6) obavlja probna vožnja, koja se izvodi na putu od najmanje 1 km ili na mjernim valjcima.

Vozilo se mora kretati snagom sopstvenog motora, pravolinijski na ravnoj površini brzinom od 50 ± 5 km/h.

Nakon izvršenog pregleda digitalnog tahografa sačinjava se zapisnik o kalibraciji digitalnog tahografa, koji sadrži podatke o radionici, vlasniku, odnosno korisniku vozila, vozilu, graničniku brzine, tahografu, kalibraciji, mjestu i datumu izvršenog pregleda i tehničaru.

Podaci o izvršenim kalibracijama, u papirnom i elektronskom obliku, i svi ispisi napravljeni pri proveri digitalnog tahografa čuvaju se najmanje tri godine.

Obrazac zapisnika iz stava 4 ovog člana dat je u Prilogu 6 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 84

Postupak pregleda tahografa završava se plombiranjem, postavljanjem informativne naljepnice, naljepnice sa konstantom tahografa (za tahograf sa podesivom konstantom) i izdavanjem uvjerenja o ispravnosti tahografa sa podacima o vozilu na koje je tahograf ugrađen.

Pregled tahografa iz čl. 82 i 83 ovog pravilnika vrši se svake dvije godine.

Plombiranje

Član 85

Zaštita kućišta tahografa i pravilne ugradnje tahografa od neovlašćenih intervencija postiže se plombiranjem koje podrazumijeva postupak utiskivanja odgovarajućeg žiga.

Na analognom tahografu plombe se postavljaju na:

- 1) kućištu tahografa na mjestima na kojima su moguće intervencije koje utiču na tačnost, a koje je za određeni tip tahografskog uređaja odredio proizvođač;
- 2) sve spojeve na prenosu tahograf/vozilo;
- 3) oba kraja (ulaz/izlaz) uređaja za prilagođenje (adaptera);
- 4) automatsku preklonpu napravu, kod vozila sa dva ili više prenosna odnosa zadnje osovine;
- 5) vezu (spoj) adaptera i automatske preklonpe naprave sa ostalim dijelovima mjernog sistema.

Na digitalnom tahografu, na kućištu tahografa mora se nalaziti originalna plomba proizvođača, a plomba se postavlja i na spoju davača impulsa sa mjenjačkim prenosnikom.

Informativna naljepnica

Član 86

Informativna naljepnica postavlja se na vozilo u neposrednoj blizini tahografa, na lako uočljivom mjestu, i po potrebi u kućištu tahografa, a preko informativne naljepnice postavlja se providna zaštitna folija.

Informativna naljepnica sadrži najmanje sljedeće podatke:

- 1) ime, adresu i oznaku radionice, koja potvrđuje ispravnost tahografa i njegovu pravilnu ugradnju;
- 2) efektivni obim pogonskih točkova u obliku "l = ... mm";
- 3) dimenzije pneumatika;
- 4) konstantu tahografa u obliku "k = ... obr/km" ili "k = ... imp/km" (samo za digitalne tahografe);
- 5) koeficijent vozila u obliku "w = ... obr/km" ili "w = ... imp/km";
- 6) identifikaciona oznaka vozila (VIN) na koji je ugrađen digitalni tahograf, odnosno poslednjih osam alfanumeričkih karaktera identifikacione oznake vozila (VIN) na koji je ugrađen analogni tahograf;
- 7) serijski broj tahografa;
- 8) datum kada su određeni koeficijent vozila i efektivni obim pogonskih točkova;
- 9) brzina na koju je podešen graničnik brzine (samo za analogne tahografe, ukoliko je graničnik ugrađen u vozilo).

Uvjerenje o ispravnosti tahografa

Član 87

Uvjerenje o ispravnosti tahografa mora da sadrži sljedeće podatke o:

- 1) radionici:
  - a) naziv i adresa radionice i oznaka radionice;
- 2) vozilu:
  - a) naziv i adresa prevoznika, ime i prezime vlasnika/korisnika vozila;
  - b) identifikaciona oznaka vozila (VIN) i registarska oznaka vozila;
  - c) marka, proizvođač i tip motornog vozila;
  - d) efektivni obim pogonskih točkova u obliku "l = ... mm";
  - e) koeficijent vozila u obliku "w = ... obr/km" ili "w = ... imp/km";
  - f) vrste i dimenzije pneumatika;
  - g) pritisak u pogonskim pneumaticima;

- h) tip graničnika brzine i njegova postavljena brzina (Vset), ako je ugrađen u vozilo;
- 3) tahografu:
- a) proizvođač i tip;
  - b) serijski broj;
  - c) konstanta tahografa u obliku "k = ... obr/km" ili "k = ... imp/km";
- 4) pruženim uslugama:
- a) datum pregleda;
  - b) broj kartice za pregled digitalnog tahografa;
  - c) potpis tehničara koji je izvršio pregled.

Za štampanje uvjerenja o ispravnosti tahografa, radionica koristi odgovarajući softver, koji onemogućava ručni unos podataka u uvjerenje. Uvjerenje o ispitivanju izrađuje se u dva primjerka. Jedan primjerak izdaje se prevozniku, a drugi čuva u radionici.

Popravka Član 88

Popravke tahografa podrazumijevaju preduzimanje radnji kojima se, nakon kvara ili oštećenja jedne ili više plombi sa originalnim žigom proizvođača tahografa ili sa žigom radionice za popravku tahografa, uz upotrebu originalnih rezervnih dijelova koji moraju odgovarati tipu analognog/digitalnog tahografa i prema uputstvu proizvođača, dovodi u ispravno stanje.

Demontaža Član 89

Demontaže tahografa podrazumijevaju preduzimanje radnji kojima se, za potrebe popravke ili zamjene tahografa, tahograf skida sa vozila. Demontaže tahografa podrazumijevaju i preuzimanje podataka memorisanih na digitalnom tahografu, čuvanje preuzetih podataka na odgovarajućim medijima za čuvanje podataka, dostavljanje preuzetih podataka prevozniku koji podnese pisani zahtjev da mu se dostave ti podaci i izdavanje potvrde o nemogućnosti preuzimanja i prenosa podataka. Nakon izvršene demontaže digitalnog tahografa sačinjava se zapisnik o predaji preuzetih podataka u slučaju opravke, demontaže ili zamjene digitalnog tahografa, koji sadrži podatke o radionici, vozilu, tahografu, vozaču, preuzimanju, odnosno slanju i uručanju, odnosno prijemu preuzetog sadržaja, tehničaru i mestu i datumu sačinjavanja. Obrazac zapisnika iz stava 3 ovog člana dat je u Prilogu 7 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Poslovi na graničniku brzine Član 90

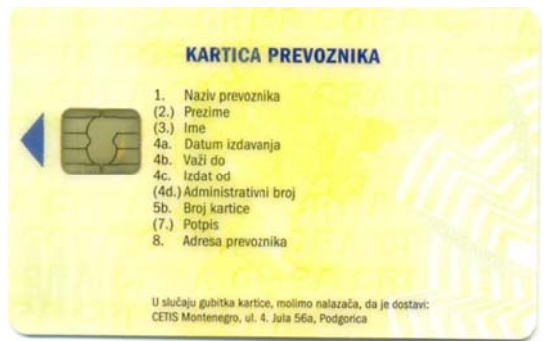
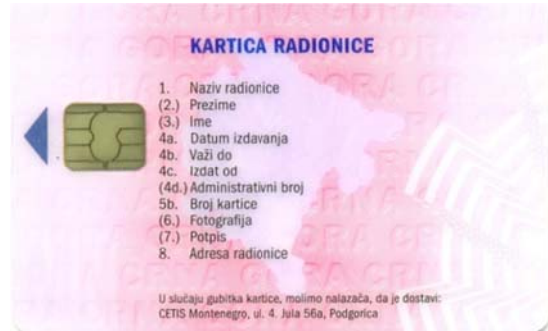
Poslovi radionice na graničniku brzine, odnosno uređaja u sklopu pogonskog motora koji ograničava brzinu kretanja motornog vozila podrazumevaju vršenje radnji kojima se provjerava tačnost postavljene brzine (Vset) graničnika brzine i na informativnu naljepnicu upisuje postavljena brzina (Vset) graničnika brzine. Ispitivanje graničnika brzine sprovodi se zajedno sa pregledom i kontrolom tahografa. Postupci ispitivanja graničnika brzine moraju biti izvršeni tako da se ispitivanje vrši u stanju mirovanja vozila. Kod vozila koja su konstruktivno izvedena tako, da se ne može izvršiti ispitivanje graničnika brzine u stanju mirovanja postavljanjem signala Vset iz tahografa, već je za to potrebna propisana oprema proizvođača vozila, radionica će potvrditi ispravnost graničnika brzine na osnovu potvrde o ispravnosti, izdate od ovlašćenog zastupnika proizvođača vozila.

Stupanje na snagu Član 91

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-2970/1
Podgorica, 24. jula 2013. godine

Ministar,
Ivan Brajović, s.r.

UVJERENJE O ODOBRENJU TIPRA ZA ANALOGNI TAHOGRAF I TAHOGRAFSKE LISTIĆE

Naziv nadležnog organa za odobrenje tipa:

Obavještenje o ¹

- odobrenju tipa tahografa
- povlačenju uvjerenja o odobrenju tipa tahografa
- odobrenje tipa tahografskog listića
- povlačenju uvjerenja o odobrenju tipa tahografskog listića

Broj odobrenja:

1. Zaštitni znak ili ime
2. Naziv tipa ili modela
3. Naziv proizvođača
4. Adresa proizvođača
5. Predato na odobrenje dana
6. Mjesto ispitivanja
7. Datum i broj izvještaja o ispitivanju
8. Datum odobrenja tipa
9. Datum povlačenja uvjerenja o odobrenju tipa
10. Tip ili tipovi tahografa u kojima se tahografski listić može upotrebljavati
11. Mjesto
12. Datum
13. Priloženi opisni dokumenti
14. Napomene

.....
(potpis)

---

¹ Precrtati što se ne primjenjuje.

UVJERENJE O ODOBRENJU TIPA DIGITALNOG TAHOGRAFA I KARTICA

Naziv nadležnog organa za odobrenje tipa:

Obavještenje o ¹

- odobrenju tipa
- povlačenju odobrenja tipa
- modelu digitalnog tahografa
- komponenta digitalnog tahografa ²
- kartica vozača
- kartica radionice
- kartica prevoznika
- kartica kontrolnog organa

Broj odobrenja:

1. Proizvođački brend ili zaštitni znak
2. Naziv modela
3. Naziv proizvođača
4. Adresa proizvođača
5. Predato na odobrenje dana
6. Laboratorija
7. Datum i broj izvještaja o ispitivanju
8. Datum odobrenja tipa
9. Datum povlačenja odobrenja tipa
10. Model komponente digitalnog tahografa sa kojom komponentom je dizajniran da se koristi
11. Mjesto
12. Datum
13. Priloženi opisni dokumenti

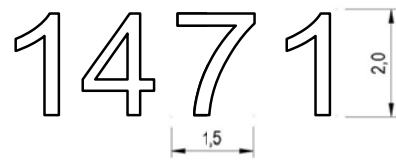
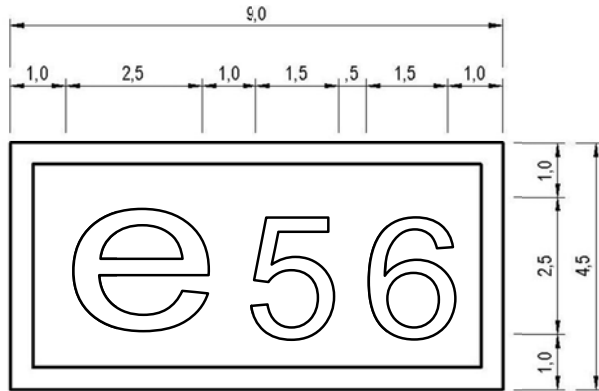
14. Napomene

.....
(potpis)

---

¹Označi odgovarajuće polje

²Navesti komponentu u obavještenj

ZAPISNIK O KONTROLI TAHOGRAFA

PODACI O RADIONICI

Naziv radionice:	Adresa radionice:
Oznaka radionice:	Telefon/mob:
e-mail:	Broj zapisnika:

PODACI O VLASNIKU VOZILA/KORISNIKU VOZILA

Proizvođač vozila:	Tip vozila:
Komercijalna oznaka vozila:	Registarska oznaka vozila:
Identifikaciona oznaka vozila (VIN):	

PODACI O TAHOGRAFU

Proizvođač tahografa:	Tip tahografa:
Serijski broj tahografa:	

Naziv i broj radionice koja je izvršila prethodni pregled/kalibraciju:

UTVRĐENE NEISPRAVNOSTI

DA NE

- Otvorano kućište tahografa, tj. oštećene plombe sa originalnim žigom proizvođača tahografa ili sa žigom radionice koja ima dozvolu za popravku tahografa

2. Skinute ili oštećene plombe sa žigom radionice koja ima dozvolu za pregled tahografa na mjestima predviđenim za zaštitu pravilne ugradnje
3. Postojanje naprave za manipulaciju na instalacijama između tahografa i davača impulsa
4. Brzina na koju je podešen graničnik brzine ne odgovara vrsti vozila

Pojedinosti o uočenoj neispravnosti:

Preduzete mjere:

PODACI O TEHNIČARU

Ime i prezime tehničara:
Broj kartice tehničara koji je obavio kontrolu:

U _____,

Potpis tehničara koji je obavio kalibraciju

dana ____/____/____. godine

M.P.

PODACI O VLASNIKU VOZILA/KORISNIKU VOZILA

Naziv korisnika vozila:	Adresa:
-------------------------	---------

PODACI O VOZILU

Proizvođač vozila:	Tip vozila:	Komercijalna oznaka vozila:
VIN:	Reg. oznaka vozila:	
Dimenzije pneumatika:	Pritisak u pneumaticima:	
Efektivni obim pogonskih točkova:	Koeficijent vozila "w" ili "w _p ":	

PODACI O GRANIČNIKU BRZINE (ako je ugrađen u vozilo)

Tip graničnika brzine:	Postavljena brzina (V_{set}):
------------------------	-----------------------------------

PODACI O TAHOGRAFU

Proizvođač tahografa:	Tip tahografa:	Serijski broj tahografa:
Konstanta pri prijemu tahografa:	Konstanta (podešena) tahografa:	
Stanje odometra u dolasku:	Stanje odometra u odlasku:	

PODACI O ETALONIMA

	Tip	Serijski broj
Uređaj za mjerenje brzine i pređenog puta		
Uređaj za ispitivanje satnog mehanizma		

SPOLJAŠNJI PREGLED TAHOGRAFA

PROBNI RAD

Uočeni nedostaci:	Otklonjeno:	Uočeni nedostaci:	Otklonjeno:
-------------------	-------------	-------------------	-------------

	DA	NE		DA	NE
--	----	----	--	----	----

PREGLED SATNOG MEHANIZMA

Tačnost (vremensko odstupanje)	Kretanje kazaljki		Usklađenost sata i pisača		
	Neispravno	Ispravno	Sat	Listić	Razlika [min]
			03:00		

GDG je ± 120 s/24 h ili ± 10 min/7 dana

Maksimalna vrednost razlike je ± 5 min

PREGLED BRZINOMJERA

V_e sa etalona [km/h]	V_i sa tahografa [km/h]

GDG je ± 3 km/h

PREGLED ODOMETRA

D_e sa etalona [m]	D_i sa tahografa [m]

GDG je $\pm 1\%$ za pređeni put preko 1 km

PREGLED EVIDENTIRANJA

Brzina		Radne aktivnosti		Pređeni put			
				Stanje na tahografu		Stanje na listiću	
Ispravno	Neispravno	Ispravno	Neispravno	Ispravno	Neispravno	Ispravno	Neispravno

Na tahografu su postavljeni:

1. informativna naljepnica;
2. naljepnica sa konstantom tahografa;
3. pravilna ugradnja tahografa na vozilo potvrđena je plombiranjem instalacija (između izvora signala i tahografa) koje se mogu odvojiti sa _____ plombi.

4. radionica izdala Uverenje o ispravnosti tahografa broj: _____.

Ostale napomene radionice:

Broj

_____

dana ____/____/____.

Potpis tehničara koji je izvršio pregled

_____

ZAPISNIK O KALIBRACIJI DIGITALNOG TAHOGRAFA

Prilog 6

PODACI O RADIONICI

Naziv radionice:

Adresa radionice:

Oznaka radionice:	
Telefon/mob:	e-mail:
Broj zapisnika:	

PODACI O VLASNIKU VOZILA/KORISNIKU VOZILA

Naziv korisnika/vlasnika vozila:
Adresa:

PODACI O VOZILU

Proizvođač vozila:															
Tip vozila:															
Komerijalna oznaka vozila:															
Identifikaciona oznaka vozila (VIN):															
Registarska oznaka vozila:															
Dimenzije pneumatika:															
Pritisak u pneumaticima:														[Pa]	
Efektivni obim pogonskih točkova "I":														[mm]	
Koeficijent vozila "w":														[imp/km]	

PODACI O GRANIČNIKU BRZINE (ako je ugrađen u vozilo)

Tip:	
Postavljena brzina (V_{set}):	[km/h]

PODACI O TAHOGRAFU

Proizvođač tahografa:
Tip tahografa:
Serijski broj tahografa:
Serijski broj davača impulsa:
Stanje odometra:

PODACI O KALIBRACIJI

Redni broj:	
Efektivni obim pogonskih točkova "l":	[mm]
Koeficijent vozila "w":	[imp/km]
Konstanta tahografa "k":	[imp/km]
Podešenost graničnika brzine (V_{set}):	[km/h]

PODACI O SPROVEDENOJ KALIBRACIJI

Datum i vrijeme završetka kalibracije:
Svrha kalibracije:
Broj kartice tehničara koji je obavio kalibraciju:

U _____,

dana ____/____/____.

Potpis tehničara koji je obavio kalibraciju

Prilog 7

**ZAPISNIK
O PREDAJI PREUZETIH PODATAKA U SLUČAJU POPRAVKE,
DEMONTAŽE ILI ZAMJENE DIGITALNOG TAHOGRAFA**

PODACI O RADIONICI

Naziv radionice:	Adresa radionice:
Oznaka radionice:	
Telefon/mob:	e-mail:
Broj zapisnika:	

PODACI O VOZILU

Proizvođač vozila:	Tip vozila:
Komerijalna oznaka vozila:	
Identifikaciona oznaka vozila (VIN):	
Registarska oznaka vozila:	

PODACI O TAHOGRAFU

Proizvođač tahografa:	Tip tahografa:
Serijski broj tahografa:	
Serijski broj davača impulsa:	
Datum proizvodnje:	

PODACI O PREVOZNIKU

Naziv prevoznika:
Broj kartice prevoznika:
Rok važenja kartice:
Država izdavanja:
Ovlašćenje poslodavca za preuzimanje podataka:

PODACI O PREUZIMANJU, SLANJU/URUČENJU I PRIJEMU PREUZETOG SADRŽAJA PODATAKA

Način preuzimanja/slanja podataka*:	lično / Internetom / poštom / drugo:
Izveštaj o uručenju/prijemu*:	potpis ovlašćenog lica /povratnica /drugo:
Redni broj zapisnika:	
Razdoblje u okviru kojeg su podaci preneseni:	
Naslov datoteke koja sadrži podatke:	
Datum i vrijeme nastanka datoteke:	
Veličina datoteke:	

*zaokružiti ili dodati odgovarajuću opciju

PODACI O TEHNIČARU

Ime i prezime tehničara:
Broj kartice tehničara koji je izvršio prenos podataka:
Datum i vrijeme obavljenog prenosa podataka:

U _____,

Potpis tehničara koji je obavio kalibraciju

dana ___/___/____. godine

_____
M.P.

861.

Na osnovu člana 26 stav 3 i člana 46 stav 5, Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", broj 61/11), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

**PRAVILNIK
O NAČINU VOĐENJA EVIDENCIJE MJEŠAVINA I UVEZENOG SJEMENSKOG
MATERIJALA**

Član 1

Evidencija mješavina i uvezenog sjemenskog materijala i sjemenskih mješavina vodi se na način utvrđen ovim pravilnikom.

Član 2

Evidencija mješavina sjemenskog materijala sadrži sljedeće podatke:

- 1) redni broj;
- 2) naziv mješavine;
- 3) sastav mješavine;
- 4) vrstu mješavine;
- 5) sortu, hibrid, liniju;
- 6) kategoriju;
- 7) broj sertifikata;
- 8) masu sjemena;
- 9) dorađivača;
- 10) broj rješenja o upisu u Registar dorađivača;
- 11) broj odobrenja za stavljanje u promet mješavina.

Evidencija iz stava 1 ovog člana, vodi se na Obrascu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 3

Evidencija uvezenog sjemenskog materijala i sjemenskih mješavina sadrži sljedeće podatke:

- 1) uvoznika i registracioni broj uvoznika;
- 2) izvoznika;
- 3) inostranog proizvođača;
- 4) vrstu;
- 5) sortu;
- 6) kalibražu;
- 7) kategoriju;
- 8) količinu sjemena;
- 9) broj i datum dokumenta o sortnosti i naziv nadležnog organa zemlje koji ga je izdao;
- 10) broj i datum dokumenta o kvalitetu i naziv nadležnog organa zemlje koji ga je izdao;

11) broj i datum izdavanja fitosertifikata i naziv nadležnog organa koji ga je izdao.

Evidencija iz stava 1 ovog člana, vodi se na Obrascu 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Evidencija iz stava 1 ovog člana i 2 ovog pravilnika vodi se u pisanoj ili elektronskoj formi.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 323/16/13/8

Podgorica, 29. jula 2013. godine

Ministar

prof.dr **Petar Ivanović**, s.r.

862.

Na osnovu čl. 177 tačka 6 i čl. 178 stav 2 tačka 4 Zakona o osiguranju ("Sl.list RCG", br. 78/06 i 19/07 i "Sl. list CG", br. 45/12) i člana 34 stav 3 Statuta Agencije za nadzor osiguranja ("Sl.list CG", broj 30/13), Savjet Agencije za nadzor osiguranja na 117. sjednici donio je

PRAVILNIK O POSTUPKU ODLUČIVANJA PO PRIGOVORIMA OSIGURANIKA I TREĆIH OŠTEĆENIH LICA

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se postupak odlučivanja po prigovorima koje osiguranici, korisnici osiguranja i treća oštećena lica mogu podnijeti na rad društava za osiguranje, društva za reosiguranje, dio društva za osiguranje – filijala, društva za zastupanje u osiguranju, zastupnika - preduzetnika, društva za posredovanje u osiguranju i agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju, kojima je Agencija za nadzor osiguranja izdao dozvolu za obavljanje poslova osiguranja, reosiguranja, zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju (u daljem tekstu: subjekti nadzora).

Prigovor se može podnijeti i na rad Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore.

Aktivna legitimacija

Član 2

Podnosioci prigovora mogu da budu fizička i pravna lica iz člana 1 ovog pravilnika.

Podnosioci prigovora mogu da preduzimaju radnje u postupku rješavanja prigovora lično ili preko punomoćnika.

Podnosilac prigovora kojeg zastupa punomoćnik mora podnijeti punomoćje ovjereno od strane notara, odnosno nadležnog organa.

Član 3

Prigovorom u smislu ovog pravilnika smatra se svako pisano obraćanje Agenciji u cilju zaštite i ostvarenja svojih prava.

Prigovori, kao i sva pismena koja se upućuju Agenciji u vezi sa prigovorima, dostavljaju se na crnogorskom jeziku.

Podnosilac prigovora može podnijeti prigovor ako:

- je iskoristio sve pravne lijekove pred subjektom nadzora;
- odnosno ukoliko se prije toga obraćao subjektu nadzora i nije bio zadovoljan odgovorom, zahtjev mu je odbačen ili odbijen;
- ako subjekt nadzora po njegovom podnesku nije odlučio u zakonskom roku.

Način podnošenja prigovora

Član 4

Prigovor se dostavlja lično, na arhivi Agencije, ili poštom, u dva primjerka.

Podnosilac prigovora može podnijeti prigovor i u elektronskoj formi, na zvaničnu e-mail adresu Agencije. Komunikacija po podnesenom prigovoru nastavlja se u pisanoj formi.

Sadržina prigovora

Član 5

Prigovor koji se podnosi mora da sadrži sljedeće:

1. Ime i prezime, adresa, kontakt telefon/ naziv, sjedište podnosioca prigovora i kontakt telefon;
2. Predmet prigovora (sa detaljnim opisom razloga iz kog se prigovor odnosi);
3. Naziv i sjedište subjekta nadzora na čiji rad se prigovor odnosi;
4. Spisak dokumentacije koja se podnosi uz prigovor, i to:
  - Kopija ponude/polise osiguranja (ako je u posjedu podnosioca prigovora);
  - Kopija pisanog zahtjeva koji je podnesen subjektu nadzora;
  - Odgovor subjekta nadzora po zahtjevu iz prethodne alineje;
  - Druga dokumentacija potrebna za odlučivanje po prigovoru.

Dokumenta iz stava 1 tačka 4 ovog člana podnose se u kopiji.

Ukoliko se prigovor podnosi u elektronskoj formi, dokumentacija iz stava 1 ovog člana šalje se skenirana u prilogu prigovora.

Po prijemu prigovora u elektronskoj formi, podnosilac se elektronskim putem obavještava da je prigovor primljen i da će biti obrađen po odredbama ovog pravilnika.

Ukoliko podnesen prigovor ne sadrži podatke i priloge iz stava 1 ovog člana, Agencija za nadzor osiguranja će ostaviti podnosiocu prigovora rok od osam dana da prigovor uredi.

Ukoliko podnosilac prigovora ne dopuni prigovor u dodatno ostavljenom roku, prigovor se neće razmatrati, o čemu će podnosilac prigovora biti obavješten.

Prekid postupanja po prigovoru

Član 6

Ukoliko je u vezi sa prigovorom u toku sudski postupak, Agencija neće razmatrati podneseni prigovor do okončanja sudskog postupka.

Ukoliko je sudski postupak započet u toku rješavanja po prigovoru, Agencija će prekinuti postupak razmatranja prigovora do okončanja sudskog postupka, i o tome će obavijestiti podnosioca prigovora u roku od 3 dana od dana prijema obavještenja o pokrenutom sudskom postupku.

Ukoliko je prije podnošenja prigovora subjekt nadzora zaključio sa podnosiocem prigovora sporazum o vansudskom poravnanju, prigovor se neće razmatrati, o čemu će podnosilac prigovora biti obaviješten.

Ukoliko je sporazum o vansudskoj likvidaciji štete postignut u toku razmatranja prigovora, Agencija će smatrati prigovor zaključenim i o tome će obavijestiti podnosioca prigovora i subjekt nadzora na čiji rad se prigovor odnosi.

Ukoliko je podnosiocu prigovora isplaćen nesporni dio štete (po okončanom žalbenom postupku) Agencija će smatrati prigovor zaključenim i o tome će takođe obavijestiti podnosioca prigovora i subjekt nadzora na čiji rad se prigovor i odnosi.

Agencija neće razmatrati anonimne prigovore.

Postupanje po prijemu urednog prigovora

Član 7

Po prijemu urednog prigovora u smislu ovog pravilnika, Agencija dostavlja subjektu nadzora primjerak prigovora, sa zahtjevom da se izjasni o navodima sadržanim u prigovoru.

Da bi ocijenila osnovanost prigovora, Agencija će subjekta nadzora tražiti na uvid predmet štete u vezi sa kojim je podnijet prigovor, kao i dodatnu dokumentaciju, a neophodne informacije može tražiti i od drugih državnih organa, institucija i pravnih i fizičkih lica.

Subjekt nadzora dužan je da Agenciji dostavi pisano izjašnjenje na prigovor u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva iz člana 5 ovog pravilnika.

Prigovor koji se odnosi na procjenu štete Agencija razmatra sa aspekta poštovanja uslova osiguranja, važeće regulative i opštih akata (pravilnika) u primjeni kod subjekta nadzora na čije poslovanje se prigovor odnosi.

Stručne službe Agencije će, nakon prijema pisanog izjašnjenja subjekta nadzora na prigovor, isti razmotriti i tražiti eventualno dodatno izjašnjenje, odnosno dokumentaciju potrebnu za konačni odgovor.

U vezi sa prigovorom na procijenjenu visinu naknade štete Agencija može predložiti sljedeće:

1. vještačenje, odnosno procjenu od strane ovlašćenih vještaka za materijalna oštećenja, ako je predviđeno uslovima;
2. davanje nalaza i mišljenje ovlašćenih ljekara za nematerijalnu štetu, ako je predviđeno uslovima.

Ukoliko se procijeni da je za uspješno rješavanje prigovora potrebno održati sastanak sa predstavnikom subjekta nadzora i podnosiocem prigovora, Agencija može u cilju postizanja međusobnog dogovora to i predložiti strankama.

Član 8

Konačan odgovor u vezi sa podnijetim prigovorom, Agencija će dostaviti podnosiocu prigovora u roku od 30 dana od dana prikupljanja svih relevantnih činjenica potrebnih za rješavanje prigovora.

Ako u postupku rješavanja prigovora ocijeni da subjekt nadzora, radi ostvarivanja prava i interesa podnosioca prigovora, treba da preduzme odgovarajuće mjere, Agencija će predložiti mjere za rješavanje, odnosno način rješavanja prigovora.

Primjerak odgovora iz stava 1 ovog pravilnika dostavlja se i subjektu nadzora na čiji rad se prigovor odnosi.

Član 9

Ako na osnovu dokumentacije podnesene u postupku razmatranja prigovora Agencija ocijeni da postoji kršenje zakonskih odredaba zbog kojeg mogu biti izrečene mjere nadzora, Agencija će zahtijevati pisano izjašnjenje subjekta nadzora o činjenicama koje mogu uticati na donošenje mjera propisanih zakonom.

Ako subjekt nadzora osnovano ne ospori činjenice na koje mu je ukazano u skladu sa stavom 1 ovog člana, stručna služba će predložiti Savjetu Agencije donošenje odgovarajuće mjere nadzora, u skladu sa odredbama Zakona o osiguranju koje se odnose na izricanje mjera nadzora.

Način dostavljanja odgovora i drugih pismena

Član 10

Odgovor i sva pismena koja prethode konačnom odgovoru o rješavanju prigovora dostavljaju se poštom, preporučenom pošiljkom, a mogu se dostavljati preko ovlašćenog službenog lica Agencije.

Evidencija prigovora

Član 11

Agencija vodi evidenciju podnešenih i riješenih prigovora.

Član 12

Svi podaci i dokumenta koji su u posjedu Agencije na osnovu prigovora smatraju se poslovnom tajnom. Podaci o ličnosti čuvaju se i obrađuju u skladu sa Zakonom o tajnosti ličnih podataka.

Prelazne i završne odredbe

Član 13

Prigovori primljeni prije stupanja na snagu ovog pravilnika okončaće se po propisima važećim do stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 14

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-756/8-13

Podgorica, 25. jula 2013. godine

Predsjednik Savjeta,
Branko Vujović, s.r.

863.

Na osnovu člana 69 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl. list CG", broj 44/12), postupajući po zahtjevu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore, Agencija za nadzor osiguranja donosi

R J E Š E N J E

O DAVANJU SAGLASNOSTI NA USLOVE I TARIFE PREMIJA ZA OBAVEZNO OSIGURANJE U SAOBRAĆAJU

1. Daje se saglasnost na uslove i tarife premija za obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štete prouzrokovane trećim licima.
2. Uslovi i tarife iz tačke 1 ovog rješenja priloženi su uz ovu saglasnost, a primjenjivaće se na ugovore o obaveznom osiguranju u navedenoj vrsti osiguranja od dana stupanja na snagu ove saglasnosti.
3. Ova saglasnost stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Sl.listu Crne Gore“.

Obrazloženje

Udruženje - Nacionalni Biro osiguravača Crne Gore dostavilo je Agenciji za nadzor osiguranja 02.07.2013. godine, dopisom br. 1927/13, zahtjev za davanje saglasnosti na uslove i tarife premija za osiguranje u saobraćaju, usvojene od strane svih osiguravajućih društava koja su članice Udruženja, na sjednici Udruženja održanoj dana 28.06.2013. godine.

Uvidom u tekst uslova utvrđeno je da je Udruženje uskladilo tekst uslova sa Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl. list CG", broj 44/12), kao i sa preporukama, ranije dogovorenim u konsultacijama sa Agencijom.

U odnosu na uslove i tarife obaveznog osiguranja za plovne objekte, utvrđeno je da su odredbe usklađene sa primjedbama Agencije i Ministarstva saobraćaja, pa su time odredbe uslova i tarifa usaglašene sa važećim propisima iz ove oblasti.

Ocjenom kompletne dokumentacije pribavljene u postupku po zahtjevu Nacionalnog biroa osiguravača za davanje saglasnosti na predložene uslove i tarife obaveznog osiguranja, Agencija je ocijenila da je opravdan zahtjev podnosioca za davanje saglasnosti na uslove i tarife i da predlog omogućava pružanje adekvatnog stepena osiguravajućeg pokrivača i obezbjeđuje odgovarajuću zaštitu trećih oštećenih lica i sigurnost osiguranika i drugih korisnika osiguranja, pa je stoga riješeno kao u dispozitivu.

Broj: 01 -756/5-13
Podgorica, 25. jula 2013. godine

Predsjednik Savjeta,
Branko Vujović, s.r.

U skladu sa članom 6. i članom 7. Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Službeni list RCG“ 44/12) Skupština Nacionalnog Biroa osiguravača Crne Gore utvrdila je

**ZAJEDNIČKE TARIFE PREMIJA
ZA OBAVEZNO OSIGURANJE VLASNIKA ODNOSNO KORISNIKA PLOVNIH OBJEKATA
OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE PRIČINJENE TREĆIM LICIMA**

I - OPŠTE ODREDBE

Ove Tarife premija primjenjuju se za sva obavezna osiguranja vlasnika plovniha objekata od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima, a čije je osiguranje propisano Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Službeni list RCG“ br.44/12).

Sastavni dio Ugovora (polise) o obaveznom osiguranju su uslovi za obavezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima.

Obavezno osiguranje odgovornosti pokriva štetu, koju upotrebom plovnog objekta, vlasnik odnosno ovlašćeni korisnik, prouzrokuje trećim licima nanošenjem tjelesnih povreda, oštećenjem zdravlja i smrti. Pokriće važi na području unutrašnjih morskih voda i teritorijalnog mora kao i na rijekama i jezerima Crne Gore. Osiguranje se zaključuje u skladu sa odredbama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju i Uslovima za obavezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovniha objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i odredbama drugih propisa koji se odnose na naknadu štete.

Najniže osigurane sume za određene vrste plovniha objekata utvrđene su u članu 46. Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju i iznose:

1. Za brodove:
  - a) do 1.000 BT ..... 100.000,00 €,
  - b) do 10.000 BT..... 200.000,00 €,
  - c) do 20.000 BT ..... 300.000,00 €,
  - d) do 30.000 BT ..... 400.000,00 €,
  - e) i preko 30.000 BT ..... 500.000,00 €.
2. Za motorne čamce:..... 50.000,00 €.
3. Za hidroglisere, skutere i glisere:..... 200.000,00 €.
4. Jedrilice: ..... 200.000,00 €.
5. Za jahte: ..... 800.000,00 €

II - VRIJEME ZA KOJE SE RAČUNA PREMIJA

1. Premija osiguranja računa se za vrijeme trajanja od 1 godine i nedjeljiva je, te se ne može računati za kraće vrijeme od godinu dana, i kada se plovni objekti upotrebljavaju: na vrijeme kraće od jedne godine (sezonski).
2. Granično osiguranje - Izuzetno za plovni objekat koji ne podliježe registraciji po zakonima Crne Gore, odnosno ne plovi pod zastavom Crne Gore, a za koji ne posjeduje *validnu stranu polisu osiguranja*, za vrijeme dok plovi unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnim morem Crne Gore", vlasnik odnosno korisnik plovnog objekta dužan je da zaključi Ugovor o obaveznom osiguranju od odgovornosti iz upotrebe plovnog objekta za štete pričinjene trećim licima uz plaćanje premije osiguranja datih u Tabeli 1.2, Tabeli 2.2, Tabeli 3.2, Tabeli 4.2, Tabeli 5.2. i Tabeli 6.2. uz uslov da zadržavanje u teritorijalnim vodama traje najviše 30 dana. Ako zadržavanje traje duže od 30 dana, računa se godišnja premija i primjenjuju se premije osiguranja date u Tabeli 1.1, Tabeli 2.1, Tabeli 3.1, Tabeli 4.1, Tabeli 5.1. i 6.1.

Validnom stranom polisom osiguranja smatra se osiguranje od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima koje je izdato od stranog osiguravajućeg društva i čiji limiti i širina pokrića zadovoljavaju odredbe propisane “Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju” u skladu sa uputstvom propisanim od nadležnog Resornog Ministarstva.

III - OSNOVI ZA ODREĐIVANJE PREMIJE

Za određivanje premije kod brodova koristi se BT (bruto tonaža). Prilikom određivanja premije kod jahti, glisera, hidroglisera, skutera i motornih čamaca koristi se zbir snaga svih pogonskih motora. Kod jedrilica premija se određuje u zavisnosti od zbira površina glavnog jedra i prednjeg jedra.

IV - OBJAŠNJENJE NEKIH POJMOVA IZ TARIFE PREMIJA

U smislu ovog premijskog sistema smatra se da je:

- Brod** – osim ratnog broda, je plovni objekat namijenjen za plovidbu morem čija je dužina veća od 12 metara, a bruto tonaža veća od 15 ili je sposoban da prevozi više od 12 putnika. Brod može biti putnički, teretni, ribarski, javno ili naučno istraživački brod.
- Motorni čamac** – je svaki čamac kojise kreće pomoću mehaničkog pogonskog uređaja (ugrađenog ili vanbrodskog) čija dužina iznosi manje od 12 metara i registarska zapremina manje od 15 BRT;
- Gliser i sl.** - svaki plovni objekat koji pomoću mehaničkog pogonskog uređaja glisira po površini vode;
- Skuter i sl.** - je plovni objekat na vodeni mlazni pogon koji mu omogućava glisiranje ili lebdenje nad vodom;
- Jahta** - je plovni objekat koji služi za sport i razonodu, dužine veće od 7 metara, a koja nije angažovana u međunarodnoj trgovini.
- Jedrilica** – plovni objekat (jahta) posebne konstrukcije i sa posebnom opremom (jedrima) pomoću kojih se kreće po vodi.
- Sportska jedrilica** - je čamac posebne konstrukcije i sa posebnom opremom (jedro), pomoću kojeg se može kretati po vodi, a razvrstan je u klase po pravilima sportskih jedriličarskih društava ili je izvan klase.

V - TARIFNE GRUPE

Tarifna grupa 1 – Osiguranje odgovornosti vlasnika brodova prema trećim licima

Tabela 1.1. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika brodova

Bruto tonaža BT	Suma osiguranja	Namjena	
		Privreda	Najam (Čarter)
- do 1.000 BT	100.000,00 €	189,00 €	283,50 €
- iznad 1.000 BT do 10.000 BT	200.000,00 €	226,80 €	340,20 €
- iznad 10.000 BT do 20.000 BT	300.000,00 €	272,16 €	408,24 €
- iznad 20.000 BT do 30.000 BT	400.000,00 €	340,20 €	510,30 €
- iznad 30.000 BT	500.000,00 €	408,24 €	612,36 €

Tabela 1.2. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika **brodova** koji ne podliježu registraciji u Crnoj Gori (strana plovila) za period od **najviše 30 dana**.

Bruto tonaža BT	Suma osiguranja	Namjena	
		Privreda	Najam (Čarter)
- do 1.000 BT	100.000,00 €	132,30 €	165,12 €
- iznad 1.000 BT do 10.000 BT	200.000,00 €	158,76€	238,14 €
- iznad 10.000 BT do 20.000 BT	300.000,00 €	200,51 €	285,96 €
- iznad 20.000 BT do 30.000 BT	400.000,00 €	238,14 €	357,21 €
- iznad 30.000 BT	500.000,00 €	285,77 €	428,65 €

Napomena: Strana plovila koja se u teritorijalnim vodama zadržavaju duže od 30 dana osiguravaju se po Tabeli 1.1.

Tarifna grupa 2 – Obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika glisera i hidroglisera prema trećim licima

Tabela 2.1. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika **glisera i hidroglisera** sa sumom osiguranja od 200.000,00 €

Snaga svih motora u kW(KS)	Namjena	
	Sport i rasonoda	Najam (Čarter)
- do 30 kW (41 KS)	51,35 €	102,70 €
- iznad 30 do 50 kW (68 KS)	61,60 €	123,20 €
- iznad 50 do 74 kW (100 KS)	92,26 €	184,52 €
- iznad 74 do 110 kW (150 KS)	114,82 €	229,64 €
- iznad 110 do 147 kW (200 KS)	154,00 €	308,00 €
- iznad 147 do 221 kW (300 KS)	193,00 €	386,00 €
- iznad 221 do 294 kW (400 KS)	207,38 €	414,76 €
- iznad 294 do 368 kW (500 KS)	232,02 €	464,04 €
- iznad 368 Kw	260,78 €	521,56 €

Tabela 2.2. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika **glisera i hidroglisera** sa sumom osiguranja od 200.000,00 € koji ne podliježu registraciji u Crnoj Gori (strana plovila) za period od **najviše 30 dana**

Snaga svih motora u kW(KS)	Namjena	
	Sport i rasonoda	Najam (Čarter)
- do 30 kW (41 KS)	44,92 €	89,83 €
- iznad 30 do 50 kW (68 KS)	53,90 €	107,80 €
- iznad 50 do 74 kW (100 KS)	80,85 €	161,70 €
- iznad 74 do 110 kW (150 KS)	100,47 €	201,11 €
- iznad 110 do 147 kW (200 KS)	134,75 €	269,50 €
- iznad 147 do 221 kW (300 KS)	168,89 €	337,77 €
- iznad 221 do 294 kW (400 KS)	181,46 €	362,93 €
- iznad 294 do 368 kW (500 KS)	203,02 €	406,05 €
- iznad 368 Kw	228,18 €	456,35 €

Napomena: Strana plovila koja se u teritorijalnim vodama zadržavaju duže od 30 dana osiguravaju se po Tabeli 2.1.

Tabela 2.3 Proširenje osiguravajućeg pokrića

Rb	Za osiguranje	Doplatak
1.	Doplatak za osiguranje odgovornosti za štete, koje prouzrokuje skijaš na vodi ili drugi vučeni predmet	100%

Napomena: Doplatak se obračunava na premiju osiguranja, određenu u prethodim tabelama.

Tarifna grupa 3 – Obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika motornih čamaca prema trećim licima

Tabela 3.1. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika **motornih čamaca** sa sumom osiguranja od 50.000,00 €

Snaga svih motora u kW(KS)	Namjena		
	Sport i razonoda	Privreda	Najam (Čarter)
- do 15 kw (20 KS)	22,05 €	28,67 €	44,10 €
- iznad 15 do 30 kW (41 KS)	27,30 €	35,49 €	54,60 €
- iznad 30 do 50 kW (68 KS)	32,76 €	42,59 €	65,52 €
- iznad 50 do 74 kW (100 KS)	49,14 €	63,88 €	98,28 €
- iznad 74 do 110 kW (150 KS)	61,14 €	79,48 €	122,28 €
- iznad 110 do 147 kW (200 KS)	81,90 €	106,47 €	163,80 €
- iznad 147 do 221 kW (300 KS)	102,65 €	133,44 €	205,29 €
- iznad 221 do 294 kW (400 KS)	110,30 €	143,38€	220,60 €
- iznad 294 do 368 kW (500 KS)	123,40 €	160,42€	246,80 €
- iznad 368 Kw	138,68 €	180,28 €	277,36 €

Tabela 3.2. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika **motornih čamaca** sa sumom osiguranja od 50.000,00 € koji ne podliježu registraciji u Crnoj Gori (strana plovila) za period od **najviše 30 dana**

Snaga svih motora u kW(KS)	Namjena		
	Sport i razonoda	Privreda	Najam (Čarter)
- do 15 kw (20 KS)	17,15 €	22,30 €	34,30 €
- do 30 kW (41 KS)	21,23 €	27,60 €	42,47 €
- iznad 30 do 50 kW (68 KS)	25,48 €	33,12 €	50,96 €
- iznad 50 do 74 kW (100 KS)	38,22 €	49,68 €	76,44 €
- iznad 74 do 110 kW (150 KS)	47,56 €	61,83 €	95,12 €
- iznad 110 do 147 kW (200 KS)	63,70 €	82,81 €	127,40 €
- iznad 147 do 221 kW (300 KS)	79,84 €	103,79 €	159,67 €
- iznad 221 do 294 kW (400 KS)	85,78 €	111,51 €	171,57 €
- iznad 294 do 368 kW (500 KS)	95,97 €	123,76 €	191,95 €
- iznad 368 Kw	107,86 €	140,22 €	215,73 €

Napomena: Strana plovila koja se u teritorijalnim vodama zadržavaju duže od 30 dana osiguravaju se po Tabeli 3.1.

Tabela 3.3 Proširenje osiguravajućeg pokrića

Rb	Za osiguranje	Doplatak
1.	Doplatak za osiguranje odgovornosti za štete, koje prouzrokuje skijaš na vodi ili drugi vučeni predmet	100%

Napomena: Doplatak se obračunava na premiju osiguranja, određenu u prethodim tabelama.

Tarifna grupa 4 – Obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika skutera prema trećim licima

Tabela 4.1. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika skutera sa sumom osiguranja od 200.000,00 €

Snaga svih motora u kW(KS)	Namjena	
	koji se ne koriste u komercijalne svrhe	koji se koriste u komercijalne svrhe
- do 30 kW (41 KS)	99,00 €	148,50 €
- iznad 30 do 50 kW (68 KS)	118,80 €	178,20 €
- iznad 50 do 74 kW (100 KS)	178,20 €	267,30 €
- iznad 74 do 110 kW (150 KS)	221,76 €	332,64 €
- iznad 110 do 147 kW (200 KS)	297,00 €	445,50 €
- iznad 147 do 221 kW (300 KS)	370,26€	555,39 €
- iznad 221 do 294 kW (400 KS)	399,96 €	599,94 €
- iznad 294 do 368 kW (500 KS)	445,50 €	668,25 €
- iznad 368 Kw	504,90 €	757,35 €

Tabela 4.2. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika skutera sa sumom osiguranja od 200.000,00 € koji ne podliježu registraciji u Crnoj Gori (strana plovila) za period od najviše 30 dana

Snaga svih motora u kW(KS)	Namjena	
	koji se ne koriste u komercijalne svrhe	koji se koriste u komercijalne svrhe
- do 30 kW (41 KS)	69,30 €	103,95 €
- iznad 30 do 50 kW (68 KS)	83,16 €	124,74 €
- iznad 50 do 74 kW (100 KS)	124,74 €	187,11 €
- iznad 74 do 110 kW (150 KS)	155,23 €	232,85 €
- iznad 110 do 147 kW (200 KS)	207,90 €	311,85 €
- iznad 147 do 221 kW (300 KS)	259,18 €	388,77 €
- iznad 221 do 294 kW (400 KS)	279,97 €	419,96 €
- iznad 294 do 368 kW (500 KS)	311,85 €	467,77 €
- iznad 368 Kw	353,43 €	530,14 €

Napomena: Strana plovila koja se u teritorijalnim vodama zadržavaju duže od 30 dana osiguravaju se po Tabeli 4.1.

Tabela 4.3 Proširenje osiguravajućeg pokriva

Rb	Za osiguranje	Doplatak
1.	Doplatak za osiguranje odgovornosti za štete, koje prouzrokuje skijaš na vodi ili drugi vučeni predmet	100%

Napomena: Doplatak se obračunava na premiju osiguranja, određenu u prethodim tabelama.

Tarifna grupa 5 – Osiguranje odgovornosti vlasnika jedrilice i sportske jedrilice prema trećim licima

Tabela 5.1. Premije za osiguranje odgovornosti vlasnika **jedrilice** sa sumom osiguranja od 200.000,00 €

Površina svih jedara u m2	Namjena		
	Sport i rasonoda	Privreda	Najam (Čarter)
- do 20	56,70 €	73,71 €	113,40 €
- iznad 20 do 30	64,64 €	84,03 €	129,28 €
- iznad 30 do 40	78,25 €	101,72 €	159,50 €
- iznad 40 do 50	97,52 €	126,78 €	195,04 €
- iznad 50 do 100	154,22 €	200,49 €	308,44 €
- iznad 100 do 150	191,65 €	249,14 €	383,30 €
- iznad 150	238,14 €	309,58 €	476,28 €

Tabela 5.2. Premije za osiguranje odgovornosti vlasnika **jedrilice** sa sumom osiguranja od 200.000,00 € koji ne podliježu registraciji u Crnoj Gori (strana plovila) za period od **najviše 30 dana**.

Površina svih jedara u m2	Namjena		
	Sport i rasonoda	Privreda	Najam (Čarter)
- do 20	44,10 €	57,33 €	88,20 €
- iznad 20 do 30	50,27 €	65,36 €	100,55 €
- iznad 30 do 40	60,86 €	79,12 €	121,71 €
- iznad 40 do 50	75,85 €	98,60 €	151,70 €
- iznad 50 do 100	119,95 €	155,93 €	239,90 €
- iznad 100 do 150	149,06 €	193,78 €	298,11 €
- iznad 150	185,22 €	240,78 €	370,44 €

Napomena: Strana plovila koja se u teritorijalnim vodama zadržavaju duže od 30 dana osiguravaju se po Tabeli 5.1.

Tarifna grupa 6 – Obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika jahti prema trećim licima

Tabela 6.1. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika **jahte** sa sumom osiguranja od 800.000,00 €

Snaga svih motora u kW(KS)	Namjena	
	Sport i rasonoda	Najam (Čarter)
- do 30 kW (41 KS)	77,03 €	154,05 €
- iznad 30 do 50 kW (68 KS)	92,40 €	184,80 €
- iznad 50 do 74 kW (100 KS)	138,39 €	276,78 €
- iznad 74 do 110 kW (150 KS)	172,23 €	344,46 €
- iznad 110 do 147 kW (200 KS)	231,00 €	462,00 €
- iznad 147 do 221 kW (300 KS)	289,50 €	579,00 €
- iznad 221 do 294 kW (400 KS)	311,07 €	622,14 €
- iznad 294 do 368 kW (500 KS)	348,03 €	696,06 €
- iznad 368 Kw	391,17 €	782,34 €

Tabela 6.2. Premije za obavezno osiguranje odgovornosti vlasnika jahte sa sumom osiguranja od 800.000,00 € koji ne podliježu registraciji u Crnoj Gori (strana plovila) za period od najviše 30 dana

Snaga svih motora u kW(KS)	Namjena	
	Sport i razonoda	Najam (Čarter)
- do 30 kW (41 KS)	67,38 €	134,76 €
- iznad 30 do 50 kW (68 KS)	80,85 €	161,70 €
- iznad 50 do 74 kW (100 KS)	121,75 €	242,55 €
- iznad 74 do 110 kW (150 KS)	150,71 €	301,41 €
- iznad 110 do 147 kW (200 KS)	202,13 €	404,26 €
- iznad 147 do 221 kW (300 KS)	253,34 €	506,68 €
- iznad 221 do 294 kW (400 KS)	272,19 €	544,38 €
- iznad 294 do 368 kW (500 KS)	304,53 €	609,06 €
- iznad 368 Kw	342,27 €	684,54 €

Napomena: Strana plovila koja se u teritorijalnim vodama zadržavaju duže od 30 dana osiguravaju se po Tabeli 6.1.

Tabela 6.3 Proširenje osiguravajućeg pokriva

Rb	Za osiguranje	Doplatak
1.	Doplatak za osiguranje odgovornosti za štete, koje prouzrokuje skijaš na vodi ili drugi vučeni predmet	100%

Napomena: Doplatak se obračunava na premiju osiguranja, određenu u prethodim tabelama.

VI - POSEBNA UGOVARANJA

Moguće je zaključiti osiguranje na veće od najniže sume osiguranja utvrđene Zakonom i proširenje osiguravajućeg pokriva na osiguranje odgovornosti za štete koje upotrebom plovnog objekta, vlasnik odnosno ovlašćeni korisnik, prouzrokuje trećim licima nanošenjem tjelesnih povreda, oštećenjem zdravlja i smrti, kao što slijedi:

Tabela 7.1. Dopunsko osiguranje odgovornosti tokom regate (takmičenja)

Rb	Za osiguranje odgovornosti tokom regate	Doplatak
1.	Doplatak za pojedinačnu regatu	10%
2.	Doplatak za više regata	100%

Napomena: Doplatak se obračunava na godišnju premiju, određenu u tabelama datim u okviru Tarifnih grupa.

Tabela 8.1. Doplatak za povećanje najniže sume osiguranja utvrđene Zakonom

Rb	Povećanje najniže sume osiguranja za	Doplatak
1.	50%	10%
2.	100%	20%
3.	200%	30%
4.	300%	40%
5.	400%	50%
6.	500%	60%

Napomena: Doplatak se obračunava na godišnju premiju, određenu u tabelama datim u okviru Tarifnih grupa. Za ugovaranje drugačijih uvećanja suma osiguranja stručna služba osiguravača će odrediti iznos doplatka.

VII - ZAVRŠNE ODREDBE

Ove tarife premija primjenjuju se nakon osam dana od dana objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.

U Podgorici, 29.06.2013.

Predsjednik Skupštine
dr Radenko Purić

UDRUŽENJE - NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE DOO

Uslovi za obavezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima

Uvodne odredbe

Pojedini izrazi u ovim Uslovima znače:

- 1) "Osiguravač" – Društvo za osiguranje;
- 2) "Osigurani" – vlasnik plovnog objekta za koje je zaključen ugovor o obaveznom osiguranju, kao i drugi ovlašćeni korisnik plovnog objekta
- 3) "Ugovarač osiguranja" - lice koje je sa osiguravačem zaključilo ugovor o osiguranju;
- 4) "Osigurani slučaj" - događaj koji bi mogao dovesti do ostvarivanja odštetnog zahtjeva od strane oštećenika;
- 5) "Korisnik" - vlasnik plovnog objekta i svako lice koje ima pravo upotrebe;
- 6) "Suma osiguranja" – maksimalna obaveza osiguravača po jednom štetnom događaju;
- 7) "Premija" - iznos koji ugovarač osiguranja plaća za osiguranje po ovom ugovoru o osiguranju;
- 8) "Polisa" - isprava o ugovoru o osiguranju;
- 9) "Brod" – plovni objekat koji se koristi za obavljanje djeatnosti (prevoz stvari i/ili lica, ribolov isl) čija je dužina najmanje 12 metara a registarska zapremina najmanje 15 BRT;
- 10) "Motorni čamac" – plovni objekat koji se kreće pomoću mehaničkog pogonskog uređaja (ugrađenog ili vanbrdskog) čija dužina iznosi manje od 12 metara i registarska zapremina manje od 15 BRT;
- 11) "Gliser" – svaki plovni objekat koji pomoću mehaničkog pogonskog uređaja glisira po površini vode;
- 12) "Skuter i sl." – plovni objekat sa motorom koji mu omogućava glisanje ili lbedenje nad vodom;
- 13) "Jahta" – pomoski objekat koji služi za sport i razonodu, čija je dužina od 7,5 metara do 24 metra i ukupna snaga ugrađenih pogonskih uređaja 110 KW ili veća, ili čija je dužina od 12 do 24 metra bez obzira na snagu i vrstu pogonskog uređaja i čija konstrukcija i oprema omogućavaju duži boravaka na moru;
- 14) "Jedrilica" – plovni objekat (jahta) posebne konstrukcije i sa posebnom opremom (jedrima) pomoću kojih se kreće po vodi.

Član 1. - Obim pokrća

- (1) Osiguranje pokriva štetu, koja je posledica uvažavanja odštetnog zahtjeva na osnovu odredbi Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju i u skladu sa njima odredbi građanskog prava i ovih uslova, koju upotrebom plovnog objekta vlasnik odnosno ovlašćeni korisnik pričinio trećim licima nanošenjem tjelesnih povreda, oštećenjem zdravlja i smrti.
- (2) Štetom iz stava (1) ovog člana smatra se i šteta pričinjena trećem licu usled pada stvari sa plovnog objekta ili izbacivanjem stvari iz plovnog objekta.
- (3) Osiguranjem su pokriveni i nužni troškovi vezani za štetu i razumni troškovi spora i pravnih radnji koje je osiguranik preduzeo u saglasnosti sa osiguravačem radi odbrane od neosnovanih ili pretjeranih zahtjeva trećih lica. Ako iznosi troškova koje je osiguranik dužan platiti prelaze sumu osiguranja, ovim siguranjem je pokriven samo srazmjern dio tih troškova (odnos između sume osiguranja i priznate odštete).
- (4) Suma osiguranja ne može biti niža od sume utvrđene Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju.

Član 2. - Isključenja iz osiguravajućeg pokrća

Iz pokrća su isključeni odštetni zahtjevi:

- (1) za slučaj uništenja ili oštećenja stvari, ukoliko se drugačije ne ugovori i plati dodatna premija;
- (2) vozača plovnog objekata, koji je izazvao nesreću i njegovih pravnih sledbenika zbog tjelesnih povreda, oštećenja zdravlja ili smrti vozača;
- (3) lica, koje je izvršilo, odnosno učestvovalo u protipravnom oduzimanju plovnog objekata, čijom je upotrebom prouzrokovana šteta, bez obzira da li je upravljao plovnom objekatom u momentu nastanka štete;
- (4) saputnika, koji je dobrovoljno ušao na plovni objekat, kojim je prouzrokovana šteta ako osiguravač dokaže, da mu je bila poznata okolnost da je tim plovnom objekatom upravljao neovlašćeni vozač;
- (5) saputnika, koji je dobrovoljno ušao na plovni objekat, kojim je prouzrokovana šteta ukoliko Udruženje dokaže da mu je bila poznata okolnost da je tim plovnom objekatom upravljao neovlašćeni vozač;
- (6) lica, koje je štetu pretrpjelo:
  - a) upotrebom plovnog objekta za vrijeme zvanično odobrenih takmičenja, kao i na probama (treningu) za ta takmičenja, ukoliko se drugačije ne ugovori i plati dodatna premija,
  - b) usled zemljotresa,
  - c) usled ratnih događaja, ustanaka i drugih oružanih akcija, ratnih prevrata, ratnih sabotaža, građanskog rata, nemira i zlonamjernih djelovanja u vezi sa tim događajem, ako postoji uzročna veza između tih dejstava i nastale štete, kao i usled terorističkih djelovanja, ako postoji uzročna veza između tih dejstava i nastale štete. Pod terorističkim djelovanjem se smatra nasilno djelovanje ili djelovanje koje ugrožava život čovjeka, pokretnu odnosno nepokretnu imovinu ili infrastrukturu, silom, nasiljem ili prijetnjom, bez obzira na to da li je takvo djelovanje izvedeno samostalno ili u vezi sa

nekom organizacijom ili vladom ili da li je izvedeno zbog političkih, vjerskih, ideoloških ili sličnih namjera i ima za cilj uticanje ili utiče na neku vladu ili ima namjeru zastrašivati ili zastrašuje javnost odnosno neki njen dio,

- f) prouzrokovano (ili joj doprinosi ili proizilazi iz), neposredno ili posredno:
  - bilo kakvim hemijskim, biološkim, biohemijskim ili elektromagnetnim oružjem;
  - upotrebom ili operacijom sa bilo kakvog računara, računarskog sistema, računarskog „software“ programa, računarskih virusa, ili procesa ili nekog drugog elektronskog sistema kao sredstva za prouzrokovanje štete.
- g) prouzrokovano (ili joj doprinosi ili proizilazi iz), neposredno ili posredno:
  - jonizovanom radijacijom ili kontaminacijom nastalom radijacijom iz bilo koje vrste nuklearnog goriva ili nuklearnog otpada ili sagorijevanjem nuklearnog goriva;
  - radioaktivnim, toksičnim, eksplozivnim ili drugim štetnim ili kontaminirajućim osobinama bilo koje vrste nuklearne instalacije, reaktora ili druge nuklearne konstrukcije ili komponente;
  - zbog bilo kojeg oružja ili naprave koja koristi atomsku ili nuklearnu fiziju i/ili fuziju ili neku drugu reakciju ili radioaktivnu snagu ili materiju,
  - radioaktivnim, toksičnim, eksplozivnim ili drugim štetnim ili kontaminirajućim osobinama bilo kakvih radioaktivnih materija. Isključenje u ovoj podklauzuli ne obuhvata radioaktivne izotope, osim nuklearnog goriva, kad se ti izotopi proizvode, prevoze, skladište ili se upotrebljavaju u komercijalne, poljoprivredne, medicinske, naučne ili ostale slične miroljubive namjene.

Član 3. - Ograničenja i gubitak prava iz osiguranja

- (1) Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata pokriva i odgovornost za štetu pričinjenu trećim licima zbog upotrebe plovnog objekta kod koga osiguranik gubi pravo iz ugovora o osiguranju.
- (2) Osiguranik i korisnik plovila gube prava iz osiguranja ako štetni događaj nastane:
  - a) usljed namjernih postupaka ili grube nepažnje;
  - b) usljed plovidbe bez potvrde o osposobljenosti za upravljanje plovilom;
  - c) usljed korišćenja plovnog objekta u u svrhe za koje nije namijenjeno;
  - d) usljed omogućavanja prevoza lica na mjestu koje nije predviđeno za prevoz lica, za zahtjeve koje ta lica postave, osim za zahtjeve lica koja se prevoze u skladu sa propisima;
  - e) usljed korišćenja plovnog objekta od strane vozača bez nadzora u toku obuke za upravljanje plovnim objektom;
  - f) usljed korišćenja plovnog objekta od strane vozača bez znanja i odobrenja vlasnika, odnosno ovlašćenog korisnika plovnog objekta;
  - g) usljed korišćenja plovnog objekta od strane vozača koji na protivravan način dođe u posjed plovnog objekta;
  - h) usljed upravljanja plovnim objektom pod uticajem alkohola iznad odobrene granice, pod uticajem opojnih droga, psihoaktivnih lijekova ili drugih psihoaktivnih materija, ili ako je lice koje je upravljalo izbjeglo ili odbilo alkotestiranje ili testiranje.
  - i) usljed plovidbe u zabranjenom području ili plovidbe bez odgovarajućeg ovlašćenja u području gdje se takvo ovlašćenje zahtjeva;
  - j) usljed upotrebe eksplozivnih i/ili zapaljivih stvari na način koji nije u skladu sa propisanim uputstvima;
  - k) direktno ili indirektno usljed krijumčarenja bilo koje vrste, zbog neovlašćenog prelaza državne granice lica koja su na plovilu, zbog zabranjene trgovine, krivolova, zabranjene plovidbe i sl. kao i s tim u vezi zaplijene, zaustavljanja i slično;
  - l) usljed preopterećenosti plovila;
  - m) direktno ili indirektno usljed nedostatka (mane) ili zbog nesposobnosti plovnog objekta za plovidbu. Nesposobnošću za plovidbu podrazumjeva se opšta nesposobnost plovila ili njegova nesposobnost za određeno putovanje i/ili prevoz koji obavlja, a koja je posledica tehničkih nedostataka, nedovoljne opremljenosti, neodgovarajuće posade, nepridržavanja ili nesprovođenja odredbi o tehničkim i zaštitnim mjerama i drugih sličnih razloga;
- (3) Ako je za povećani rizik tarifom predviđena dodatna premija, a ona nije bila plaćena, osiguranik gubi pravo na naknadu iz osiguranja u odnosu između dodatne premije, koja nije naplaćena i premije koja je zbog povećanog rizika trebala biti plaćena. Povećanim rizikom podrazumjeva se:
  - vuča skijaša na vodi ili drugih predmeta;
  - učešće na treninzima i takmičenjima (regatama);
- (4) U slučaju djelimičnog ili potpunog gubitka prava iz osiguranja, osiguravač može od osiguranika i korisnika zahtjevati povrat isplaćene naknade iz osiguranja u ošumu u kom su izgubljena prava iz osiguranja.

Član 4. - Premija

- (1) Osiguravač obračunava premiju osiguranja po važećoj tarifi i na način naveden u ugovoru o osiguranju.
- (2) Ugovarač osiguranja je obavezan platiti premiju u cjelosti pri ispostavljanju polise, ako se ne ugovori drugačije.
- (3) Ako kod zaključenja osiguranja premija ili prva rata premija nije plaćena, a tako je ugovoreno, osiguravajuće pokrćeće počinje tek sledeći dan od dana plaćanja premije odnosno prve rate, ali ne prije nego što je ugovoreno polisom.
- (4) Ako ugovarač osiguranja premiju, koja je dospjela nakon zaključenja ugovora ne plati do dospeljosti, niti to učini druga zainteresovana strana, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu nakon isteka roka od trideset dana od kada je ugovaraču osiguranja uručeno preporučeno pismo osiguravača sa obavještenjem o dospeljosti premije, ali s tim da taj rok ne može isteći prije nego što protekne trideset dana od dospeljosti premije.
- (5) U svakom slučaju ugovor o osiguranju prestaje ako premija ne bude plaćena u roku od godine dana od dospeljosti.
- (6) Nastupom osiguranog slučaja sva ugovorena premija odmah dospjeva na naplatu pa i ako je bilo ugovoreno plaćanje u ratama.
- (7) Ako se osiguranje raskine prije isteka perioda osiguranja zbog odjave, uništenja ili gubitka plovnoг objekta, kao i u slučaju ako se plovilo ugovorno otuđi, osiguravač je dužan na zahtjev ugovarača osiguranja da mu vrati neiskorišćeni dio premije, smanjen za režijske troškove, ali samo pod uslovom da u vezi sa plovilom nije bilo uloženi zahtjeva za naknadu iz osiguranja.

Član 5. - Trajanje osiguranja

- (1) Obaveza osiguravača iz ugovora o osiguranju počinje, ukoliko se drugačije ne ugovori, po isteku 24-og časa dana koji je u ispravi o osiguranju naveden kao početak osiguranja.
- (2) Obaveza osiguravača prestaje po isteku 24-og časa dana koji je u ispravi o osiguranju naveden kao istek osiguranja, ukoliko nije drugačije ugovoreno.

Član 6. - Teritorijalno važenje osiguranja

Osiguravajuće pokrćeće važi za štetne događaje nastale tokom plovidbe u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Crne Gore, ukoliko nije drugačije ugovoreno.

Član 7. - Osigurani slučaj

- (1) Kod osiguranja odgovornosti podrazumjeva se da je osigurani slučaj nastao u trenutku nastanka štetnog događaja za koji odgovara osiguraniк tj. vlasnik ili korisnik plovila.
- (2) Odstetni zahtjevi koji proizilaze iz istog štetnog događaja predstavljaju jedan osigurani slučaj.

Član 8. - Obaveze ugovarača osiguranja

- (1) Ugovarač osiguranja je obavezan da:
  - 1) prije zaključenja ugovora o osiguranju prijavi osiguravaču sve okolnosti koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate, a važne su za ocjenu rizika; netačno prijavljivanje ili prećutkivanje tih podataka predstavlja uzrok za gubitak prava nakande štete ili poništenje ugovora o osiguranju;
  - 2) pri zaključenju ugovora o osiguranju platiti premiju osiguranja na ugovoren način;
  - 3) obavjestiti osiguravača o svakoj promijeni okolnosti koja može biti važna za promijenu rizika nezavisno da li je rizik promijenjen njegovom voljom ili postupkom ili bez njegovog uticaja odmah po saznanju.

Član 9. - Obaveze osiguranika

- (1) Osiguraniк je obavezan o nastanku osiguranog slučaja obavjestiti ocmah, a najkasnije u roku od sedam dana od saznanja, nadležne organe – policiju i lučku kapetaniju kao i osiguravača i dostaviti sve podatke, koji su potrebni za utvrđivanje odgovornosti.
- (2) Ukoliko je osiguraniку predat odstetni zahtjev za štetu iz odgovornosti ili je podignuta optužnica ili donešena odluka o kaznenom postupku, osiguraniк je obavezan o tome odmah obavjestiti osiguravača pa i onda kad je već prijavio nastanak štetnog događaja. Takođe je dužan dostaviti osiguravaču sudski poziv ili tužbu i sve spise u vezi sa štetnim događajem i zahtjevom za naknadu štete a vođenje spora prepustiti osiguravaču..
- (3) Osiguraniк nije ovlašćen bez prethodne osiguravačeva saglasnosti da se izjasi o zahtjevu za naknadu štete, a posebno priznati ga (potpuno ili djelimično), o zahtjevu za naknadu štete nagoditi se niti obaviti isplatu oštećeniku. Ako je osiguraniк u zabludi smatrao da postoji njegovog odgovornost ili da su ispravne utvrđene činjenice to ga neće opravdati.

- (4) Ako se osiguraniк protivi osiguravačevom predlogu da se zahtjev za naknadu štete riješi nagodbom, osiguravač nije u obavezi platiti višak naknade, kamata i troškova koji su zbog toga nastali.
- (5) U slučaju da se oštećenik sa zahtjevom za naknadu štete neposredno obrati osiguravaču, osiguraniк je u obavezi osiguravaču pružiti sve dokaze i podatke sa kojima raspolaze, a koji su nužni za utvrđivanje odgovornosti za učinenu štetu i za ocjenu osnovanosti zahtjeva, obima i visine štete.
- (6) Ako osiguraniк ne izvrši svoje obaveze iz ovog člana, dužan je nadoknaditi osiguravaču štetu koju bi ovaj zbog toga imao, kao i sudske troškove i zatezne kamate.

Član 10. - Obaveze osiguravača

- (1) Osiguravač je u obavezi da prouči odstetne zahtjeve, kako njihovu osnovanost tako i njihovu visinu, namiriti osnovane zahtjeve i preduzeti radnje za odbranu osiguranika od neosnovanih ili pretjeranih zahtjeva za naknadu štete.
- (2) Osiguravač je u obavezi likvidirati osigurani slučaj u rokovima određenim Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju od primanja svih potrebnih dokumenata na osnovu kojih može utvrditi postojanje i visinu svoje obaveze po ugovoru o osiguranju.
- (3) Osiguravač je ovlašćen za davanje izjava u ime osiguranika, a za koje smatra da su potrebne za povrat odstete ili odbrane od neosnovanih ili pretjeranih zahtjeva.
- (4) Osiguravač će naknaditi troškove odbrane osiguranika u kaznenom postupku u slučaju da je izričito pristao na branitelja i ako se obavezao na naknadu tih troškova, ali samo u okviru osigurane sume.

Član 11. - Ustupanje osiguranikovih prava

- (1) Isplatom naknade iz osiguranja sva osiguranikova prava prema licima odgovornim za štetu, za koju mu je isplaćena nakanda, prelaze na osiguravača, ali do visine isplaćene štete.
- (2) Osiguraniк je dužan preduzeti sve pravne i druge radnje za osiguranje ostvarivanja prava prema licima odgovornim za nastalu štetu i pribaviti i dostaviti sve potrebne dokumente osiguravaču. Ako osiguraniк ne sprovede te radnje osiguravač može umanjiti naknadu iz osiguranja za visinu štete koja mu je zbog toga nastala.

Član 12. - Promjena naziva

- (1) Ugovarač osiguranja je obavezan pismeno obavjestiti osiguravača o promijeni svog imena ili mjesta prebivališta odnosno promijeni naziva kompanije ili njenog sjedišta u roku od 15 dana od nastanka promijene.

Član 13. - Način obavješćavanja

- (1) Dgovori o sadržaju ugovora o osiguranju su važeći samo ako su sačinjeni u pisanom obliku.
- (2) Sva obavješćenja i izjave, potrebne prema odredbama ugovora o osiguranju, moraju biti u pisanom obliku.
- (3) Obavješćenje ili izjava data je pravovremeno, ako je prije isteka roka poslata preporučanim pismom.
- (4) Izjava, koju treba dati drugome, važeća je od kada je taj primi.

Član 14. - Posebne odredbe

Odredbe mogućih Posebnih uslova imaju prednost pred ovim Opštim uslovima, a odredbe polise imaju prednost pred Opštim i Posebnim uslovima.

Član 15. - Rješavanje sporova

U slučaju spora između ugovarača osiguranja, odnosno osiguranika i osiguravača, nadležan je stvarno nadležni sud prema mjestu zaključenja ugovora o osiguranju, odnosno arbitraža.

Član 16. - Upotreba zakona

Za odnose između ugovarača osiguranja odnosno osiguranika s jedne strane i osiguravača sa druge strane koriste se i odredbe Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju, Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi i Zakona o obligacionim odnosima.

Član 17. - Završne odredbe

- (1) Ovi Uslovi primjenjivaće se od _____ kada će biti objavljeni na sajtu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore.
- (2) Stupanjem na snagu ovih Uslova prestaju da važe Uslovi za osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima, a koji su bili u primjeni do stupanja na snagu ovih Uslova.

Predsjednik Skupštine
dr Radenko Purić, dipl.ing.el

864.

Na osnovu člana 69 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl. list CG", broj 44/12), postupajući po zahtjevu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore, Agencija za nadzor osiguranja donosi

R J E Š E N J E

O DAVANJU SAGLASNOSTI NA USLOVE I TARIFE PREMIJA ZA OBAVEZNO OSIGURANJE U SAOBRAĆAJU

1. Daje se saglasnost na uslove i tarife premija za obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete prouzrokovane trećim licima (osiguranje od autoodgovornosti).
2. Uslovi i tarife iz tačke 1 ovog rješenja priloženi su uz ovu saglasnost, a primjenjivaće se na ugovore o obaveznom osiguranju u navedenoj vrsti osiguranja od dana stupanja na snagu ove saglasnosti.
3. Ova saglasnost stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Sl. listu Crne Gore“.

Obrazloženje

Udruženje - Nacionalni Biro osiguravača Crne Gore dostavilo je Agenciji za nadzor osiguranja 02.07.2013. godine, dopisom br. 1927/13, zahtjev za davanje saglasnosti na uslove i tarife premija za osiguranje u saobraćaju, usvojene od strane svih osiguravajućih društava koja su članice Udruženja, na sjednici Udruženja održanoj dana 28.06.2013. godine.

Uvidom u dostavljeni tekst uslova i tarifa za obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete prouzrokovane trećim licima, Agencija je utvrdila da se dostavljeni predlog tarifa za autoodgovornost ne razlikuje, odnosno da je identičan važećem sistemu tarifa osiguranja od autoodgovornosti, objavljenom u „Službenom listu CG“, broj 36/11, što je i navedeno u odluci NBO o potvrđivanju istog.

Uvidom u tekst uslova utvrđeno je da je Udruženje uskladilo tekst uslova sa Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Sl. list CG", broj 44/12), kao i da je ispoštovalo preporuke date u prethodnim konsultacijama sa Agencijom.

Ocjenom kompletne dokumentacije pribavljene u postupku po zahtjevu Nacionalnog biroa osiguravača za davanje saglasnosti na predložene uslove i tarife obaveznog osiguranja, Agencija je ocijenila da je opravdan zahtjev podnosioca za davanje saglasnosti na uslove i tarife i da predlog omogućava pružanje adekvatnog stepena osiguravajućeg pokrića i obezbjeđuje odgovarajuću zaštitu trećih oštećenih lica i sigurnost osiguranika i drugih korisnika osiguranja, pa je stoga riješeno kao u dispozitivu.

Broj: 01 -756/6-13

Podgorica, 25. jula 2013. godine

**Predsjednik Savjeta,
Branko Vujović, s.r.**

SISTEM TARIFA PREMIJA

ZA OSIGURANJE VLASNIKA MOTORNIH VOZILA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE PRICINJENE TREĆIM LICIMA

I PREDMET OSIGURANJA

Ovaj Sistem tarifa premija se primjenjuje za osiguranje vlasnika motornih i priključnih vozila od odgovornosti za štete prouzročene trećim licima, u skladu sa Zakonom i Uslovima za osiguranje vlasnika motornih i priključnih vozila od odgovornosti za štete prouzročene trećim licima (u daljem tekstu: autoodgovornost) za sljedeće grupe vozila:

1. putnička vozila;
2. teretna vozila;
3. autobusi i slična vozila;
4. vučna vozila;
5. specijalna motorna vozila;
6. motocikli i slična vozila;
7. priključna vozila;
8. radna vozila.

II OPŠTE ODREDBE O PREMIJI

Premija osiguranja

- (1) Premija osiguranja koju ugovornik osiguranja plaća sastoji se od funkcionalne premije i premije za pokriće troškova sprovođenja osiguranja (režijskog dodatka).
- (2) Funkcionalna premija sastoji se od tehničke premije i doprinosa za preventivu.

Visinu godišnje premije osiguranja utvrđuje Udruženje - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore (u daljem tekstu: Biro).

Tehnička premija

Tehnička premija iznosi 78,74% od bruto premije osiguranja. Koristi se za plaćanje šteta, ugovorenih suma osiguranja i za druge namjene u skladu sa Zakonom i Uslovima za osiguranje od autoodgovornosti.

Doprinos za preventivu

Doprinos za preventivu iznosi 2% od tehničke premije, odnosno 1,57% od bruto premije. Koristi se za sprovođenje mjera u cilju sprečavanja i suzbijanja rizika koji ugrožavaju imovinu i lica.

Režijski dodatak

Režijski dodatak iznosi 25% od tehničke premije, odnosno 19,69% od bruto premije osiguranja. Koristi se za pokriće troškova za sprovođenje osiguranja.

Najveći iznos naknade, odnosno provizije koja se može platiti za poslove posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju, kao i za vršenje drugih poslova neposredno povezanih sa poslovima osiguranja iznosi do 10% od bruto premije osiguranja, a od 01. januara 2014. godine će iznositi najviše 5% od bruto premije osiguranja.

Bruto premija

Bruto premiju čine tehnička premija, doprinos za preventivu i režijski dodatak. Na bruto premiju obračunava se porez u skladu sa Zakonom.

Osnovi za određivanje tehničke premije

- (1) Određivanje premije vrši se s obzirom na:
  - 1) vrstu i namjenu vozila;
  - 2) tehničke karakteristike vozila (snaga motora, nosivost, radna zapremina motora, broj registrovanih mjesta u vozilu);
  - 3) osnovne tehničke premije, za utvrđivanje iznosa premije, zavisno od vrste i namjene vozila;
  - 4) oblik osiguranja;
  - 5) visinu pokrića;
  - 6) obim pokrića;
  - 7) nemanje šteta odnosno visinu isplaćenih šteta ili broj osiguranih slučajeva, odnosno tehnički rezultat;
  - 8) trajanje osiguranja;
  - 9) druge osnove kako je to naznačeno u ovom Sistemu tarifa premija.
- (2) Polisa osiguranja mora sadržati sve podatke koji utiču na visinu premije.
- (3) U polisu osiguranja obavezno se upisuje datum početka i datum isteka osiguranja, a ako je zaključeno višegodišnje ili dugoročno osiguranje, obavezno se navodi kada svaka godišnja premija dopijeva na naplatu.

Zaokruživanje premije

Pri obračunu, premija se zaokružuje na način kako je to regulisano odgovarajućim zakonskim propisima.

Vrijeme za koje se računa premija osiguranja

Premija iz ove tarife računa se kao godišnja, ako nije drugačije određeno. Ako se ugovori da osiguranje traje kraće od godinu dana, premija za kraće trajanje osiguranja iznosi:

do 3 dana	5% od godišnje premije
do 7 dana	10% od godišnje premije
do 15 dana	15% od godišnje premije
do 30 dana	20% od godišnje premije
do 60 dana	30% od godišnje premije
do 90 dana	40% od godišnje premije
do 120 dana	50% od godišnje premije
do 150 dana	60% od godišnje premije
do 180 dana	70% od godišnje premije
do 210 dana	80% od godišnje premije
do 240 dana	90% od godišnje premije
Preko 240 dana	100% od godišnje premije

Stav 2. važi i za proširenje osiguravajućeg pokrića, ako se vrši obračun premije za period kraći od jedne godine.

Izuzetno, radi usklađivanja trajanja osiguranja s datumom registracije, premija se obračunava srazmjerno vremenskom trajanju (pro rata temporis), tj. ne primjenjuje se tablica iz stava 2. ovog odjeljka.

Premija se ne može obračunati unaprijed za trajanje duže od jedne godine.

III UTVRĐIVANJE PREMIJE ZAVISNO OD OSIGURANOG SLUČAJA

Smanjenje i povećanje premije (bonusi i malusi)

Smanjenje premije, ako nije bilo osiguranog slučaja (bonus), u toku trajanja godišnjeg osiguranja, može iznositi najviše 30% od premije, a povećanje premije (malus), zavisno od broja i visine uzrokovanih šteta 200% na premiju, prema premijskim razredima. Prilikom preuzimanja osiguranika od drugog društva za osiguranje, sistem smanjenja odnosno povećanja (bonusa - malusa) se primjenjuje na osnovu polise i potvrde koja sadrži podatke o prethodnom trajanju osiguranja i broju uzastopnih godina bez šteta, odnosno broja i šteta koje su prouzrokovane u prethodnoj godini trajanja osiguranja.

Društvo za osiguranje obavezno je da osiguraniku koji to zatraži izda potvrdu o navedenim podacima iz stava 1. ovog člana bez naknade.

Smanjenje premije (bonus) vrši se ako osiguranik u prethodnoj godini osiguranja nije imao pričinjenih šteta iz osnova upotrebe vozila, bilo da je osiguranje imao kod istog ili drugog društva za osiguranje, i za to ima valjane dokaze, s tim da to smanjenje može iznositi najviše 30% od premije osnovnog premijskog razreda za tu vrstu vozila.

Povećanje premije osiguranja malus vrši se ako je osiguranik u prethodnoj godini imao jednu ili više šteta i može iznositi najviše 200% od premije.

Primjena smanjenja i povećanja premije (bonus i malus) počinje godinu dana od početka primjene informacionog sistema koji sadrži podatke vezane za korisnike obaveznih osiguranja u saobraćaju, a do tada je u primjeni isključivo osnovni premijski razred PR4.

Premijski razredi (PR)

1) Svi vlasnici (imaoci) odnosno korisnici motornih i priključnih vozila zavisno od toga da li po prvi put zaključuju osiguranje za motorno ili priključno vozilo, odnosno da li su ili nisu imali šteta razvrstavaju se u odgovarajuće premijske razrede od 1. do 7, odnosno od 1. do 3. oni koji imaju pravo na popust, odnosno od 5. do 7. oni kojima se računa doplata zbog toga što su imali šteta.

2) Premijski razredi i iznosi premije u procentima od premije osnovnog premijskog razreda (100% premije u tabelama premijskih grupa) su:

PREMIJSKI RAZREDI I POSTOTCI OD PREMIJE						
Popust (Bonus)			Osnovni razred	Doplatak (Malus)		
PR 1	PR 2	PR 3	PR 4	PR 5	PR 6	PR 7
% od premije osnovnog premijskog razreda						
70	80	90	100	130	160	200

3) Vlasnici (imaoci), odnosno korisnici motornih i priključnih vozila, koji prvi put zaključuju osiguranje od autoodgovornosti po ovom Sistemu tarifa premija razvrstavaju se u osnovni premijski razred, četvrti (4) i plaćaju punu premiju u iznosu od 100% za određenu vrstu vozila.

4) Odredbe o premijskim razredima iz ove glave Sistema tarifa premija odnose se na osiguranja od autoodgovornosti vlasnika odnosno korisnika svih vrsta vozila iz poglavlja VII ovog Sistema, osim na vozila stranih registracija (granična osiguranja) i posebnih oblika obaveznog osiguranja (glava VIII) izuzimajući stara vozila (oldtajmeri).

5) Vlasnici (imaoci), odnosno korisnici motornih i priključnih vozila razvrstavaju se u odgovarajuće premijske razrede, određene ovim Sistemom tarifa premija, od strane društva za osiguranje, po proteku prve godine osiguranja, na osnovu dobijenih podataka o tome da li su ili nijesu pričinili štetu ili više šteta u protekloj godini osiguranja.

Tako se :

5.1) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji nijesu njihovom upotrebom pričinili štetu trećim licima u protekloj godini trajanja osiguranja, razvrstavaju se u treći premijski razred (PR 3);

5.2) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji nijesu njihovom upotrebom, uzastopno u protekle dvije godine trajanja osiguranja, pričinili štetu trećim licima, razvrstavaju se u drugi premijski razred (PR 2);

5.3) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji nijesu u posljednje tri i preko tri uzastopne godine trajanja osiguranja, njihovom upotrebom pričinili štetu trećim licima, razvrstavaju se u prvi premijski razred (PR 1);

5.4) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji prvi put vrše osiguranje vozila, a prije toga nijesu imali vozilo, niti osiguranje od autoodgovornosti najmanje jednu godinu, prije zaključenja osiguranja, razvrstavaju se u četvrti premijski razred (PR 4), koji je ujedno i osnovni premijski razred;

5.5) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji su u toku trajanja prethodne godine osiguranja njihovom upotrebom prouzrokovali jednu štetu trećim licima razvrstavaju se u peti premijski razred (PR 5);

5.6) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji su njihovom upotrebom pričinili dvije štete trećim licima u toku prethodne godine osiguranja razvrstavaju se u šesti premijski razred (PR 6);

5.7) Vlasnici, odnosno korisnici vozila, koji su njihovom upotrebom, u prethodnoj godini osiguranja pričinili tri ili više šteta trećim licima razvrstavaju se u sedmi premijski razred (PR7);

5.8) Raspored u određeni premijski razred (PR) vezan je za vlasnika (imaoca), odnosno korisnika vozila u vezi sa kojim se to pravo stiče i ne prenosi se na novog vlasnika (imaoca) pri kupoprodaji ili prenosu vlasništva odnosno prava korišćenja vozila;

5.9) Vlasnik (imaoc), odnosno korisnik vozila raspoređuje se u niži, odnosno viši premijski razred (PR), zavisno od toga, da li je ili ne, njihovom upotrebom, pričinio štetu trećim licima, kada vrši obnovu osiguranja vozila od autoodgovornosti ili vrši osiguranje vozila iste vrste, koje je nabavio kao zamjenu za ranije vozilo koje je do tada koristio i osiguravao, ako to učini u roku od jedne godine od dana isteka prethodnog ugovora o osiguranju od autoodgovornosti.

IV OBIM POKRIĆA

Zadržavanje vozila u inostranstvu

1) Ugovori o osiguranju od autoodgovornosti, pružaju osiguravajuće pokriće za štete prčinjene trećim licima njihovom upotrebom, uz izdavanje "Zelene karte" koju izdaje društvo za osiguranje koje je izdalo ugovor (polis) o osiguranju od autoodgovornosti, vlasnicima odnosno korisnicima vozila za vrijeme njihovog boravka sa vozilom u inostranstvu u svim zemljama članicama Sistema "Zelene karte".

2) Premija za osiguranje vozila koja koriste domaća privredna društva i druge organizacije prilikom izvođenja građevinskih, montažnih, istraživačkih i sličnih radova na područjima izvan granica Crne Gore, određuje se na osnovu odgovarajuće premije iz ovog Sistema tarifa i faktora za uvećani rizik. Faktori za uvećani rizik za pojedine zemlje, odnosno regione iznose:

Redni broj	Zemlja - Region	Faktori za uvećani rizik
1.	Evropa	6
2.	Bliski istok	10
3.	Srednji istok	10
4.	Daleki istok i Indonezija	10
5.	Sjeverna Afrika	10
6.	Srednja Afrika	10
7.	Južna Afrika	10
8.	Ostale zemlje, odnosno regioni	Faktori se određuju od slučaja do slučaja

Navedeni faktori za uvećani rizik su fiksni i obavezni za sva osiguranja ove vrste.

V VISINA POKRIĆA

Tehnička premija u svim tarifnim grupama, kao i za posebne oblike pokrića važi za najniže osigurane sume koje su utvrđene Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju .

Organizacije za osiguranje mogu ugovarati i veće osigurane iznose uz srazmjerno povećanje premije.

Društva za osiguranje mogu ugovarati i veće osigurane sume po jednom osiguranom slučaju (štetnom događaju) uz srazmjerno povećanje premije i to :

VIŠA SUMA OSIGURANJA	POVEĆANJE PREMIJE
Za 50%	Za 10%
Za 100 %	Za 20%
Za 200%	Za 30%

Ugovaranjem veće sume osiguranja, maksimalna obaveza društva za osiguranje povećava se u istom odnosu za štete na licima i za štete na stvarima. Moguće je ugovoriti i veće sume osiguranja za koje uprava društva za osiguranje određuje procenat povećanja premije.

Pod ugovorenom sumom osiguranja (pokrića) smatra se ukupna naknada, koju društvo za osiguranje može da isplati na ime svih šteta iz jednog osiguranog slučaja (štetnog događaja) za sve štete i povrede na licima i za sve štete na stvarima.

VI ODREĐIVANJE OSNOVNE TEHNIČKE PREMIJE

Osnovna tehnička premija je osnovica za obračun tehničke premije za sva motorna i priključna vozila, primjenom premijskih stopa u procentima na osnovnu tehničke premije po tarifnim grupama i prema premijskim razredima.

Osnovna tehnička premija iznosi 88,00 EUR-a i predstavlja osnovni premijski razred za putnička vozila čija je snaga motora od 33 - 44 kW - 4 (četvrti) premijski razred (PR4).

Osnovna tehnička premija važi za sva registraciona područja u Crnoj Gori.

Po isteku svake poslovne godine, svakog aprila tekuće godine (najkasnije do 20. aprila), Nacionalni biro osiguravača, obavezan je da utvrdi mjerodavni tehnički rezultat za proteklu godinu u vrsti osiguranja autoodgovornosti, i ako je manji od 70%, umanjiće osnovnu tehničku premiju za po 20% za svakih 10% manji tehnički rezultat od 70%, odnosno za 20% povećaće osnovnu tehničku premiju ako je tehnički rezultat za proteklu godinu veći od 110% odnosno za po 20% za svakih daljih 10% povećanja tehničkog rezultata. Ako se mjerodavni tehnički rezultat kreće između 70% i 110% osnovna tehnička premija ostaje ista.

Procenat smanjenja za daljih 20% odnosno povećanja za daljih 20% će se primijeniti svake sljedeće godine ako mjerodavni tehnički rezultat bude ispod 70%, odnosno iznad 110%.

VII OBJAŠNJENJE POJMOVA IZ OVOG SISTEMA TARIFA PREMIJA

Po ovoj Tarifi premija, a u skladu sa ECE klasifikacijom vozila, EU direktivama 2007/46/EC i 2001/116/EC i međunarodnim standardom ISO 3833, smatra se da je:

- (a) "putnički automobil" - motorno vozilo namijenjeno za prevoz lica koje ima najviše 9 registrovanih mjesta i čija najveća dopuštena masa (NDM) ne prelazi 3 500 kg (M1);
- (b) "teretno vozilo" - svako motorno vozilo koje je namijenjeno za prevoz tereta i stvari, (N1, N2, N3);
- (c) "autobus" - motorno vozilo namijenjeno za prevoz lica koje ima više od 9 registrovanih mjesta (M2 i M3), Klasa I, Klasa II, Klasa III;
- (d) "autobus međugradski" - autobus koji se koristi za međugradski i turistički saobraćaj (M2 i M3), Klasa III (samo sjedeća mjesta);
- (e) "autobus gradski i prigradski" - autobus koji služi za gradski i prigradski saobraćaj, (M2 i M3), Klasa I i Klasa II (sjedeća i stajaća mjesta);
- (f) "trolejbus" - motorno vozilo namijenjeno za prevoz putnika koje ima više od 9 mjesta i koje je, radi napajanja motora električnom energijom, vezano za električni vodič;
- (g) "sjedlasti tegljač" – motorno vozilo koje kao nadgradnju ima sjedlo - priključak za vuču poluprikolica;
- (h) "traktor" - motorno vozilo konstruisano da vuče, potiskuje ili nosi izmjenjiva oruđa, odnosno da služi za pogon takvih oruđa ili za vuču priključnih vozila;
- (i) "mopedi i motocikl" - motorno vozilo sa dva točka, s bočnom prikolicom ili bez nje, te motorno vozilo na tri točka ako njegova masa ne prelazi 400 kg, "laki četvorocikl" (moped s četiri točka ako je na električni pogon, čija masa praznog vozila ne prelazi 350 kg, ako je pogon na benzinski motor, zapremina motora ne prelazi 50 ccm i snaga motora ne prelazi 4 kW) i "četvorocikl" (motocikl s četiri točka čija masa praznog vozila ne prelazi 550 kg i snaga motora nije veća od 15 kW) (L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7);
- (j) "bicikl s motorom" - vozilo na motorni pogon s dva ili tri točka, čija radna zapremina motora nije veća od 50 ccm i koje na ravnom putu ne može razviti brzinu veću od 50 km na sat;
- (k) "priključno vozilo" - vozilo namijenjeno da ga vuče motorno vozilo, bilo da je konstruisano kao prikolica ili poluprikolica (O1, O2, O3, O4);
- (l) "prikolica" - priključno vozilo konstruisano tako da ukupnu masu preko svojih osovina prenosi na vučno vozilo (O1, O2, O3, O4);

- (m) "poluprikolica" - priključno vozilo bez prednje osovine konstruisano tako da dio ukupne mase prenosi na vučno vozilo preko svog prednjeg dijela kojim se oslanja na vučno vozilo (O2, O3, O4);
- (n) "laka prikolica" - priključno vozilo čija najveća dopuštena masa (NDM) nije veća od 750 kg (O1);
- (o) "radna mašina" - vozilo na motorni pogon čija je osnovna namjena obavljanje određenih radova vlastitim uređajima i opremom, i koje nije namijenjeno za prevoz lica ili tereta i koje na ravnom putu ne može postići brzinu veću od 30 km/h;
"radno vozilo" - vozilo na motorni pogon čija je osnovna namjena obavljanje određenih radova vlastitim uređajima i opremom, i koje nije namijenjeno za prevoz lica ili tereta i koje na ravnom putu može postići brzinu veću od 30 km/h;
- (p) "najveća dopuštena masa" (NDM) je masa vozila zajedno sa njegovom nosivošću.

TUMAČENJE OZNAKA IZ PRETHODNOG STAVA U SKLADU SA ECE KLASIFIKACIJOM, EU DIREKTIVAMA 2007/46/EC I 2001/116/EC I MEĐUNARODNIM STANDARDOM ISO 3833.

OZNAKA   OPIS KATEGORIJE

L   MOPEDI, MOTOCIKLI, LAKI ČETVOROCIKLI I ČETVOROCIKLI

- L1   Motorna vozila sa 2 točka, radne zapremine motora ≤ 50 ccm i brzine ≤ 50 km/h;
- L2   Motorna vozila sa 3 točka, radne zapremine motora ≤ 50 ccm i brzine ≤ 50 km/h;
- L3   Motorna vozila sa 2 točka, radne zapremine motora >50 ccm ili brzine > 50 km/h;
- L4   Motorna vozila sa 3 točka, točkovi asimetrično postavljeni s obzirom na uzdužnu osu vozila, radne zapremine motora > 50 ccm ili brzine > 50 km/h;
- L5   Motorna vozila sa 3 točka, točkovi simetrično postavljeni s obzirom na uzdužnu osu vozila, radne zapremine motora > 50 ccm ili brzine > 50 km/h;
- L6   Motorna vozila sa četiri točka čija masa praznog vozila nije veća od 350 kg što ne uključuje masu baterija ako je riječ o električnim vozilima, i čija najveća konstrukcijska brzina ne prelazi 45 km/h;
- L7   Motorna vozila sa četiri točka (osim lakih četvorocikla) čija masa praznog vozila nije veća od 400 kg (550 kg ako je riječ o vozilima za prevoz tereta), što ne uključuje masu baterija ako je riječ o električnim vozilima i čija najveća neto snaga motora ne prelazi 15 kW.

M   PUTNIČKI AUTOMOBILI I AUTOBUSI

Motorna vozila za prevoz lica sa najmanje 4 točka, odnosno motorna vozila sa tri točka ako im je najveća dopuštena masa > 1000 kg.

- M1   Motorna vozila za prevoz lica koja osim sjedišta vozača imaju još najviše 8 sjedećih mjesta;
- M2   Motorna vozila za prevoz lica koja osim sjedišta vozača imaju više od 8 sjedećih mjesta i najveće dopuštene mase ≤ 5000 kg;
- M3   Motorna vozila za prevoz lica koja osim sjedišta vozača imaju više od 8 sjedećih mjesta i najveće dopuštene mase > 5000 kg.

N   TERETNA VOZILA

Motorna vozila za prevoz tereta sa najmanje 4 točka, odnosno motorna vozila sa tri točka ako im je najveća dopuštena masa > 1000 kg.

- N1   Motorna vozila za prevoz tereta najveće dopuštene mase ≤ 3500 kg;
- N2   Motorna vozila za prevoz tereta najveće dopuštene mase > 3500 kg ali ≤ 12000 kg;
- N3   Motorna vozila za prevoz tereta najveće dopuštene mase >12000 kg.

O PRIKLJUČNA VOZILA

Prikolice uključujući poluprikolice.

- O1 Jednoosovinske prikolice najveće dopuštene mase: $NDM \leq 750$ kg;
- O2 Prikolice i poluprikolice najveće dopuštene mase: $750 \text{ kg} < NDM \leq 3500$ kg;
- O3 Prikolice i poluprikolice čija je najveća dopuštena masa: $3500 \text{ kg} < NDM \leq 10000$ kg;
- O4 Prikolice i poluprikolice čija je najveća dopuštena masa: $NDM > 10000$ kg.

T TRAKTORI SA TOČKOVIMA

- T1 Najveće konstrukcione brzine koja nije veća od 40 km/h, s razmakom točkova na osovini najbližoj vozaču¹ većim od 1150 mm, mase neopterećenog traktora u voznom stanju veće od 600 kg i zračnosti do tla koja nije veća od 1000 mm.
- T2 Najveće konstrukcione brzine koja nije veća od 40 km/h, s najmanjim razmakom točkova manjim od 1150 mm, mase neopterećenog traktora u voznom stanju veće od 600 kg i zračnosti od tla koja nije veća od 600 mm. Međutim, kad je odnos visine težišta traktora (mjereno od tla) i srednje vrijednosti razmaka točkova svake osovine veći od 0,90 - najveća konstrukcijska brzina je ograničena na 30 km/h.
- T3 Najveće konstrukcione brzine koja nije veća od 40 km/h i mase neopterećenog traktora u voznom stanju koja nije veća od 600 kg.
- T4 Traktori na točkovima posebne namjene, najveće konstrukcione brzine koja nije veća od 40 km/h.
- T5 Traktori na točkovima najveće konstrukcione brzine veće od 40 km/h.

C TRAKTORI SA GUSJENICAMA

Traktori na gusjenicama čiji su pogon i upravljanje s beskrajnim gusjenicama i čije su kategorije C1 do C5 određene analogno kategorijama T1 do T5.

VIII RAZVRSTAVANJE VOZILA PO TARIFNIM GRUPAMA

Sva vozila koja se mogu osigurati po ovom Sistemu tarifa premija razvrstavaju se u sljedeće tarifne grupe:

1. putnička vozila;
2. teretna vozila;
3. autobusi;
4. vučna vozila;
5. specijalna motorna vozila;
6. motocikli;
7. priključna vozila;
8. radna vozila.

Detaljnija specifikacija vozila po vrsti, namjeni i sl. koja se mogu osigurati po pojedinim tarifnim grupama, navedena je u okviru samih tarifnih grupa.

Premijske stope tehničke premije navedene u tarifnim grupama odnose se na godišnje osiguranje.

Određivanje tehničke premije po tarifnim grupama

Tehnička premija se određuje primjenom premijskih stopa po tarifnim grupama na jedinstvenu osnovnu tehničku premiju, prema odgovarajućem premijskom razredu.

¹ Za traktore sa okretnim vozačkim mjestom (okretno sjedište i točak upravljača), osovina najbliža vozaču je ona koja je opremljena gumama najvećeg prečnika.

TARIFNA GRUPA 1 – PUTNIČKA VOZILA

U ovu grupu su raspoređene kategorije vozila M1 i M1G – putnički automobil sa oblicima nadgradnji: AA – limuzina; AB - vozilo sa zadnjim pokretnim vratima; AC – karavan; AD – kupe; AE – kabriolet; AF - višenamjensko vozilo; SG - vozilo za posebne namjene (dodatni opis: auto škola, sportsko, policijsko).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozilo snage motora:

Redni broj	S n a g a m o t o r a	Premijska stopa
1.	do 22 kw	71,9%
2.	preko 22 - 33 kw	85,9%
3.	preko 33 - 44 kw	100,0%
4.	preko 44 - 55 kw	114,1%
5.	preko 55 - 66 kw	128,1%
6.	preko 66 - 84 kw	146,9%
7.	preko 84-110 kw	175,0%
8.	preko 110-150 kw	207,8%
9.	preko 150-200 kw	230,0%
10.	preko 200kw	250,0%

Za osiguranje:

Premijska stopa se:

1. taxi vozila uvećava za 20%;
2. rent – a - car vozila uvećava za 40%;
3. putničkog automobila vojnog invalida, civilnog invalida rata ili invalida rada koji su prilikom kupovine automobila imali pravo na umanjenje poreza, ali samo jednog vozila umanjuje za 10%.

NAPOMENA:

1. Vozila na tri i četiri točka koja se registruju kao motocikli osiguravaju se kao motocikli po Tarifnoj grupi 6.

TARIFNA GRUPA 2 - TERETNA VOZILA

U ovu grupu su raspoređena vozila kategorija N1, N1G, N2, N2G, N3 i N3G – teretno vozilo sa oblicima nadgradnji: BA – keson (otvoreno); BB – furgon; BD – tegljač sa kukom; SG - vozilo za posebne namjene (dodatni opis: auto škola, cistijerna, cistijerna za opasni materijal, šumsko, policijsko, za kontejnere, za životinje); BA, BB, SB/SG - vozilo za posebne namjene (dodatni opis: ATP (zamrzivač), prodavnica, za opasni materijal, damper, lift, silos); SF – autolift; (kao npr. teretnjaci svih vrsta, damperi, autocistijerne, autozamrzivači, autosilos, dostavna vozila za prevoz tereta sa ugrađenim uređajima za pretovar i istovar, kao i za hlađenje robe i materijala, namijenjenog transportu i prevozu u radnom procesu ili bez njih).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozila nosivosti:

Redni broj	Nosivost	Premijska stopa
1.	do 0,5 t	146,5%
2.	preko 0,5 - 1 t	162,4%
3.	preko 1 - 2 t	254,6%
4.	preko 2 - 3 t	278,9%
5.	preko 3 - 5 t	315,3%
6.	preko 5 - 7 t	363,9%
7.	preko 7-10 t	546,1%
8.	preko 10-15 t	628,7%
9.	preko 15-30 t	731,9%
10.	preko 30 t	810,0%

Za osiguranje:

Premijska stopa se:

1. teretnog vozila koje povremeno ili stalno služi za prevoz eksplozivnih materijala ili tečnosti i gasova koji su zapaljivi, ili koji mogu da zagade okolinu, a smješteni su u posebnim sudovima (kontejnerima) na tovarnom sanduku uvećava za 20%;
2. teretnog vozila koje se izdaje u najam bez vozača ("rent – a - car") uvećava za 40%;
3. "taxi" vozila uvećava za 20%;
4. teretnog vozila za prevoz sladoleda sa uređajem za hlađenje umanjuje za 20%;

NAPOMENA:

1. Vatrogasne cistijerne osiguravaju se kao vatrogasna vozila (po Tarifnoj grupi 5, odnosno 10).

TARIFNA GRUPA 3 - AUTOBUSI I AUTOBUSKE PRIKOLICE

U ovu grupu su raspoređeni autobusi kategorija M2, M2G, M3 i M3G i priključna vozila, namijenjena prevozu lica kategorija O1, O2, O3, O4/SG – vozilo za posebne namjene/za prevoz lica; (kao npr. minibusi, autobusi, trolejbusi, kao i autobuski i trolejbuski priključci, namijenjeni prevozu lica).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozila prema namjeni i vrsti:

PODGRUPA 1 - Autobusi i autobuske prikolice namijenjene međugradskom javnom saobraćaju i autobusi turističkih organizacija

(Oblici nadgradnji: CI – na jednom nivou, CJ – na dva nivoa, CK – zglobni na jednom nivou, CL – zglobni na dva nivoa, CM – niskopodni na jednom nivou, CN – niskopodni na dva nivoa, CO – zglobni niskopodni na jednom nivou i CP – zglobni niskopodni na dva nivoa; CQ – na jednom nivou, CR – na dva nivoa, CS – zglobni na jednom nivou, CT – zglobni na dva nivoa; CW – na jednom nivou; O1, O2, O3, O4/SG – vozilo za posebne namjene/za prevoz lica).

Redni broj	Vrsta vozila	Premijska stopa
1.	AUTOBUSI	
	- fiksna premija	471,6%
	- premija po registrovanom mjestu	4,9%
2.	AUTOBUSKE PRIKOLICE	
	- fiksna premija	216,9%
	- premija po registrovanom mjestu	3,3%

PODGRUPA 2 - Autobusi, autobuske prikolice namijenjene gradskom i prigradskom javnom saobraćaju

(Oblici nadgradnji: CA - na jednom nivou, CB – na dva nivoa, CC – zglobni na jednom nivou, CD – zglobni na dva nivoa, CE – niskopodni na jednom nivou, CF – niskopodni na dva nivoa, CG - zglobni niskopodni na jednom nivou, CH – zglobni niskopodni na dva nivoa, CI - na jednom nivou, CJ - na dva nivoa, CK – zglobni na jednom nivou, CL – zglobni na dva nivoa, CM – niskopodni na jednom nivou, CN – niskopodni na dva nivoa, CO - zglobni niskopodni na jednom nivou, CP – zglobni niskopodni na dva nivoa, CQ - na jednom nivou, CR - na dva nivoa, CS - zglobni na jednom nivou, CT – zglobni na dva nivoa, CU - na jednom nivou, CV – niskopodni na jednom nivou, CW – na jednom nivou, SG – vozilo za posebne namjene (dodatan opis: autoškola, policijsko); O1, O2, O3, O4/SG – vozilo za posebne namjene/za prevoz lica).

Redni broj	Vrsta vozila	Premijska stopa
1.	AUTOBUSI I TROLEJBUSI	
	- fiksna premija	330,1%
	- premija po registrovanom mjestu	3,4%
2.	AUTOBUSKE I TROLEJBUSKE PRIKOLICE	
	- fiksna premija	151,8%
	- premija po registrovanom mjestu	2,3%

PODGRUPA 3 - Autobusi i autobuske prikolice preduzeća koji nisu namijenjeni javnom saobraćaju, osim autobusa turističkih organizacija

(Oblici nadgradnje iz Podgrupe 1. i Podgrupe 2, a koji su isključivo namijenjeni prevozu zaposlenih)

Redni broj	Vrsta vozila	Premijska stopa
1.	AUTOBUSI	
	- fiksna premija	259,4%
	- premija po registrovanom mjestu	2,7%
2.	AUTOBUSKE PRIKOLICE	
	- fiksna premija	119,3%
	- premija po registrovanom mjestu	1,8%

NAPOMENE:

1. Pod pojmom "registrovana mjesta" podrazumijevaju se registrovana sjedišta i registrovana mjesta za stajanje, ali ne i sjedište vozača.
2. Zglobni autobus predstavlja cjelinu.
3. Kao vozilo namijenjeno javnom putničkom gradskom i prigradskom saobraćaju podrazumijeva se vozilo koje je konstruktivno predviđeno za takav saobraćaj, ima registrovana mjesta za stajanje i koje ima saobraćajni znak ograničenja brzine na 50 km na čas.

TARIFNA GRUPA 4 - VUČNA VOZILA

Po ovoj tarifnoj grupi osiguravaju se sva vučna vozila bez obzira na namjenu. Sva vučna vozila razvrstavaju se u dvije podgrupe i to:

PODGRUPA 1 – Traktori sa gumenim točkovima ili na gusjenice, kao i motokultivatori i vozila Unimog, autokari bez teretnog sanduka, elektrotegljači

(Traktori na gumenim točkovima kategorije T1, T2, T3, T4, T5 ili na gusjenice kategorije C1, C2, C3, C4, sa oblicima nadgradnji: FA – poljoprivredni, FB – šumski i SG – za posebne namjene (dodatan opis: autoškola), kao i motokultivatori i vozila Unimog sa oznakom N1, N2 i N3, autokari bez teretnog sanduka, elektrotegljači).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozilo snage motora:

Redni broj	Snaga motora	Premijska stopa
1.	do 18 kw	9,2%
2.	preko 18 - 25 kw	13,8%
3.	preko 25 - 33 kw	18,4%
4.	preko 33 - 44 kw	24,1%
5.	preko 44 - 73 kw	36,7%
6.	preko 73 -100 kw	57,4%
7.	preko 110 -147 kw	80,4%
8.	preko 147 kw	103,3%

NAPOMENA:

1. Premija za prikolice koje vuku vučna vozila određuje se po Tarifnoj grupi 7.

PODGRUPA 2 – Vozila kategorija N2, N2G, N3 i N3G, sjedlasti tegljač

(U ovu podgrupu su raspoređena vozila kategorija N2, N2G, N3 i N3G – teretno vozilo sa oblikom nadgradnje BC – sjedlasti tegljač).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozilo snage motora:

Redni broj	Snaga motora	Premijska stopa
1.	do 44 kW	254,6%
2.	preko 44 - 73 kW	278,9%
3.	preko 73 - 110 kW	363,9%
4.	preko 110 - 147 kW	546,1%
5.	preko 147 - 200 kW	628,7%
6.	preko 200 - 250 kW	731,9%
7.	preko 250 - 320 kW	810,0%
8.	preko 320 kW	850,0%

NAPOMENE:

1. Sjedlasti tegljač i poluprikolica ne smatraju se cjelinom u smislu ove tarife.
2. Sjedlasti tegljač se osigurava po ovoj tarifnoj grupi, a poluprikolica po Tarifnoj grupi 7.

TARIFNA GRUPA 5 - SPECIJALNA MOTORNA VOZILA

U ovu grupu se raspoređuju specijalna vozila kategorije M, N ili O izvedena za određene funkcije sa posebno uređenom karoserijom, snabdjevenom uređajima ili opremom za obavljanje tih funkcija, a koja su navedena u tabeli.

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije zavisno od njihove namjene prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi :

Redni broj	Vrsta vozila	Premijska stopa
1.	Pogrebni automobili koji se upotrebljavaju isključivo za pogrebne povorke u krugu groblja	51,6%
2.	Pogrebni i automobili (kombi, furgon i sl.) koji se upotrebljavaju za sve vrste prevoza pokojnika	83,2%
3.	Sanitetska vozila svih vrsta sa ležajem	61,7%
4.	Policijska vozila posebne namjene i konstrukcije	54,0%
5.	Vozila za odnošenje smeća i fekalija bez uređaja za utovar i istovar	88,2%
6.	Autobusi koji se upotrebljavaju za stanovanje (cirkusi), građ. preduzeća, učionice, dječije jaslice i sl.	103,6%
7.	Vozila za kampovanje	92,0%
8.	Bibliobusi, pokretni šalteri	92,9%
9.	Vozila konstruisana za zabavne parkove sa ugrađenim uređajima	117,4%
10.	Vozila za prevoz košnica	92,0%
11.	Vatrogasna vozila bez radnog uređaja	80,3%
12.	Motorne sanke	25,7%
13.	Ostala vozila	115,0%

NAPOMENE:

1. Sanitetska vozila bez ležaja, koja služe za prevoz bolesnika osiguravaju se kao putnički automobili.
2. Patrolna policijska vozila osiguravaju se kao putnički automobili, odnosno kao motocikli.
3. Osiguranjem od autoodgovornosti nije obuhvaćena odgovornost iz upotrebe uređaja za zabavne parkove, što je potrebno navesti u polisi kojom se osiguravaju vozila konstruisana za zabavne parkove.

TARIFNA GRUPA 6 - MOTOCIKLI

U ovu grupu se raspoređuju kategorije: L1e – bicikl sa motorom (oblik nadgradnje EA - obično, EB – skuter, SG – policijsko, SG – sportsko); L2e - tricikl (oblik nadgradnje ED – sa bočnom prikolicom, EG – putnički//otvoren, zatvoren, EH – teretni//otvoren, zatvoren, SG – sportski); L3e, L4e – motocikl (oblik nadgradnje EA - obično, EB – skuter, ED – sa bočnom prikolicom, SG – policijsko, SG – sportsko); L5e – tricikl (oblik nadgradnje EF – trike, EG – putnički//otvoren, zatvoren, EH – teretni//otvoren, zatvoren, SG – za posebne namjene); L6e – laka četvorokolica (oblik nadgradnje EG – putnička//otvorena, zatvorena, EH – teretna//otvorena, zatvorena, SG – za posebne namjene); L7e - četvorokolica (oblik nadgradnje EG – putnički//otvoren, zatvoren, EH – teretna//otvorena, zatvorena, SG – za posebne namjene), kao i invalidska kolica na električni pogon i vozila na električni ili motorni pogon, namijenjena zabavnim parkovima (go cart itd.).

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozilo sa radnom zapreminom motora:

Redni broj	Zapremina motora	Premijska stopa
1.	do 50 ccm	12,6 %
2.	preko 50 - 100 ccm	20,9 %
3.	preko 100 - 175 ccm	31,4 %
4.	preko 175 - 250 ccm	44,0 %
5.	preko 250 - 500 ccm	71,3 %
6.	preko 500 - 750 ccm	113,3 %
7.	Preko 750 ccm	155,3 %

Za osiguranje:

Premijska stopa se:

1. invalidskih kolica sa motorom umanjuje za 30%;
2. motocikla vojnih invalida, civilnih invalida rata i invalida rada koji su pri kupovini imali povlastice u smislu umanjenja poreza umanjuje za 10%;
3. motocikla koji se izdaju u najam uvećava za 40%.

NAPOMENE:

1. Premije iz ove tarifne grupe važe i za motocikle i skutere sa prikolicom, s tim što se za ove prikolice ne računa posebna premija.
2. Vozila na tri i četiri točka koja se registruju kao motocikli (npr. go-cart i sl.) osiguravaju se po ovoj tarifnoj grupi.

TARIFNA GRUPA 7 - PRIKLJUČNA VOZILA

U ovu grupu su raspoređena priključna i polupriključna vozila svih vrsta (uključujući sa poljoprivrednim, radnim, specijalnim i stambenim), kategorija O1, O2, O3, O4 – priključno vozilo; R1 R2, R3, R4 – traktorski priključci; S1 i S2 – zamjenjivi vučni stroj (sa oblicima nadgradnji DA - polupriključak, DB – priključak sa vrtljivom osovinom, DC – priključak sa centralnom osovinom, SE - sa stambenom prikolicom, SG – za posebne namjene), sa ugrađenim radnim uređajima ili bez njih.

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za vozila nosivosti:

Redni broj	Nosivost	Premijska stopa
1.	do 1 t	8,1%
2.	preko 1 - 3 t	8,4%
3.	preko 3 - 5 t	8,9%
4.	preko 5 - 10 t	9,7%
5.	preko 10 -15 t	10,9%
6.	preko 15 -20 t	12,0%
7.	preko 20 t	13,2%

Za osiguranje:

Premijska stopa se:

1. teretne prikolice i poluprikolice koje povremeno i stalno služe za prevoz eksplozivnih materijala, ili tečnosti i gasova koji su zapaljivi, ili koji mogu da zagade okolinu, a smješteni su u posebnim sudovima (kontejnerima) na tovarnom sanduku kao i osiguranje prikolice ili poluprikolice - cistijerne koja povremeno ili stalno služi za prevoz ovih tečnosti gasova; uvećava se za 20%;
2. poluprikolica za prevoz havarisanih i neispravnih putničkih automobila (osigurava se prema svojoj maksimalnoj nosivosti); uvećava se za 30%;
3. prikolice koje na radilištima služe za stanovanje, kancelariju, smještaj alata i sl. umanjuje se za 30%;
4. prikolice na dva točka koje služe kao oslonac za prevoz balvana i drugih dugačkih predmeta, prikolice za prevoz čamaca i motocikla za trke (osiguravaju se prema svojoj maksimalnoj nosivosti) umanjuje se za 20%;
5. prikolice "Crvenog krsta" i sličnih organizacija koje su namijenjene smještaju u slučaju elementarnih katastrofa (zemljotresa, poplava i sl.) umanjuje se za 40%.

NAPOMENE:

1. Kamping prikolice, prikolice agregati, prikolice kompresori i prikolice za razne namjene na radilištima, osiguravaju se kao prikolice od 1 tone nosivosti.
2. Po ovoj tarifnoj grupi osiguravaju se i poluprikolice koje služe za prevoz putničkih automobila od proizvođača do skladišta trgovinskog preduzeća, i to prema njihovoj maksimalnoj nosivosti.

TARIFNA GRUPA 8 - RADNA VOZILA

U ovu grupu su raspoređena radna vozila kategorija N1, N1G, N2, N2G, N3 i N3G kao i radne mašine i uređaji, a koja su navedena u tabeli.

Tehnička premija se računa u procentu od osnovne tehničke premije prema odgovarajućem premijskom razredu i iznosi za pojedine podgrupe vozila:

Redni broj	N o s i v o s t	Premijska stopa
1.	Vozila za servisnu službu sa ugrađenim radnim uređajima	124,5%
2.	Vozila za polivanje i čišćenje ulice, za odnošenje smeća i fekalija sa uređajima za utovar i istovar, za održavanje električnih instalacija, za čišćenje slivnika za vodu i sl.	71,2%
3.	Vatrogasna vozila sa ugrađenim uređajima	80,3%
4.	Vozila za dubinska bušenja, istraživanja i ostale radove u rudarstvu i naftnoj industriji, vozila za geološka istraživanja, pronalaženje vode i ostala slična radna vozila	75,8%
5.	Kino vozila, vozila za fluorografisanje, vozila za snimanje, vozila radio stanice, reportažna RTV vozila, vozila pokretne ambulante, vozila pokretne radionice, vozila pokretne kuhinje i ostala radna vozila sa specijalnom nadgradnjom	66,8%
6.	Kombajni	57,1%
7.	Samohodne specijalne kosilice i ostale samohodne radne mašine za rad u poljoprivredi	44,6%
8.	Bageri	43,6%
9.	Vozila konstruktivno namijenjena posipanju drumova, vozila konstruktivno namijenjena za uklanjanje snijega, drobilice, motorni i parni valjci i vozila za tabanje snijega	128,8%
10.	Vozila za čišćenje i glačanje leda na klizalištima	64,5%
11.	Autodizalice, miješalice za beton, pumpe za pretransport betona, vozila sa uređajima za odnošenje putničkih automobila ("pauci"), vozila sa uređajem za odnošenje kontejnera sa fekalijama i sl., auto - agregati, auto - bušilice, auto - kranovi, auto - vibratori, kopači, vozila za presađivanje drveća, mašine za cementiranje bušotina, podizači, samoutovarači, skreperi, ubacivači, kompaktori za sabijanje smeća, utovarni prebacivači, utovarne lopate, viljuškari, vozila za ispisivanje oznaka na kolovozu, vozila za planiranje zemljišta, buldožeri, ostala radna motorna vozila u industriji, građevinarstvu i komunalnoj djelatnosti	117,1%
12.	Samohodne motorne testere	42,0%
13.	Ostala vozila	110,0%

NAPOMENA:

1. Putnički automobili koji služe za servisnu službu osiguravaju se po Tarifnoj grupi 1, kao putnički automobili.

IX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

- 1) Ovaj Sistem tarifa premija primjenjuje se prilikom registracije motornih vozila na koje se odnose odredbe Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju.
- 2) Ugovor o osiguranju (polisa) sa iznosima premije manjim od utvrđenih najnižih iznosa premije po ovom Sistemu premija nema karakter urednog ugovora (polise) o osiguranju vozila od autoodgovornosti, i na osnovu takvog ugovora (polise) ne može se izvršiti registracija motornog vozila niti izdati registarske oznake.
- 3) Udruženje vrši kontrolu primjene ovog Sistema tarifa premija i dostavlja svim segmentima Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave koji se bave registracijom motornih vozila, pregled premija za osiguranje od autoodgovornosti ispod kojih se ne može izvršiti registracija i produženje registracije, odnosno koja polisa nema karakter uredne polise o zaključenom ugovoru o osiguranju od autoodgovornosti.
- 4) Sastavni dio ovog Sistema tarifa premija je tabela najniže godišnje premije za osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila za štete prouzrokovane trećim licima.
- 5) Za sve izmjene i dopune ovog Sistema tarifa potrebna je prethodna saglasnost regulatornog organa.
- 6) Ovaj Sistem tarifa stupa na snagu 01. avgusta 2011. godine.

UDRUŽENJE - NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE DOO

USLOVI ZA OSIGURANJE VLASNIKA ODNOSNO KORISNIKA MOTORNIH I PRIKLJUČNIH VOZILA OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE PRIČINJENE TREĆIM LICIMA

Uvodne odredbe

Pojedini izrazi u ovim Uslovima znače:

- 1) "**Osiguravač**" – društvo s kojim je zaključen ugovor o osiguranju;
- 2) "**Osiguranik**" - vlasnik prevoznog sredstva za koje je zaključen ugovor o obaveznom osiguranju, kao i drugi ovlašćeni korisnik prevoznog sredstva
- 3) "**Ugovarač osiguranja**" - lice koje je sa osiguravačem zaključilo ugovor o osiguranju;
- 4) "**Osigurani slučaj**" - događaj koji bi mogao dovesti do ostvarivanja odštetnog zahtjeva od strane oštećenika;
- 5) "**Imalac**" - vlasnik motornog vozila i svako lice koje ima pravo raspolaganja, odnosno kome je vozilo dato na upotrebu;
- 6) "**Suma osiguranja**" – maksimalna obaveza osiguravača po jednom štetnom događaju
- 7) "**Premija**" - iznos koji ugovarač osiguranja plaća za osiguranje po ovom ugovoru o osiguranju;
- 8) "**Polisa**" - isprava o ugovoru o osiguranju;
- 9) „**Vozilo**” - motorno vozilo i priključno vozilo koje po propisima o bezbjednosti saobraćaja na putevima podliježe obaveznoj registraciji i njenom produženju;

Član 1. - Obim pokrivanja

- (1) Osiguravač je u obavezi da nadoknadi štetu koju upotrebom vozila osiguranik pričinu trećim licima nastalu zbog:
  - 1) smrti, povrede tijela, narušenja zdravlja ili
  - 2) uništenja ili oštećenja stvari, osim za štetu na stvarima koje je primio na prevoz.
  - 3) štetu na stvarima koje je primio na prevoz ako te stvari služe za ličnu upotrebu lica koja su se nalazila u vozilu.
- (2) Štetom iz stava 1 ovog člana smatra se i šteta koja je pričinjena trećem licu usljed pada stvari na motornom vozilu u pokretu.
- (3) Pored odgovornosti imaoca vozila osigurana je odgovornost svih lica koja saglasnošću imaoca, rade prilikom upotrebe vozila (vozač, kondukter i sl.).
- (4) Osiguranjem od odgovornosti iz upotrebe motornog vozila koje vuče priključno vozilo i vozilo u kvaru obuhvaćena je i odgovornost za štetu koju prouzrokuje priključno vozilo i vozilo u kvaru dok je spojeno sa vozilom koje ga vuče, ukoliko je osigurani slučaj uzrokovalo vozilo koje vuče priključno vozilo ili vozilo u kvaru.
- (5) Najniža ugovorena suma osiguranja na koju se mora zaključiti osiguranje utvrđena je Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju.

- (6) Gornja granica obaveze osiguravača, za sva davanja po jednom osiguranom slučaju, ograničena je sumom osiguranja koja važi na dan nastanka osiguranog slučaja, ukoliko u polisi nije drugačije ugovoreno.
- (7) Više vremenski povezanih šteta nastalih iz istog uzroka predstavljaju jedan osigurani slučaj.

Član 2. - Isključenje iz osiguranja

- (1) Iz osiguravajućeg pokrivanja su isključeni sljedeći odštetni zahtjevi:
  - 1) vlasnika, suvlasnika i svakog drugog korisnika vozila čijom upotrebom je pričinjena šteta bez obzira da li je upravljao vozilom u momentu nastanka štete, odnosno ovlašćenog držaoca vozila za slučaj štete na stvarima;
  - 2) vozača vozila koji je odgovoran za štetu i njegovih pravnih sljedbenika zbog tjelesnih povreda, oštećenja zdravlja ili smrti vozača;
  - 3) lica koje je učestvovalo u protivpravnom oduzimanju vozila čijom je upotrebom prouzrokovana šteta, bez obzira da li je upravljalo vozilom u momentu nastanka štete;
  - 4) saputnika koji je dobrovoljno ušao u vozilo kojim je prouzrokovana šteta ako osiguravač dokaže da mu je bila poznata okolnost da je tim vozilom upravljao neovlašćeni vozač;
  - 5) koji se odnose na stvari povjerene osiguraniku ili nekom drugom osiguranom licu, a naročito ako te stvari prevozi, koristi ili čuva;
  - 6) lica koja su štetu pretrpjela:
    - upotrebom motornog vozila za vrijeme zvanično odobrenih auto - moto i karting takmičenja i djelova tih takmičenja na zatvorenim stazama, na kojima je cilj postizanje maksimalne brzine, kao i na probama (treningu) za ta takmičenja, osim ukoliko se posebno ne ugovori i plati dodatna premija;
    - usljed zemljotresa;
    - usljed dejstva nuklearne energije tokom prevoza nuklearnog materijala;
    - usljed vojnih operacija, vojnih manevara, pobuna ili terorističkih akcija, ako postoji uzročna veza između tih dejstava i nastale štete.
- (2) Štete nastale upotrebom neosiguranih vozila i štete zbog smrti, povrede tijela ili narušenja zdravlja nastale upotrebom nepoznatih vozila naknađuju se iz sredstava Garantnog fonda koji se vodi pri

Udruženju društava za osiguranje u skladu sa Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju.

Član 3. - Gubitak prava iz osiguranja

- (1) Obavezno osiguranje od autoodgovornosti pokriva i odgovornost za štetu pričinjenu trećim licima zbog upotrebe motornog vozila kod koga osiguranik gubi pravo iz ugovora o osiguranju.
- (2) Osiguranik gubi pravo iz osiguranja
  - 1) ako upravlja vozilom za vrijeme obuke za sticanje vozačke dozvole bez nadzora ovlaštenog vozača – instruktora;
  - 2) ako upravlja vozilom bez vozačke dozvole;
  - 3) ako vozač nije koristio vozilo u svrhu kojoj je namijenjeno;
  - 4) ako vozač bez znanja i odobrenja vlasnika, odnosno ovlaštenog korisnika vozila koristi to vozilo;
  - 5) ako je vozač na protivpravan način došao u posjed motornog vozila;
  - 6) ako je šteta prouzrokovana namjerno;
  - 7) ako je šteta nastala zbog toga što je vozilo bilo tehnički neispravno, a ta je okolnost vozaču vozila bila poznata;
  - 8) ako je upravljalo vozilom pod uticajem alkohola iznad odobrene granice, opojnih droga, psihoaktivnih lijekova ili drugih psihoaktivnih materija, izbjeglo ili odbilo alkokotestiranje i testiranje.
- (3) Osiguravač koji je oštećenom licu isplatio štetu prouzrokovanu u slučajevima iz stava (1) ovog člana ima pravo da od lica koje je odgovorno za štetu naknadi cjelokupno isplaćeni iznos štete, kamatu i troškove.
- (4) Ukoliko za povećan rizik nije plaćena odgovarajuća premija, osiguravač ima pravo da se od osiguranika regresira za dio štete u srazmjeri između razlike odgovarajuće i plaćene premije i odgovarajuće premije i to kada je osiguranik odgovoran jer nije prijavio namjenu ili promjenu namjene vozila.

Član 4. - Obaveze osiguranika

- (1) U slučaju nastupanja osiguranog slučaja, vlasnik, odnosno korisnik motornog vozila dužan je da u roku od sedam dana od dana nastupanja osiguranog slučaja o tome obavjesti osiguravača i da mu, prema svojim mogućnostima, pomaže u rješavanju pitanja odgovornosti. Zato je dužan da mu pruži istinite i iscrpne podatke o štetnom događaju i okolnostima pod kojima je takav događaj nastao.
- (2) Ako je protiv osiguranika postavljen odštetni zahtjev, podnijeta tužba za naknadu štete, postavljen imovinsko - pravni zahtjev ili stavljen prijedlog za obezbjeđenje dokaza, on je u obavezi da bez odlaganja obavijesti osiguravača i da mu dostavi sva pismena dokumenta koja sadrže određeni zahtjev.
- (3) Osiguranik je u obavezi obavijestiti osiguravača o pokretanju parnice kako bi se osiguravač mogao umiješati u parnicu na strani osiguranika. Vođenje parnice osiguranik može prepustiti osiguravaču.
- (4) Osiguranik je u obavezi da obradu odštetnih zahtjeva prepusti osiguravaču i nema pravo da odbije niti prizna odštetni zahtjev.

- (5) U postupku naknade štete osiguranik odnosno lice koje je prouzrokovalo štetu dužno je da se odazove pozivu osiguravača i podnese izjavu o okolnostima nastalog osiguranog slučaja, obimu i visini štete.
- (6) Nepostupanje po obavezama iz prethodnog stava ovog člana ima za posljedicu naknadu štete koju bi osiguravač zbog toga imao.

Član 5. - Obaveze osiguravača

- (1) Osiguravač je dužan da riješi i isplati opravdane zahtjeve i odbije zahtjeve koji su neosnovani.
- (2) Osiguravač je ovlašten da u ime osiguranika daje sve izjave koje su prema njegovom mišljenju potrebne zbog naknade štete ili zbog zaštite od neosnovanih zahtjeva.
- (3) Troškove odbrane osiguranika u krivičnom postupku nadoknađuje osiguravač samo u slučaju kad je izričito dao pristanak za branioca, te se obavezao na naknadu troškova.
- (4) Troškove parničnog postupka naknađuje osiguravač ukoliko je osiguranik vodio parnicu po saglasnosti osiguravača, odnosno ako je bio zastupan od lica koje je odredio osiguravač. Ovi se troškovi nadoknađuju u punom iznosu bez obzira na visinu sume osiguranja.

Član 6. - Teritorijalno važenje osiguranja

- (1) Osiguravajuće pokrivanje važi na teritoriji Crne Gore i na teritoriji zemalja članica Sistema "Zelene karte".
- (2) Vozila koja koriste preduzeća za izvođenje građevinskih, montažnih, istraživačkih i sličnih radova van teritorije Crne Gore, mogu se za vrijeme izvođenja tih radova osigurati po ovim uslovima.
- (3) Ako je u državi u kojoj je nastupio osigurani slučaj osiguranje od odgovornosti obavezno, smatra se da je osiguranje bilo ugovoreno na minimalnu sumu osiguranja propisanu u toj zemlji, osim ako je pokriva iz polise osiguranja povoljnije za osiguranika.

Član 7. - Početak i prestanak osiguravajućeg pokriva

- (1) Obaveza osiguravača iz ugovora o osiguranju počinje, ukoliko se drugačije ne ugovori, po isteku 24-og časa dana koji je u ispravi o osiguranju naveden kao početak osiguranja. Obaveza osiguravača prestaje po isteku 24-og časa dana koji je u ispravi o osiguranju naveden kao istek osiguranja, ukoliko nije drugačije ugovoreno.
- (2) Kod novozaključenih ugovora o osiguranju i promjene skadence, obavezno se u polisi unosi, pored dana, čas i minut početka važenja ugovora o osiguranju.
- (3) Ugovor o osiguranju, po ovim uslovima, po pravilu se zaključuje na period osiguranja od godinu dana, ukoliko nije drugačije ugovoreno.

Član 8. - Utvrđivanje premije

- (1) Premija osiguranja u osiguranju od autoodgovornosti utvrđuje se prema težini rizika na određenom području, ili za cijelu Crnu Goru. Jedinica za ocjenu težine rizika je registarsko područje za registraciju motornih vozila, ili jedinstveno za Crnu Goru.
- (2) Osiguranik je dužan da plati premiju u skladu sa tarifom važećom u momentu plaćanja premije.

Član 9. - Razvrstavanje osiguranika u premijske razrede

- (1) Osiguranici prilikom zaključivanja ugovora o osiguranju razvrstavaju se u odgovarajući premijski razred. Premijski razredi i iznosi premije u procentima od premije osnovnog premijskog razreda su:

PREMIJSKI RAZREDI						
POPUST (BONUS)			OSNOVNI RAZRED	DOPLATAK (MALUS)		
PR 1	PR 2	PR 3	PR 4	PR 5	PR 6	PR 7
% od premije osnovnog premijskog razreda						
70	80	90	100	130	160	200

- (2) Pravo na određeni premijski razred (bonus/malus) vezano je za osiguranika i određeno vozilo i ne može se prenijeti na drugo lice ili drugo vozilo osim:
- sa otuđenog vozila na nabavljeno vozilo ili na vozilo koje ostaje osiguraniku, ukoliko se radi o istoj vrsti vozila
  - sa odjavljenog vozila na nabavljeno vozilo ili na vozilo koje ostaje osiguraniku, ukoliko se radi o istoj vrsti vozila
- (3) Bonus se ne može ostvariti po osnovu osiguranja zaključenog sa rokom kraćim od godinu dana.
- (4) Bonus odnosno malus stečen kod jednog osiguravača prenosi se kod drugog
- (5) Osiguranik može biti razvrstan u sljedeće premijske razrede:
- osnovni premijski razred
  - isti premijski razred
  - niži premijski razred
  - viši premijski razred
- Premijski razred osiguranika za određeno vozilo u svakoj narednoj osiguravajućoj godini zavisi od broja šteta koje su pričinjene trećim licima upotrebom tog vozila u prethodnoj osiguravajućoj godini. Pod pričinjenom štetom smatra se šteta po kojoj je izvršena isplata ili je utvrđena obaveza osiguravača. Smatra se da šteta nije pričinjena ako je do dana sklapanja ugovora o osiguranju za sljedeću osiguravajuću godinu u potpunosti regresirana, ukoliko je osiguranik sam nadoknadio štetu i ukoliko je šteta pričinjena od strane neovlašćenog vozača koji nije član uže porodice i za čije postupke osiguranik ne odgovara.
- (6) Po ovim Uslovima u osnovni premijski razred (PR 4), razvrstavaju se osiguranici:
- koji prvi put zaključuju osiguranje za određeno vozilo
  - koji su za konkretno vozilo imali prekid u osiguranju, od godinu dana ili više.
- (7) U isti premijski razred razvrstavaju se osiguranici:
- Koji su dostigli maksimalan bonus, a u prethodnoj godini osiguranja nijesu pričinili štetu
  - Koji su dostigli maksimalan malus, a u prethodnoj godini osiguranja su pričinili štetu/e

- c) Koji su nakon perioda trajanja osiguranja od godinu dana imali zaključeno osiguranje na period kraći od godinu dana
- (8) Ukoliko osiguranik u prethodnoj osiguravajućoj godini nije upotrebom konkretnog vozila pričinio štetu trećim licima, prilikom produženja ugovora o osiguranju za prečmetno vozilo, raspoređuje se u prvi niži premijski razred u odnosu na prethodnu osiguravajuću godinu.
- (9) Šteta pričinjena trećim licima upotrebom konkretnog vozila u prethodnoj osiguravajućoj godini znači pomjeranje osiguranika u više premijske razrede prilikom produženja ugovora o osiguranju za predmetno vozilo i to pomjeranje se vrši za onoliko premijskih razreda koliko je bilo pričinjenih šteta.
- (10) Za vozila uzeta na leasing odredbe o bonusu i malusu ovih Uslova primjenjuju se na fizička i pravna lica koja koriste vozila na osnovu ugovora o leasing-u.
- (11) Primjena smanjenja i povećanja premije (bonus i malus) počinje godinu dana od početka primjene informacionog sistema, koji sadrži podatke vezane za korisnike obaveznih osiguranja u saobraćaju, do kada će u primjeni biti isključivo osnovni premijski razred PR4.

Član 10. - Plaćanje premije

- (1) Premija osiguranja se po pravilu plaća unaprijed, prilikom izdavanja polise, osim ako se ne ugovori drugačije.

Član 11. - Vraćanje premije

- (1) U slučaju uništenja ili odjave vozila, osiguravač je u obavezi da na zahtjev ugovarača osiguranja vrati premiju za preostalo vrijeme trajanja ("pro rata") osiguranja od dana prijema zahtjeva za otkaz osiguranja, ukoliko se do tada nije dogodio osigurani slučaj.
- (2) Prilikom obračuna neiskorišćenog dijela premije osnovica za obračun je plaćena premija umanjena za iznos poreza i režijskog dodatka.
- (3) Prilikom obračuna neiskorišćenog dijela premije prema stavu 1 ovog člana, primjenjuje se premijski sistem koji je važio na dan ugovaranja osiguranja.

Član 12. - Pismeni oblik

- (1) Sporazumi koji se odnose na sadržinu ugovora o osiguranju punovažni su samo ako su zaključeni u pismenom obliku.
- (2) Sva obavještenja i izjave koje se daju po odredbama ugovora o osiguranju moraju biti data u pismenom obliku.

Član 13. - Nadležnost u slučaju spora

- (1) U slučaju spora između ugovarača osiguranja, odnosno osiguranika i osiguravača, nadležan je stvarno nadležni sud prema mjestu zaključenja ugovora o osiguranju,

Član 14. - Završne odredbe

- (1) Ovi Uslovi primjenjivaće se od _____ kada će biti objavljeni na sajtu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore.
- (2) Odredbe ovih Uslova primjenju se na naknadu štete po osnovu graničnog osiguranja.
- (3) Stupanjem na snagu ovih Uslova prestaju da važe Uslovi za osiguranje vlasnika odnosno korisnika

motornih i priklučnih vozila od odgovornosti za štete
pričinjene trećim licima osiguravača, a koji su bili u

primjeni do stupanja na snagu ovih Uslova.

Predsjednik Skupštine
dr Radenko Purić, dipl.ing.el

865.

Na osnovu člana 33 stav 1 Zakona o vanjskim poslovima („Službeni list CG“, broj 46/10) i Odluke o otvaranju Konzulata Crne Gore u Republici Turskoj, Vlada Crne Gore, na sjednici od 18. jula 2013. godine, donijela je

RJEŠENJE
O POSTAVLJENJU POČASNOG KONZULA CRNE GORE U REPUBLICI
TURSKOJ

Postavlja se SERIF TOSYALI za počasnog konzula Crne Gore u Republici Turskoj, sa sjedištem u Iskenderunu i nadležnošću za regiju Hataj i gradove Adanu, Mersin i Osmanije.

Broj: 08-1628/3
Podgorica, 18. jula 2013. godine

Vlada Crne Gore

Potpredsjednik,
Duško Marković, s.r.

866.

Na osnovu člana 47 stav 1 Zakona o kulturi („Službeni list CG”, br. 49/08, 16/11 i 38/12) i člana 7 stav 1 Odluke o organizovanju Javne ustanove Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore („Službeni list CG”, broj 47/11), Vlada Crne Gore, na sjednici od 18. jula 2013. godine, donijela je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU DIREKTORICE JAVNE USTANOVE CENTAR ZA
KONZERVACIJU I ARHEOLOGIJU CRNE GORE

Za direktoricu Javne ustanove Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore imenuje se IVANA MEDENICA, dipl. arheolog.

Broj: 08-1797/3

Podgorica, 18. jula 2013. godine

Vlada Crne Gore
Potpredsjednik,
Duško Marković, s.r.